1945 Sonrası İsveç Şiiri Antolojisi

HAZIRLAYANLAR:
LÜTFİ ÖZKÖK-YÜKSEL PEKER

YAPI KREDİ YAYINLARI

1945 SONRASI
İSVEÇ ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

1945 SONRASI
İSVEÇ ŞİİRİ ANTOLOJİSİ

HAZIRLAYANLAR:
LÜTFİ ÖZKÖK-YÜKSEL PEKER

YKY

Şiir - 57
ISBN 975-363-403-X

1945 Sonrası İsveç Şiiri Antolojisi
Hazırlayanlar: Lütfi Özkök-Yüksel Peker

1. baskı: 1500 adet, İstanbul, Nisan 1996

Yayına Hazırlayan: Hilmi Tezgör
Fotoğraflar: Lütfi Özkök
Kapak Tasarım: Pınar Kazma
Ofset Hazırlık: Nahide Dikel
Düzelti: Hilmi Tezgör
Yayın Koordinatörü: Aslıhan Dinç
Baskı: Altan Matbaacılık Ltd. Şti.

© Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti., 1996
Türkçe çevirinin tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No: 285 Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (0-212) 293 08 24 Faks: (0-212) 293 07 23

İçindekiler

11 • Çağdaş İsveç Şiirine Dair
15 • Şairlere Sorular

17 • *Karl Vennberg (1910-1995)*
19 • Elimizden Geleni Yaptık Hepimiz
20 • Artık Kalabilirsin
21 • Yakınlarda Bir Telefon Olsaydı
23 • Sakın Aynı Yalnızlık
25 • Paul Celan'un Anısına
26 • 1973 Güzü
28 • *Karl Vennberg'in yanıtları*

31 • *Maria Wine (1912-)*
33 • Kara Yelkenle Doğan
34 • Bir Heykel Olmaktan Bıktı
35 • Başlangıcı Geri Çağırma
36 • Yürek İster
37 • Ağaç ve Şiir
38 • Yalnızken
39 • *Maria Wine'nin yanıtları*

41 • *Werner Aspenström (1918-)*
43 • Hamlet İlk Perdede Ölmeliydi
44 • Beklediğiniz Varoşlardan Geçmeyecek
45 • Kış Masalı
46 • Yaprağını Ölçen Tırtıl

47 • Çığlık
48 • Kar Mektubu
50 • Beni de Alın Oyununuza
51 • İsveçli Şairlerin Portresi
54 • Günbatımından Önce
55 • Metrodaki Sardalye
56 • Kızgın Bir Horoz İçin Senaryo
57 • Kasım
58 • Serçe
59 • Köpekler
60 • *Werner Aspenström'ün yanıtı*

63 • *Bo Setterlind (1923-1991)*
65 • Böyle Düşündüm Ben Ölümü
66 • Özgürlük Üstüne Şarkı
67 • Şairler İçin Şarkı
68 • Deniz
69 • Yenibaştan
70 • Japonca
71 • Gerçek Yanıt
72 • Son Söz

73 • *Östen Sjöstrand (1925-)*
75 • Sardunya
76 • Taşra
78 • Bitiş
80 • Karşı Dörtlüklerin Zorunluluğu
82 • Yabancı Bir Şehre Dönüş
84 • İki Zaman
85 • Bu Şiiri Günışığına Çıkarana
86 • *Östen Sjöstrand'ın yanıtları*

87 • *Bo Carpelan (1926-)*
89 • Sözlerimi Koyuyorum Karanlığın Örsüne
90 • Küçük Şiir
91 • Atlar
92 • Hasta Olmak
93 • Uyandım
94 • Yaşlılar

95 • Homeros
97 • Sofokles
99 • *Bo Carpelan'ın yanıtları*

101 • *Sonja Åkesson (1926-1977)*
103 • Aracılık
104 • Fare Gibi
105 • J'ye Bir Kez
107 • Olanaksız

109 • *Folke Isaksson (1927-)*
111 • İlk Şiir
112 • Yenidendoğuş
113 • Laetitia
114 • Tristitia

115 • *Lars Forssell (1928-)*
117 • Şiir
118 • Büyü
119 • Anne ve Çocuk
120 • İçinde Uyuyorum

121 • *Kjell Espmark (1930-)*
123 • Bir Sanatçının Ölümü
124 • Bela Bartok Üçüncü Dünyaya Karşı
128 • Benim Adım Hâlâ Osip Mandelstam

133 • *Göran Palm (1931-)*
135 • Deniz
136 • Parıltı
137 • Neden Gecelerin Adı Yoktur?
139 • Kurşunlu Köy
142 • Kısa Devreli Şiirler ve Tek Tük Anlamlar
143 • *Göran Palm'ın yanıtları*

145 • *Tomas Tranströmer (1931-)*
147 • Lizbon
148 • Fırtına
149 • Gogol

150 • Yarıhazır Gökyüzü
151 • Mersiye
152 • Siyah Kartpostallar
153 • Yavaş Müzik
154 • İstasyon
155 • Oklahoma
157 • Bir Kış Gecesi
158 • Lamento
159 • Tren Yolu
160 • Kyrie
161 • Yoldaki Gizemler
162 • *Tomas Tranströmer'in yanıtları*

165 • *Lasse Söderberg (1931-)*
167 • Yüreğimin Tebeşiriyle
168 • Paul Eluard'ın Anısına
169 • Orhan Veli'yi Düşünüyorum
171 • Göçmen Kuşlar
172 • İsveçli Kaptan
173 • İkindi Kestirmesi
174 • Yaş On Dokuz
176 • Meydan Gösterileri
177 • Paramparça Olanlar
178 • Francesca'ya
179 • Alejandra'ya

181 • *Sun Axelsson (1935-)*
183 • Yeryüzünden
184 • Başla
185 • Agapi
186 • Yunanistan
187 • Eller
188 • Kızma
189 • Küller
190 • *Sun Axelsson'un yanıtı*

191 • *Göran Sonnevi (1939-)*
193 • Kısa Şiirler
194 • Sürgünde Badem Gövdesi

195 • Dil Sonsuz Bir Ağaçtır
196 • Sanat
197 • Mecazda
198 • Konuşma Dili
199 • Hakikat
200 • *Göran Sonnevi'nin yanıtları*

201 • *Gunnar Harding (1940-)*
203 • Biraz Kendinden Söz Aç
204 • Ne Demek İstiyorsun Bu Şiirinle?
205 • İsveç
206 • Şaşkın Sağır Öğretmen
209 • *Gunnar Harding'in yanıtları*

211 • *Peter Curman (1941-)*
213 • İstanbul
215 • Ben ve Ötekiler
216 • Kara Atlar
217 • Sözkonusu Olan Savunmak
218 • Kendi Bahçesiyle Uğraşmak Üstüne
219 • Öyle Seviyorum ki Bu Camileri
220 • Neden Şiir?
221 • *Peter Curman'ın yanıtları*

225 • Bibliyografya

ÇAĞDAŞ İSVEÇ ŞİİRİNE DAİR

DOĞA TUTKUSU

Haritada dünyaya tepeden bakan bir ülke gibi duran İsveç'in ikliminden şairler de almışlar paylarını. Güneşe olan özlem, yılın 365 gününün hep hava durumunu konuşmakla geçmesine yol açıyor gibi. Ama bunun daha da derinlerinde doğaya olan tutkuları yatıyor sanıyorum. Doğadaki en küçük kıpırtıyı büyük bir dikkatle izlemekteler. "Kaplanların koşusundan, uzak bir çağlayandan/yerin nasıl sarsıldığını nerede olsalar duyarlar," *Werner Aspenström*'ün şiirinde belirttiği gibi. Doğa, yalnızca İsveçle ya da İskandinav doğasıyla sınırlanmaz, bütün bir dünyaya dikkat kesilmiş gibidirler, hatta *Harry Martinson*'un "Aniara"sı ile uzaya da uzanır bu doğa dikkati. Söyleyiş şekli, içerik, biçim ne kadar değişirse değişsin, ilk anda göze çarpan özellik budur denilebilir İsveç şiirinde. En bireysel olanından en toplumsal olanına, ateistinden dindarına dek hepsinde ortalama olarak ve temelde bulunan en önemli özellik "doğa tutkusu". İçinde bulunulan sosyolojik ve kültürel koşulların, dünyada gelişen olayların genel çizgileri içinde, derecesi azalan ya da çoğalan, ama hiçbir şekilde kaybolmayan bir dikkate dönüşmüş gibidir bu tutku.

1945'E GELİNCEYE DEK

Yirminci yüzyıla girilirken İsveç'te de Avrupa'da olduğu gibi natüralizmin gölgesinde ve realizmin sınırları içinde ilerlemeye çalışan

şiir, özellikle Fransız şiirinin etkisiyle sembolizmi de kattı geleneksel çizgisine. Bu ilk dönemin öncüleri olarak *Vilhelm Ekelund* ve *Ivar Conradson* kabul edilir birçok eleştirmene göre. Ekelund, söyleyişte serbest şiirin doruğuna çıktığı şiirlerinde, yazmaya doğa tutkusuyla başlamış, yaşamın saf değerlerini konu yapmış ve sonra da klasik Alman romantizmine, özellikle Goethe'ye yönelerek zenginleştirmiştir şiirlerini. Ivar Conradson ise mistik bir söyleyişle yaklaşır doğaya. Ruhun derinliklerine girmede bir araç olarak görür doğayı, ve şiir de bir araçtır bir bakıma aynı bağlamda. *Bo Bergman* lirik şiirleriyle ve *Anders Österling* de sembolizm ve romantizmi birleştiren şiirleriyle öncü şairlerdendir bu dönemde.

Yeni şiir dilinin gelişmesinde tartışmasız yerleri olan iki Finli şair vardır: *Edith Södergran* ve *Elmer Diktonius*. Södergran, bir yandan Rus edebiyatının bir yandan da Alman edebiyatının sembolizmiyle içli dışlı olmuş ve İsveçcede kendine özgü bir söyleyişle duygu coşkunluğunu evrensel konularla birleştirmesini bilmiştir. Diktonius ise Dostoyevski, Strindberg ve Nietszche ile düşünce dünyasını doldurmuş ve "açlığın zorunlu kıldığı bir yol" diye belirlediği sosyalizme yönelmiştir lirik şiirlerinde.

1910 ve 1920'li yıllarda modernizmin yolunu açmada önceliği olan üç şair daha vardır: *Pär Lagerkvist, Dan Andersson* ve *Birger Sjöberg*. Lagerkvist, metafizik kaygılarını ekspresyonist bir söyleyişle dile getirir; insan-Tanrı ilişkisi ve insanlar arasındaki sevgi, sürekli işlenen konular olur. Andersson'un şiirinde de yaşamın acımasızlığı ile birarada ölümdür odak noktası. Sjöberg, geleneksel şiir ile modern şiir arasında imge ve sembollerden zengin bir dünyaya götürür okuyucusunu.

1930'lara gelindiğinde birden çoğalır kendilerine özgü söyleyiş ve içerikleriyle yazan şairler. *Hjalmar Gullberg*, şairi, "ilahi bir sekreter" olarak nitelendirirken ilhama çevirir dikkatini. *Nils Ferlin* ironik ve gündelik dil maskesi ardında yaşamın trajik yönlerini yansıtır şiirlerinde. *Karin Boye* Hıristiyan dünya görüşünü bırakıp Nietszche'ye yönelirken, inatçı bir eğilmezlikle tam teslimiyete duyulan özlem arasında gider gelir eserlerinde.

Bu dönemde "Fem Unga" (5 Genç) adlı bir antolojiyle birlikte çıkış yapan *Artur Lundkvist, Harry Martinson, Erik Asklund, Josef Kjellgren* ve *Gustav Sandgren*'den ilk ikisi güçlü birer şair olarak İsveç şiirinde yerlerini alırken, diğer üç şair daha sonra şiiri bırakıp düzyazıya geçeceklerdir. Artur Lundkvist, Fransız sürrealizminin

etkisiyle canlı bir çizgi oluştururken, T.S. Eliot, Carl Sandburg, St. John Perse ve Lorca ile Neruda'dan yaptığı çevirilerle de İsveç şiirinin gelişimine önemli katkıda bulunur. Harry Martinson'da ise odak, doğadır yine. "Aniara" şiirinde, sembolizmi uzun soluklu ve epik bir söyleyişle doruğuna ulaştırır Martinson: İçinde 6000 insan taşıyan uzay gemisi Mars'a doğru yol almışken birden çıkar rotasından. Başıboş bir şekilde uzay boşluğunda dolanırken dünya ve evrenle ilgili tüm bilgileri taşıyan elektronik beyin de havaya uçar dünyanın paramparça olmasıyla 29. bölümde. Geçmişten yoksun ve amaçsız bir halde, önemli ve önemsiz işlerle yaşamlarındaki boşluğu doldurmaya çalışır uzay gemisindeki insanlar. Teknolojiye olan eleştirel yaklaşım, geçmişini tamamen yitirmişlik ve sonuna yaklaşan bir kültür ve medeniyet görüntüsü karşısında insanın içine düştüğü dehşet duygusudur sembolik dilde anlatılan. Sözcük oyunları ve bilimkurgu anlatımı içinde doğa gözlem ve deneyimlerini de kullanır Martinson bu şiirinde.

1930'larda kendine özgü ve yepyeni bir sesle *Gunnar Ekelöf* görünür şiir dünyasında. Özellikle Rimbaud ve Mallarmé etkisinde sürrealist bir çizgide şiire başlamış olmasına rağmen geleneksel anlatımla romantizm ve sembolizmden de yararlanır. Odak noktası "insan"dır, bir birey olarak insan. Ancak bu insan paradoksaldır da: "Aslında sen bir hiçsin" der, ben diye bir şey yoktur, ad yoktur, bireysellik yoktur. Ölüm ve yaşam birbirinin karşıtıdır ama bir bakıma da aynı şeylerdir ona göre. İnsanları sevdiği için kaçtığını söyler topluluklardan. Absürdite duygusu mistik bir söyleyiş biçimi bulur şiirlerinde. Doğu ülkelerine, özellikle Türkiye'ye yaptığı ziyaretten sonra üç önemli eser verir; özellikle Divanlar'ında Doğudan aldığı ilhamları kendine özgü bir düalizmle yorumlamıştır. İçerikte ve söyleyişte İsveç şiirine birçok yenilik getirmiş olan Ekelöf, geleneksel çizgiye olan dikkatini yitirmediğinden, "eski" ve "yeni" kuşaklar arasında bir köprü de olmuştur. İnsana dönük bir doğa romantiğidir birçok eleştirmene göre.

1940'lara gelindiğinde, İkinci Dünya Savaşıyla birlikte gelen karamsarlık duygusu şairleri de etkiler derinden. "40 kuşağı" deyimi yalnızca şairler için değil o dönemin psikolojisini özetleyen bir deyim de olmuştur. *Erik Lindegren* ilk şiirlerini 1930'larda yayınlamış olsa da 40 kuşağının ilk şairlerinden sayılır; 1942'de yayınlanan "Mannen utan väg" (Yolunu yitiren adam) kitabıyla bahsettirmiştir kendinden en çok. Geleneksel şiirle sürrealizmi birleştirebil-

miştir eserlerinde. Ayrıca T.S. Eliot ve St. John Perse'den yaptığı çevirilerle de bu dönemin şiirine yeni bir soluk getirmeyi bilmiştir.

1945 SONRASI

Kuşkusuz hiçbir dönem bir bıçak kesimi ayrılamaz kendinden önceki dönemlerden. Her ülkenin gerek sosyolojik ve kültürel yapısı, gerek tarihsel akışı içinde bir "ortalama" şiiri olurken, "kendisi" olabilen şiirlerin kalitatif ve kantitatif olarak zenginliği ile bu ortalamanın üzerine çıkabilecektir o ülkenin şiiri de. Ama o dil yalnızca 8 milyona hitap eden bir dilse pek şansı olmayacaktır uluslararası düzeyde. "Bir şiir kendi diline bile çevrilemez" diyen şairin işaret ettiği gerçeğin ışığında, bir başka dile çevrilebilir ya da çevrilemez olma özelliği de sınırlayacaktır o ülkenin şiirini. Bütün şairleri içine alan bir antolojiden çok, "seçme şiirler" olarak kabul etmek gerekiyor bu nedenle böyle çeviri çalışmalarını. Kendi döneminde güçlü olan şairlerin yanında gözden kaçmış, ama yine de o ortalamanın çok üzerinde olan şairler de vardır kuşkusuz bu seçmelerin dışında kalmış olan. Çevrilen şairlerin ise "çevrilebilir" şiirlerine bakarak bir genelleme yapmak pek doğru olmayacaktır. Klasik deyişle, "kaideyi bozan istisnalar" her zaman olacak ve böyle çalışmaların da eksik olan birçok yanı kalmış olacaktır geriye.

1945 sonrası için sözü şairlerin kendilerine bırakarak bu eksikliği en aza indirmeye çalışmak, sanırım yanlış olmayacaktır.

Yüksel Peker

ŞAİRLERE SORULAR

(Antoloji için kendileriyle görüştüğümüz şairlere yönelttiğimiz sorularla şiirin hem evrensel yönüne hem de bireyselliğine ilişkin yanıtlar bulmaya çalıştık. Kısa yanıtlarla bir panoramayı sunalım dedik. Bazı şairler susmayı yeğledi. Bazı şairler de şiir üzerine daha önce yazmış oldukları yazılardan örnekler gönderdiler yanıt olarak; içeriğin Tük okuyucusunun da ilgisini çekebileceğini umduklarını belirterek.)

1. Şiir yazmaya başladığınız ilk yıllarda en çok okuduğunuz şairler kimlerdi?
2. Genç bir şair için geleneğin önemi sizce nedir?
3. İsveç toplumunda şairin 1940'lı ve 1950'li yıllara oranla bugünkü konumunu nasıl görüyorsunuz?
4. Günümüzde çok az sayıda şairin uluslararası üne sahip olduğu da gözönüne alınırsa, şiirin günümüzde egzistansiyal bir kriz içinde bulunduğu söylenebilir mi?
5. Bir şairin eline kalemi almadan önce bir çeşit metafizik gerilim içinde bulunması sizce gerekli midir?
6. Bir şair için ilham kaynağını öncelikle doğada aramanın herhangi bir riski var mıdır?
7. Sizce şiire en yakın olan sanat türü hangisidir? Bir şair için görsel olanın önemi nedir?
8. Şiir yazarken genellikle bir mesaj verdiğiniz duygusunu taşıyor musunuz?

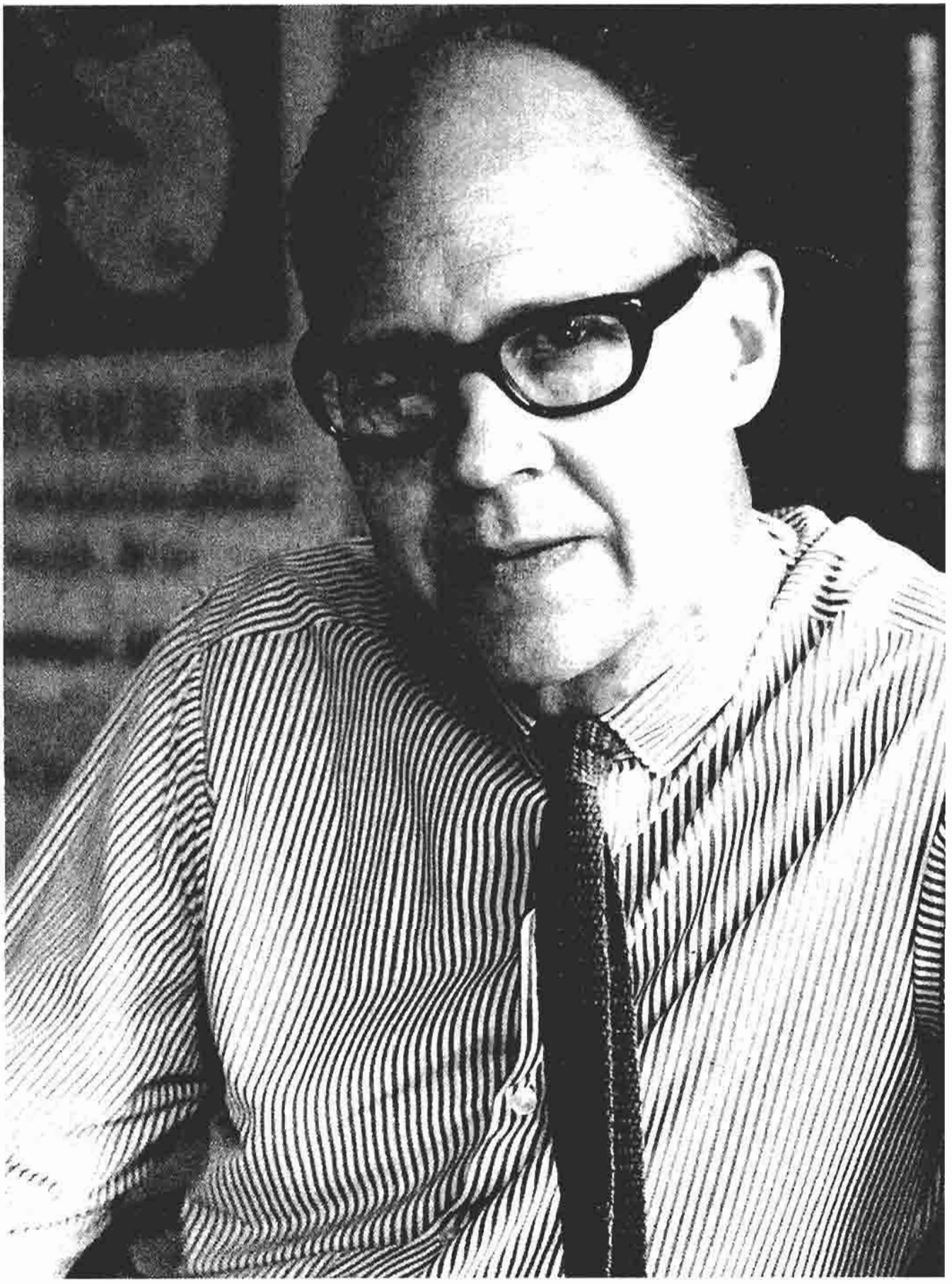
karl vennberg (1910-1995)

Småland'da küçük bir kasabada, rençber bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Vennberg, Hıristiyan değer yargılarının ağır bastığı bir ortamda yetişti. Ortaöğretimini mektuplaşma yoluyla yaptı. Yüksek öğrenimini Stockholm ve Lund üniversitelerinde tamamladı. İsveç'in en popüler akşam gazetelerinden *Aftonbladet*'in edebiyat ve kültür sayfalarının sorumlu yönetmeni olarak görev yaptı. Ayrıca birçok gazete ve dergide edebiyat eleştirileri ve toplumsal konularda yazılar yazdı. 1950'lerin hararetli tartışma ortamında "ne Amerikan kapitalizmi ne de Sovyet komünizmi" sözleriyle "üçüncü alternatif"in öncülüğünü yapmıştır politik yazılarında.

Analitik şiirlerinde ironik bir septisizm ve karamsarlık ile uysal bir ton arasında gidip gelir bir eleştirmene göre. "İnanç susuzluğu içinde bir septik" diye de tanımlanmıştır.

1957'de *De Nios*, 1960'da *Bellman* ödüllerini, 1963'te *Edebiyat Teşvik Büyük Ödülü*'nü, 1972'de *İskandinav Konseyi Edebiyat Ödülü*'nü ve 1979'da da *Carl Emil Englund Ödülü*'nü aldı.

13 Mayıs 1995'te bu dünyadan ayrıldı.

Vi har alla gjort vårt bästa *Halmfackla'dan (1944)*

ELİMİZDEN GELENİ YAPTIK HEPİMİZ

Elimizden geleni yaptık hepimiz
Homurdanmaya hakkı yok kimsenin
Oturmasını becerdik sabırla
İskemlenin her türlüsüne
Yattık eşlerimizle sırası gelince
Aşındırdık başka eşikleri gerekince
Kimimiz banyoda kazandı diriliğini
Kimimiz kilise törenlerinde

Şatafatsız günlerle geçen yaşantımız
Bir ıslığa döndü gökkubbede
Şimdi bir ses ki gelir uzaktan
Bildirir emekliye ayrıldığımızı
O sonsuz varlığın adına acımadan.

Çeviren: Lütfi Özkök

Nu kan du stanna *Gatukorsning'den (1952)*

ARTIK KALABİLİRSİN

Artık kalabilirsin. Alnına düşen saçları
Tarayabilirsin. Sönen sular üzerinde
Bakışlarını kaydırabilirsin. Adımlarını
İzleyen o çığlık, korkunun
Yankısıdır. Otları tutuşturan kızıl parıltı
Ne savrukluktur ne de yangının sonudur;
Günışığının sinsi sinsi kaçışıdır bu.
Doğmamış düşler gibi yarandan yükselen duman
Korkusuz ve gölgesiz yiter yavaş yavaş..
Ne kadar yaklaştığını biliyor musun
hesap gününün?

Çev.: L.Ö.

Om det fanns telefon i närheten *Halmfackla'dan (1944)*

YAKINLARDA BİR TELEFON OLSAYDI

Yakınlarda bir telefon olsaydı
Hastaneye haber verirdik
Ya kimsenin veremeyeceği bir öğüt bekler
Ya da elinden artık bir şey gelmeyen
Bir doktora başvururduk

El altında bir sedyemiz olsaydı
Belki yola çıkar otomobil beklerdik
–Benzini bombardıman uçaklarına gitmemişse–
Ya da bir köylü arabası
–Atlarına ordu el koymamışsa–
Ya da yedek bir sedye
Kaputtan ve değnekten
Bir kilimcik olsun birkaç dal parçasıyla
Yine bir şeyler yapmak mümkündü o zaman
Ama içimizden kimsenin ne kaputu kalmış ne de kilimi

Diyelim ki sedyemizle kaputumuz vardı
Tedavimiz de işe yaradı
O zaman yaralıyı yarasız yerinden tutup
–Yarasız yeri kalmışsa–
Altına ottan bir döşek yapar
Sırtından doğrultmaya çalışırdık
–Ama yaralı hem sırtından vurulmuş hem ensesinden–
O zaman yanlamasına yatırmaya uğraşır
Taşımaya çalışırdık onu yarasına dokunmadan
Ama madem ki vurulmuş bir de göğsünden
Bir biçimini bulup yarı yan yatırmaya çabalardık
–Hem enlemesine vurulmuş hem de boylamasına
gel gelelim–
Tek çare bacaklarını kalçalarına dek bükmek
Ve yavaşça taşıyabilmek incitmeden
Tüzük gereğince
Başı ve bacakları yukarda
Zaman uygun düşmese de durum bunu gerektiriyor

Ama ortada ne sedye var ne de görünürlerde bir yol
Ne otomobil ne araba
Ne doktora telefon ne de hastaneye
Gaz bezleri tükenmiş
Pansumandan haberimiz yok
Üstelik durum yüzde yüz umutsuz
Kan kaybı hesapsız
Acısı yürekler paralayıcı
Gene de yardıma kalksak tüm bunlara karşın
Mitralyözler bizi de biçecek
Parasını versek bile
Yok morfin can çekişene

Çarpış babam çarpış bir ceset uğruna
Ve gömme hukuku adına
Çürümüş organlarını
Batı kültürünün

Çev.: L.Ö.

Blott icke samma ensamhet *Fiskefärd'den (1949)*

SAKIN AYNI YALNIZLIK

Her şeye hazırım, yeter ki gelmesin
o eski yalnızlık
yalnızlık
denizden daha derin
çöldeki susuzluktan daha kuru
göze inen bıçaktan daha keskin

Ne gelirse gelsin, ama hayır
o eski yalnızlığa
İşte kanım, işte ellerim
ve binlerce iş gören hapishane anahtarlarım
Uzat ellerini al hepsini
Hapset beni herkesin olan eşyalara
–Kamu mallarından biri say beni.

Ey benim inatçı tabiatım, yalnızlığım
hastalığı cırtlak çığlığı gibi martının
gözlerini kamaştır ayın yumşaklığıyla
unut ve sık boğazını kalsın olduğu yerde
Her şeye razıyım, kulun olayım, ama yeter ki
gelmesin bir daha o yalnızlık!

Biliyorum, kesinlikle biliyorum:
Aşka düşkünlüğüm benim
dudaklara duyduğum seviden gelir
Ey yelleri esmeyen erinç
sahilin verdiği güvence
Bırakın batsın kayalar
kırılsın dudaklar
Boyansın kana ellerim
Atsın çığlığını gökten martılar
insin bir bıçak gibi oysun gözümü
Evet, her şeye razıyım
razıyım ama
yeter ki çalmasın kapımı
yeniden o yalnızlık!

Çev.: L.Ö.

Till minnet av Paul Celan *Sju ord på tunnelbanan'dan (1971)*

PAUL CELAN'IN ANISINA

Yedi hafta ya da daha fazla zaman ister
gözlerini dikmesi için bebeğin
Böylesine yavaş doğar bir dünya: göğüs,
pencere, dudaklar, yüzler.

Büyümek ve olgun yaşamak
bakışlarını çivilemektir:
bir noktada, bir sözcükte, bir fetişte
belki de bir sevgilide.

Ama şiirin imgeleri hep çocuksu kalırlar
Işık dalgalarına bile sağ sol şaşı bakarlar
Ölümse bir köşeden sinsi sinsi gözetler
bir yere sorguyla saplanan bakışları.

En sonunda aşınır
Tanrıların döllediği soluk.
Hölderlin yaşamın bir kafeste
Taştan sessizliği gözyaşlarının.

Çev.: L.Ö.

Höstdagjämningen 1973 *Vägen till Spånga Folken'den (1976)*

1973 GÜZÜ

Bu güz günlerinin elleri cesetlerle lekelenmiş
Denize inen basamaklar sanki ölüm ülkesinin
Artık susma zamanı geldi:
Tarihle konuşayım deme;
şimdi o bir sarhoş ya da cellat gibi konuşmakta.
Bekleme dalgaların yanında kimlik değiştirirlerken:
Bak, nasıl atıyorlar ölülerin çığlıklarını
kestikleri ellerle birlikte ağzına köpeklerin
sahilde başıboş dolaşan.

Boşuna arama ölüleri dirilten ilaçları
Güz otları yalnız kin saçıyor yüzümüze
asfalt yoldan fışkırıyor
liman vinçlerinde gıcırdıyor
Oysa biz, kalbimizde bir döğme gibi taşıyoruz ölümü
Özlediğimiz hürriyet şimdi bir tekerlekli sandalyede
gözlerinde dehşet, felçli bir çocuğa benziyor.
İşte böyle böcek yiyen dişleriyle geviş getiren tarih
Bilen de yok artık kim yıkıyor ölülerin ruhlarını.

Şiir verin bize diye biri sesleniyor,
göbeğinin içinde, saklanalım hiç olmazsa
Ağaç verin diyor başkası, ki altında dinlenelim
meşum gölgelerin uğramadığı.
Başımızı döndürün, tanrılara benzeyelim,
güneş tarafından yutulmadan önce.
Ama bu güz günlerinde düşerken ışık
gecelerde derinleşir birlikte.
Bahçemizi aydınlatan lambalar
üşür esen rüzgârla
İçimizde kim kaldı ki
duymasın o ürperen sessizliği?

Ötede, köpekler ölülerin dillerini yalıyor
ötede, kuşlar taşıyor gagalarında ölüleri cennet
Tarih okyanuslarda kalkıp devriliyor,
soluyor ve havlıyor köpekbalığı dişleriyle.

Biz ki burada bulutlar altında yaşıyoruz
Biz ki burada dapdağınık ışıklarla yaşıyoruz.
Biz buradayken orada özgürlük
can veriyor bir ağaca çivilenip
Kim iletecek bize kurtarıcı sözcükleri
ve sabrın sözlerini bu uzayıp giden yolda?
Gecemizi tutuşturan kim, hani nerede
Hangi acı gömüyor avuçlarımız içine yüzümüzü?
Kim gelip dolduracak içimizi bahar ışığıyla,
arılar güneşe doğru uçuşsunlar diye
Geceler kuş sesleriyle ısınsın ve
hepimiz yeniden açık havada uyuyalım diye?

Geceleyin esen yellerde duyuyorum,
çağıran seslerini öldürülenlerin.

Salvatore Allende'nin anısına

Çev.: L.Ö.

KARL VENNBERG'İN YANITLARI

1. Yazmaya başladığımda Artur Lundkvist ve Harry Martinson kendime örnek aldığım şairlerdi. Çok geçmeden çok daha güçlü ve kalıcı etkisiyle T.S. Eliot katıldı bu şairler arasına.
2. Geleneğin önemi bence şairden şaire çok büyük farklılıklar gösterir. Eğer insan, benim gibi göreceli de olsa düşük kültürlü bir çevrede yetişmişse, yaşayan bir gelenekle çok nadiren ilişkidedir, o da ancak soluk kalıntılarıdır geleneğin. O zaman insanın birdenbire karşılaştığı "yeni" çok daha ağır basacaktır. Gelenekle karşılaşmasını daha sonra, yavaş yavaş ve neredeyse farkına varmadan yapacaktır şair.
3. Şairin İsveç toplumundaki konumu kökten değişti son elli yıl içinde. Şiir artık günümüzde, eğer edebiyat dışı özellikleriyle dikkati çekmemişse, çok az insan için bir önem taşıyor. Eğer yüzyılın başlarıyla bir kıyaslama yaparsak, farkın daha da büyük olduğunu görebiliriz: O zamanlarda şiirleriyle bütün aydın kamuoyunun etkilendiği şairler vardı. Günümüzde bizler, az y ı da çok, önemsiz figürleriz.
4. Eğer Puşkin, Hölderlin, Baudelaire, Rilke ve Eliot'ın hâlâ revaçta olup olmadığını soruyorsak bugün, durum öylesine kaygı vericidir. Ama belki de bir göz aldanmasıdır bugün uluslararası güçte şairlerin bulunmadığını sanmak. Belki varlar ama henüz keşfedilmemişler? Ancak 1900'lü yılların son yarısı ilk yarısına göre öyle korkunç zayıf ki! Eğer her şey dıştan göründüğü gibiyse, bugün gerçekten şiirin egzistansiyal bir kriz içinde bulunduğundan bahsetmek için yeterince neden var demektir. Bu da artık ruh susuzluğunun, yerini yüzeyselleşerek yıkım susuzluğuna bırakmış olması demektir.
5. Metafizik gerilim benim için biraz yabancı bir deyim. Görün-

düğü kadarıyla değişik dönemlerde değişik etkenler kaleme bağlamış ozanları. Kendi dönemine ait olarak, örneğin gotik tarz, barok tarz, aydınlanma çağı ya da romantik çağ, deyim olarak pek bir şey ifade etmiyor. Eğer daha da ileriye gidersek, örneğin gotikte olduğu gibi, şair şahsiyetsiz bir hizmetçi gibi görülebilir. Ama modernizmde de (ki temelindeki yaşamak duygusunun içinde bir çeşit yurtsuzluk da gizlidir) bir dehşet ve metafizik gerilim bulunmaktadır. Bu açıdan bakarsak Sören Kierkegaard modernizmin ruhsal babasıdır.

6. Bütün ilham kaynaklarının kendine göre riskleri ve yararları vardır şüphesiz. Bizim Harry Martinson gibi bir doğa şairimiz ve Tomas Tranströmer gibi doğanın en ince ayrıntılarına dek inebilen bir ozanımız var. Doğa, aynı zamanda bir sembol kaynağı olarak da tükenmez olmalıdır. Ancak çoğu zaman sadece gerçeklerden bir çeşit kaçış fonksiyonu görmektedir. Benim için doğa tek başına ayrı bir dünya değil, içinde yaşadığımız bir çevre, bir lokal ve bir bölge demektir.
7. Bana göre şiire en yakın duran sanat dalı resimdir, ama bir ikinci şahıs olayı olarak. Ben görsel bir yetenek değilim. Hiçbir şiir bir tablo olarak gelişmiyor bende. Ama bir tablo, bir çeşit hellenistik figürle, bir şiir içine işlenebilir ve yeni bir gerçeğe renk ve yaşam katabilir.
8. Mesaj, 19. yüzyılın devrimci çıkış yıllarında, Delacroix ve Daumier gibi ressamların döneminde, sanatın en güçlü olarak taşıdığı bir gerçektir bana göre. Ve hemen hemen bütün bir ortaçağ sanatı bir mesajdı bir bakıma. Çağımızda olduğu gibi bölük pörçük olunan dönemlerde ise mesaj, şiirden çok bir gazetecilik olma riskini taşır. Nadiren de olsa bazen bir mesaj verme ayartısına kapılacak olursam, artık şiir davasının peşinde olmadığımın bilincindeyimdir.

Çeviren: Yüksel Peker

maria wine (1912-)

Kopenhag'da doğdu. Öksüzler yurdunda büyüdü. 1936 yılında İsveçli yazar Artur Lundkvist'le evlendi. Kocasıyla birlikte denizaşırı yolculuklar yaptı. Latin Amerika, Küba, Çin, Hindistan, Sovyetler Birliği ve Türkiye'de bulundu. 1976'da *Bellman Ödülü*'nü aldı.

Şiirlerinde kadın duygularını ve özgün aşk düşüncesini bilinçaltı tekniğiyle dile getirir. Aynı zamanda insan yazgısı ve toplumsal sorunlar üzerine de eğilmiştir eserlerinde. Yirmiden fazla şiir ve öykü kitabı yayınlamıştır.

Född med svarta segel *Aynı adlı kitaptan (1950)*

KARA YELKENLE DOĞAN

Ne bir kuş
Ne bir yel
Fırtınanın etrafında
Sonsuz kardan bir ova.
Ne bir yel
Geyik ardından.
Ne bir yankı
Kara mermiden.
Yüreğimin kordon saati etrafında
Boğulan bir suskunluk.

Ne bir kıvanç dalgası
Ne bir hüzün duygusu
Salt uykunun beyaz yasası.

Çev.: L.Ö.

Jag är trött att vara staty *Kanskes osäkra båt'dan (1957)*

BİR HEYKEL OLMAKTAN BIKTIM

Bıktım artık bir heykel olmaktan
Kimsenin göremeyeceği bir hiç olmak istiyorum
Gövdeme bakan hayran hayran
İnsanlardan da bezdim artık
Hani açık ağızları, dilsiz gözleriyle
Taştan ayaklarıma sürünenlerden.
Ve adi düşünceleriyle aynalarda
İliklerime değin beni üşütenlerden.
Yüz yıllardır dinledim
Zaman denen kanlı oku,
Öldüren, öldüren, salt öldüren.
İnsanların gizlerini, kuşların gizlerini,
Mevsimlerin gizlerini durmadan dinledim.
Gizler, gizler, sonu gelmeyen gizler,
Tekrarlana tekrarlana içi boşalan gizler.
Bıktım artık bir heykel olmaktan
Taş yüreğim, tulu, perişan.
Hiç bir küreğin kazmakla varamayacağı
Yerin altına girip yitmek istiyorum,
Toprakla birlikte şarkı söylemek istiyorum,
Toprak yemek istiyorum,
Toprak olmak istiyorum...

Çev.: L.Ö.

Försök inte återkalla början *Kanskes osäkra båt'dan (1957)*

BAŞLANGICI GERİ ÇAĞIRMA

Geri çağırmaya heveslenme başlangıcı
Bakarsın yaklaşıverir son,
Ama son diye bir şey yok ki,
Salt geçişler var.
Işıktan karanlığa
Karanlıktan ışığa.
Bir de sen varsın büyüyen,
Hiç durmadan büyüyen.

Çev.: L.Ö.

Att våga *Nattlandia'dan (1975)*

YÜREK İSTER

Kadın
uyumaktan korkar
ölüm birden bastırır diye
Erkek
ağlamaktan korkar
kadının denizinde boğulmamak için
Kadın
gülmekten korkar
yüzündeki maskesi düşecek diye
Erkek
ev kurmaktan korkar
ölümsüz gerçekler
temelini çökertecek diye
Kadın
metroya binmekten korkar
karanlık sonsuza bilet isteyecek diye
Erkek
kimsesiz meydandan geçmeye korkar
boşluğun fahişesi bastıracak diye
Kadın
şölene gitmekten korkar
üzerine bir pars atılacak diye
ya da daha kötüsü
pars onu görmemezlikten gelecek diye
Erkek
bir çocuğa gülmekten korkar
içindeki çocuk uyanacak diye
Ve ne erkek ne de kadın
mutluluktan söz açmaya korkar
üçüncü birinin uğursuzluğuna uğramamak için
Hem kadın hem erkek
geleceği haber veren falcıdan korkar
korkarlar duymaktan aptallıkları yinelenecek diye.

Çev.: L.Ö.

Träd och Dikt *Nattlandia'dan (1975)*

AĞAÇ VE ŞİİR

Önümde bir ağaç duruyor:
sözcüksüz şiirler okuyor
yüce doruğunda yeller türkü söylüyor
sözcükleri olmayan şiirlerden.
Biliyorum
ağacın yazgısı kağıt olmak
kağıdınsa sözcük beklemek.
Biliyorum
kağıtta olmayı özleyen bir sözcüğü
şiirin başlangıcı olmayı bekleyen sözcüğü.
İlk sözcüğü bekleyen yazılmamış bir şiiri
ozanını bekleyen bir şiiri.
Ama yine de ozanın içi kan ağlar
ağacın devrilişini görünce
kağıt olmak için.

Çev.: L.Ö.

YALNIZKEN

Yalnızken
iki olmak özlenir
ikileşince
üçüncüyü düşünürüz
üçleşince
yine de
yalnız kalır üçüncü.

Gül arayınca
kar bulurum
Kar isteyince
gül bulurum
Hiç bir şey beklemezken
karla gülü
birlikte bulurum.

Çev.: L.Ö.

MARIA WINE'NİN YANITLARI

1. İsveç dilinde yazan Finlandiyalı kadın şair Edith Södergran.
2. —
3. Her kuşak kendine ve özlemine benzeyen şiirin peşinde koşar.
4. Şiir her zaman bunalım ve savaşım içinde bulunmalıdır.
5. —
6. Benim ilham kaynağım insanların yüzüdür.
7. Sürrealizm.
8. Duyguları dile getirmek, şiire dökmek bir Tanrı vergisidir.

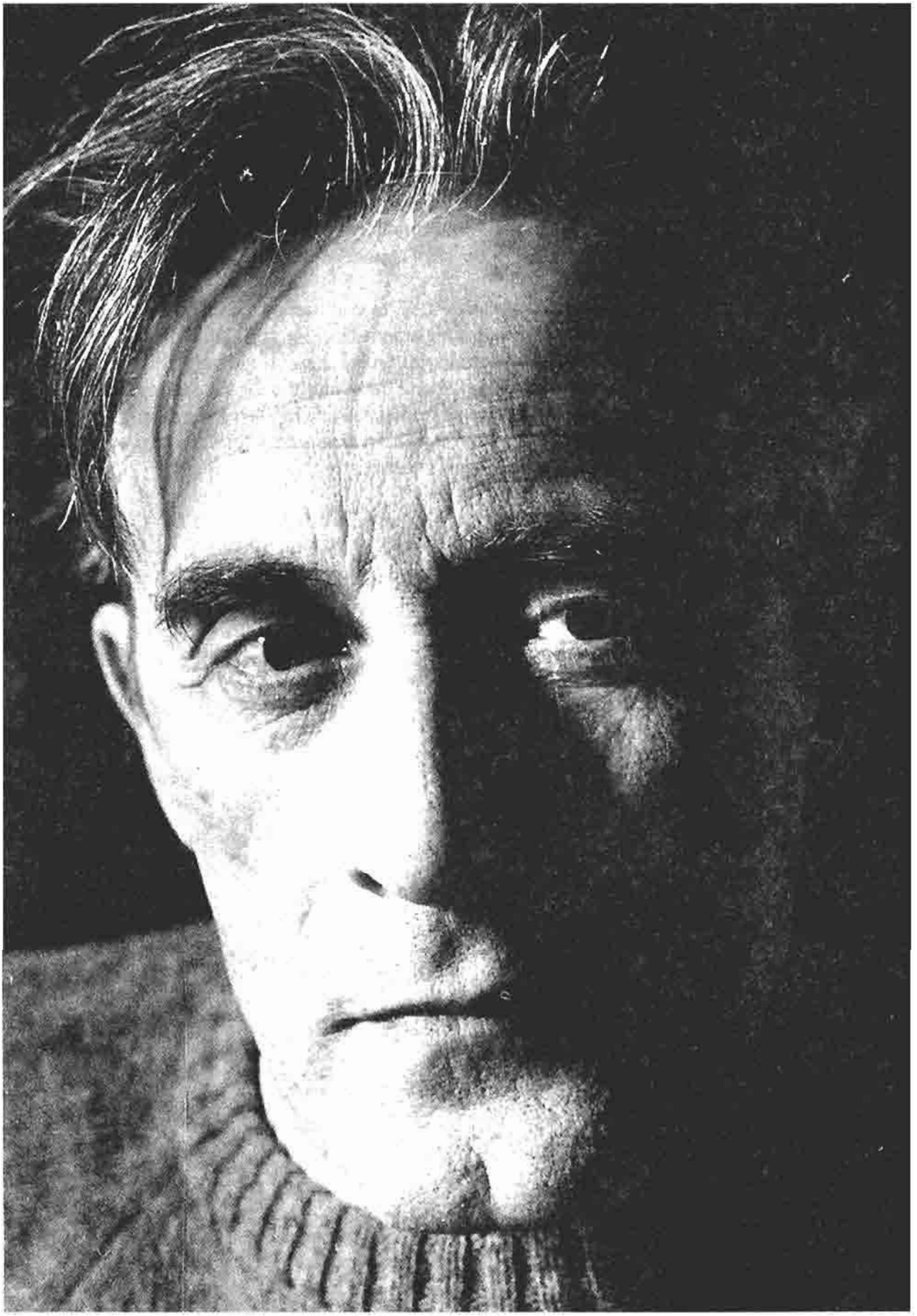
Çev.: L.Ö.

werner aspenström (1918-)

Norrbärke'de doğdu. 40 kuşağının önde gelen şairlerindendir. 1945'te Stockholm Üniversitesi'ni bitirdi. 1980'de seçildiği İsveç Kraliyet Akademisi üyeliğinden kendi isteğiyle ayrıldı on yılı aşkın bir süre sonra.

İlk şiir kitabı *Förberedelse* 1943'te yayınlandı. Çaresizlik duygusu ve düşsel güzellikler arasında gider gelir şiirlerinde. İlk eserlerindeki betimleyici tablolar ve düşünceler, yerini saf ve net bir şiirsel anlatıma bırakmıştır sonraki çalışmalarında. Yaşamın korku ve endişe verici çizgileri kaybolup gider doğanın iyileştirici özellikleri arasında. Öykü, tiyatro ve deneme türünde de eserler vermiştir.

1959 ve 1980 yıllarında *Bellman Ödülü*'nü, 1967'de *De Nios*, 1969'da *Edebiyat Büyük Teşvik* ödüllerini, 1984'te *Carl Emil Englund Ödülü*'nü ve 1991'de de *Pilot Şiir Ödülü*'nü aldı.

I första akten borde Hamlet dö *Om dagen om natten'dan (1961)*

HAMLET İLK PERDEDE ÖLMELİYDİ

Haydin bir şeyler söyleyin ey suskun dağlar
Konuşun biraz
Bir şeyler anlatın
Boşaltalım içimizi
Bakkala gelen kadınlar gibi
Havadan sudan söz edin
İliklerimize işleyen soğuklardan söz edin
İçimize kapanıp kendimizle konuşmamız
Yitirir, bunaltır, öldürür bizi
Gölün tüm suyunu yutan
Bir balık gibi bayat kokar
Kendi kendimizle konuşmak.
Hamlet ilk perdede ölmeliydi
Anlatın bir şeyler
Bir söz söyleyin
Hiç olmazsa aranızda konuşun, n'olur!

Çev.: L.Ö.

Den ni väntar passerar inte förstäderna *Snölegend'den (1949)*

BEKLEDİĞİNİZ VAROŞLARDAN GEÇMEYECEK

Parlak, ayazlı bir ekim gecesinde
Kuzey ufkunu yarıp aşağı inerken vaşaklar
Halk toplandı alanlara diz çökerek
Çevreyi görebilmek için suskunluk içinde

Ve siz, neden kesiyorsunuz varoşların yollarını
Beklediğiniz nasıl olsa geçmeyecek oralardan.

Çev.: L.Ö.

Vintersaga *Snölegend'den (1949)*

KIŞ MASALI

Uzatmışım elimi, bir türlü ulaşamıyorum
İskemlene, dudaklarına, gözlerine
Sonsuzda görülen kıyılardır şimdi
Oysa kar fırtınası salt aramızda kopmakta

Bir bak, odamı nasıl dolduruyor kar
Yuva kuran ak kuşlarla birlikte
Ve her şey yitiyor sonunda
Adalar batıyor, sessizlik başlıyor büyümeye

Sokaktan gelen gürültü ağır usul sönüyor
Uçuyor yaprakları ağaçların
Sokaklar, kaldırımları söküp atıyor
Ve tam zamanında çalıyor saatler

Kar kaplıyor odamdaki aynaları
Vazodaki leylakları
Mandolinin tellerini
Ayaklar kösteklenmiş
İçimizde uzak illerin özlemi
Kardan bir mezarlık yükseliyor
Yakında gömülecek olanlar için.

Elimi uzatmışım, bir türlü ulaşamıyorum
İskemlene, dudaklarına, gözlerine.
Ayazdan donmuş bu çıplak duvarlar
Bir gün gelecek anlatacak sizlere
Kapanmanın mutsuzluğunu buz tutmuş bir denizde
Kardan öyküsüyle kış masallarında.

Çev.: L.Ö.

Mätarlarven *Litania'dan (1952)*

YAPRAĞINI ÖLÇEN TIRTIL

Vişne yaprağından dışarıya uzanıp
sonsuzluğa doğru geriniyorum
sonsuzluk öyle büyük ki bugün
öyle mavi, öyle uzun.

Yerimde kalmak sanırım en uygunu
ölçerek yeşil yaprağımın enini boyunu.

Çev.: Y.P.

Skriket *Skriket och tystnaden'den (1946)*

ÇIĞLIK

Suda bir çığlık halka halka yayılıyor
bir bahar seli gibi sarsıyor köprü ayaklarını
Zangoç, sarkacın harekete geçişini izliyor
kilisede dalgalanmaya başlıyor şamdanların alevi
Ve birden yatağından kalkıyor bir kadın, kulak veriyor,
ama doymaz sevgilisi çekiyor onu geri
Gökyüzünü dolduruyor vızıldayan bayraklar
Emlakçının altınları sallanıyor yerlerinde
Şarapçının paraları yere düşüp dağılıyor.

Birden dehşetle seziyor ki herkes, bir şey oldu:
suyun halkalarının bir merkezi var,
çığlık, haykıran bir ağızdan çıkmakta.
Ama emlakçı devam ediyor parlatmaya altınlarını
bayraklar yeniden hareketsizleşiyor,
ve kadın yeniden başlıyor oynaşmasına.

Bu ne korkunç bir dengedir ayakta zor duranlara
Bu ne korkunç bir dirençtir köprü ayaklarında.

Haykır insanoğlu çığlığını bu gece!
Haykır kar üstünde avını bekleyen kurt!
Haykır sen de evinde tarla faresi!

Çev.: Y.P.

Snöbrev *Snölegend'den (1949)*

KAR MEKTUBU

Sana bir mektup yolluyorum
ablacığım, mavi taraçamdan.
Senin birçok soruna yanıt
karda yazılmış bir mektup
Kardan bir at ve bir süvari
taşıyacak onu sana.

Ovanın uçsuz bucaksız olduğu doğru
ve kralın sessizliğinde katı olduğu.
Ses der ki bu ovada, bana bir dağ ve bir yankı ver!
Ve gözler sık sık bir ufuk görmek ister.
Kaygıların ablacığım yine de abartmaca:
Ya kuş kuleleri birden fırlarsa yerinden,
bölerse gecenin sisini beyaz güvercinler,
anılar başlarsa mağaralar kurmaya,
yakıverirse düşler birden gece fenerlerini?

Haklısın ablacığım rüzgârı sorarken,
bazen insan, bazen ayak sesi duyduk diye
yanlışlıkla dışarıya çıktığımızda
hep aynı rüzgârdı durmadan uğuldayan
karla sarmaş dolaş oynaşmakta olan rüzgâr.

Uzadıkça uzamakta işte bunun için gündüzler
Beklemeyi bilenler hep umutla beklerler
Geceleri nöbetleşe hep uyanık beklerler
Uyumayı yeğleyenler devam eder uykusuna

Kardan adamlara dönüşmüş olsak da
Elbet bir sıcaklık var aramızda,
ellerimizi uzattığımızda bir kamp ateşi,
(eğer o da büyük alevler halini almamışsa)
Kırağının altında bir ömür geçirmiş olanlar
kalkıverir birden yataklarından
meçhul bir aşk sarar vücutlarını,
damarlarında daha önce hiç duymadıkları
bir ayin yayılır org kanallarından.

Bir mektup yazıyorum sana
ablacığım, mavi taraçamdan.
Sana selâmım var, ben burada kalacağım
belki bir daha hiç geri dönmem.
Ben kardan bir şarap içtim
Kardan bir kadına âşığım.
Kardan bir süvari ve kardan bir at
taşıyor mektubumu şimdi senin kapına.

Çev.: Y.P.

Lyft mig in i det svartvita spelet *Snölegend'den (1949)*

BENİ DE ALIN OYUNUNUZA

Ben de binmek istiyorum beyaz atlara
Bir o kadar da siyah atlara

Hiç itiraz etmeden dinleyeceğim
Hem günün hem gecenin habercisini

Dört kuleye birden çıkıp izleyeceğim
Meydanda toplanmış savaşçıları

Ben de katılmak isterim sonuna oyunun
Ortak olmak üstün kralın zaferine

Bir de yenik kralın yanında bulunmak
Kaçarken meydanda etrafı çepçevre

Beni de alın siyah beyaz oyununuza
Bırakın haykırayım çığlığını tüm canlıların

Çev.: Y.P.

Porträtt av svenska poeter *Litania'dan (1952)*

İSVEÇLİ ŞAİRLERİN PORTRESİ

1.

Meskeni bir nilüfer yaprağıdır.
Üşüdüğü akşamlarda kumsalda oturanlara yaklaşıp
cennetten bahseder, kız kuşlarından,
ya da sofuca suyun derinlerinde yüzen balıklardan.
"Biri beni arıyor!" deyip birden
doğrulur yerinden. Sözleri şaşırtır bizi,
çünkü bir şey görmeyiz biz.
Bir ruh gibi yürür gölün üzerinde
çok zor farkedilir izi
–Örümceğin ağında yürüyüşü gibi.

2.

Güldikeni ve kanayan düşüncelerin adamı,
hep dolaşır, ve gölgesi hep önündedir.
Ölüm dürbününü hep cebinde taşır,
kulağı hep ölümün sesindedir:
marangozun matkabı,
pencereye sürtünen yaprak,
cezaevi bahçesinde ritmik adımlar.
Bir hayal gibi, der,
uçuşup gidiyor sorularımız
bu insanlar arasında
bu çürüyen mantarların ormanında
Düşünce hiç bir yerde bulamıyor bir sığınak
sonsuzluk hiç bitmeyecek bir kaynak
Arıların bile çalmışlar balözünü.

Ne mutlu o henüz doğmamışlara
Kendileri için ölüm henüz başlamamışlara.

3.

İnanılmaz bir şey şu dünya!
Bırak inanılmaz kalsın!
Her şey aslına geri döner ve bütünlenir
Ama geri dönmek te başkalaşmaktır.
Çağlar çağları izler
Yankılar yankılara karışır
Artık onun şiirleri bin yaşına basmıştır.

Yabancıdır, bir sır gibi taşır her şeyi
Kimseye bağlanmadığından aramızda dolaşır
Yarıbeline dek sarmaşığa gömülmüş
çok eski bir şatoda bir uşağı andırır:
dolaştırırlar bizi yankı dolu salonlarda
seslerini ayırdetmek güçleşir sonunda
mısırlı ölülerin seslerinden.

4.

Söğüt ötleğeni, az konuşan prens,
dinleniyor kuş yuvasında.
Bazen uzanıp uzaya doğru
yazıyor yazısını kanadıyla.
İki fırça darbesiyle özetleyiveriyor
fırtınanın gürleyişini bir ağaçta.
Şiirlerini sık sık
aslanpençesine koymakta.

Nüansların ötesinde durur
gerçek söz.
Ve sözün ötesinde
gerçek sessizlik.

5.

Kıtaların iç kısımlarına âşıklardır,
vahşi ormanlara, yanardağdan çıkan dumanlara.
Kaplanların koşusundan, uzak bir çağlayandan
yerin nasıl sarsıldığını nerede olsalar duyarlar.
Her şafak onlar için bir kalk borusudur,
keşfedilmemiş ülkeler için verilmiş bir söz.
Sabırsızca beklerler kervanlarını,
beklerler ufukta seraplarını.
Nasıl da haykırırlar: Yola devam!
Hep ileriye, hep ileriye, devam!

Durmak zorunda bırakılırlarsa
mahvolurlar suskunluktan
kalplerinin o sessiz hıçkırığından.

Çev.: Y.P.

Före solnedgången *Litania'dan (1952)*

GÜNBATIMINDAN ÖNCE

Günbatımında titrer ağaçlar
rüzgârdan değil, birbirlerine olan aşklarından.
Ardıç kuşları şarkının ölümünü söyler.
Kimse bilmez ne kadar süreceğini gecenin.

Çev.: Y.P.

Sardinen på tunnelbanan *Under tiden'den (1972)*

METRODAKİ SARDALYE

Ben o sabunla yıkanmak istemiyorum
O diş macunuyla dişlerimi fırçalamayacağım
O çekyatta yatmak istemiyorum
O tuvalet kağıdını kullanmama gerek yok
O sigorta benim hiç umurumda değil
Sigaramın markasını değiştirmeyeceğim
O filmi görmeyi hiç canım istemiyor
Kesinlikle o kenar mahallede inmeyeceğim.

Sardalye istiyor ki açılsın kutusu denize.

Çev.: Y.P.

Scenoria för liten arg tupp *Sorl'dan (1983)*

KIZGIN BİR HOROZ İÇİN SENARYO

Yer: Tavuklarla dolu bir kümesin tepesi.
Zaman: Şafak.
Oyuncular: Biraz kızgın bir horoz, kırmızı tarak,
siyah tahtapabuçlar.
Birinci Plan: Bir bisiklet çalmak, çevirip pedalları
hızla uzaklaşmak kalabalıklardan.
İkinci Plan: Durmak "sonsuz protesto" adına.
Olay: Öyle bir harakiri ki tüylerden duman çıkmakta.
Zaman: Herkes hâlâ uykuda.

Çev.: Y.P.

November *Litania'dan (1952)*

KASIM

Kargalar, ve bir salkım yabanmersini
Sel basmış topraklarda tekerlek izi.
Can sıkıntısından esniyor içi boş dünya
Kapatmadan ağzını elinin ayasıyla.

Çev.: Y.P.

Gråsparven *Ordbok'dan (1976)*

SERÇE

Serçe nadir bir kuştur
Gizler kendini
tarladaki başak gibi.
O altından tüyleri
aynı derece revaçta
kaldırım taşlarıyla.
Büyük bir tasarı var kafasında:
yaşamak bir gün daha, bir gece
daha, bir gün daha....!

Çev.: Y.P.

Hundarna *Aynı adlı kitaptan (1954)*

KÖPEKLER

Uludur gece.
Gökler kayıp giderken sessizce
Ay salınıyor serin yelkenleriyle.
Ya bu uluyan köpekler
neyin peşindeler?
Biri yoluyor tüylerini öfkesinden,
biri inliyor bir çocuk gibi,
bir yıldızdan düşen parıltıyı
kapıp gidiyor biri de– öyle çaresizler ki,
dinmez burada böyle susuzlukları.
Öyleyse niçin dolaşıyorlar başıboş
vadi yamaçlarında, çukur topraklarda?
Nedir aradıkları dağ gözeneklerinde,
terkedilmiş kentlerde?
Yalnızca kertenkeleler var burada.
Yıldızlar uludur ve uludur gece
ve gökler kayıp gidiyor sessizce.

Çev.: Y.P.

WERNER ASPENSTRÖM'ÜN YANITI

BULUNMUŞ EŞYA

Almqvist, bir yazısında, şaire şiir hakkında sorulduğunda onun iki tercihten birini seçmesi gerektiğini iddia ediyordu: ya susacak ya da hararetle durmadan konuşacak. Aradan 150 yıl geçmiş olmasına karşın, ben üçüncü bir alternatif göremiyorum. "Eğer gelen gerçek bir güzellikse, kendisine çekiverir bizi... Nasıl olduğunu bile anlayamayız ama alır götürür bizi, hiç sözcüklere bile gerek duymadan" deyişi de aynı derece tartışma götürmemektedir.

Birçoğumuz, önemli olan her şeyin zaten yeterince söylenmiş olduğunu ve artık geriye yalnızca üslupla ilgili ayrıntıların ve uydurmaların kalmış olduğunu hissedip felce tutulmuş gibi olmuşuzdur kimi zaman. Ama birden yeni bir şeyle karşılaşıveririz, bizi birden kendine çekiveren, hiç beklenmedik ve kullanılmamış yeni bir ton, bir benzetme, bir bakış. Bu bulunmuş eşya karşısında hepimiz bir sevince ve heyecana kapılırız, bulana karşı hiç bir kıskançlık duygusuna kapılmadan. Evet, bulunmuş eşya diyebiliriz buna haklı olarak; öncesinde her ne kadar zahmetli aramalar ve deneyler yapılmış olsa da. İrade zorlaması ve zeki niyet, şiir dediğimiz o sözcük harmanlaması için gerekli olan ek taşkınlığı yaratamaz öyle kolay kolay. Bir şiir yazmak istemenin o şiiri öldürmekle eşdeğer olduğunu söyleyen Michaux değil miydi? Toplu katliamlara girişmişiz yani hepimiz! Hayır, Almqvist'in dediği bağlamda güzellik ve saflık kurallaştırılamaz ve bu nedenle de yeni tasarılar çıkarılamaz bundan.

Birçok şiir okuru, günümüz dünya şiirinde, ilahilerin dindar bir çağda içerdiği dizeler gibi, teselli ve güç verici sözcükler ara-

makta. Ama, yalnızca ya da öncelikle teselli etmek üzere yazılmış bir şiirin kendini fark ettirmesi çok nadirdir. Kendileri için yaşamsal sayılacak önemi olan ya da teselli edici bir şeyleri o kitapta buldukları için okuyucuları tarafından kendilerine teşekkürler edilen yazarların genellikle bir utangaçlık duygusuna kapılacaklarını sanıyorum. Her ne kadar okuyucunun yorumuyla yazarın demek istediği bazen aynı şeyler olmasa da, yazarın o okuyucunun yorumunu geçersiz ve eksik sayması yanlış olur; yazar da okuyucu da kendi geçmişlerinden gelerek o genel dile katılmış olmaktadırlar.

Antolojilerimiz hep amacı olan, vecizleşmiş ve türü belli olan şiirlere yer verirler, tabii biraz da sayfa sınırı nedeniyle. Ancak bu yanıltıcıdır, çünkü (burada kendi cümlelerimi söyleyeyim) "lirizm yalnızca şiirin bir parçasıdır, lirizmin iyi olanı da şiirin çekirdeği." Eğer bir şeye olan ilgi (maddi ya da maddi olmayan bir şeye) yeterince artıp da bir aşka dönüşecek olursa, düzyazıdaki anlatım ışımaya başlayacak ve şiir etkisini yakalayacaktır. Bu noktada Polhem'i örnek gösterebilirim; o mekanik, sıfat yoksulu, ama içerik zengini dahiyi: Atelyesinde büyük bir coşku içinde, şu ve bu metali kullanarak, şu ve bu araçlardan yararlanarak, şu ve bu şekilde yaparak bizim de kendi saatlerimizi kendimizin üretebileceğimizi göstermişti bizlere.

Acaba şiirin el atıp ta bizleri diğer alanlara göre daha çok bilgilendirdiği olaylar ve konular var mıdır? Amerikalı mikrobiyolog Dubos'a göre var: Hava, su, ateş ve toprak gibi basit sözcüklerin bizde uyandırdığı o ilk duyguları ve eski anıları hiç bir modern ve uzmanlaşmış bir bilim dalı gerçekleştiremez. "Örneğin, insan yaşamı çağlar boyu ateş çevresine odaklanmış olduğundan, ateş, mistik bir içyapı içinde büyük bir gerçekliğe dönüşmüştür. Ama doğabilimleri kitaplarında artık pek rastlamamaktayız ateş kavramına son onyıllarda; fizik ve kimya kitaplarında ateşle ilgili bölümler de, eğer varsa bile, gitgide kısalmaktadırlar."

Son gördüğüm yanan ateş, 30 nisan akşamı Riddarholm'de yakılan ateşti: Gamla stan ve Södermalm'den gelmiş halk rüzgâra ve soğuğa rağmen toplanmıştı baharın gelişini kutlamak üzere. Öyle büyük bir ateş değildi yakılan ama gelişigüzel toplanan çalılar da değildi; elle tutulur, sağlam dallardı yakılan. O zorunlu bahar konuşması, her zamankine oranla dinlemeye daha değer bir konuşmaydı bu yıl, ama benim dikkatimi çeken, yanan ateşteki bir olaydı; bir fırında yanan ateşte de dikkati çekebilir bu: Alevin o tit-

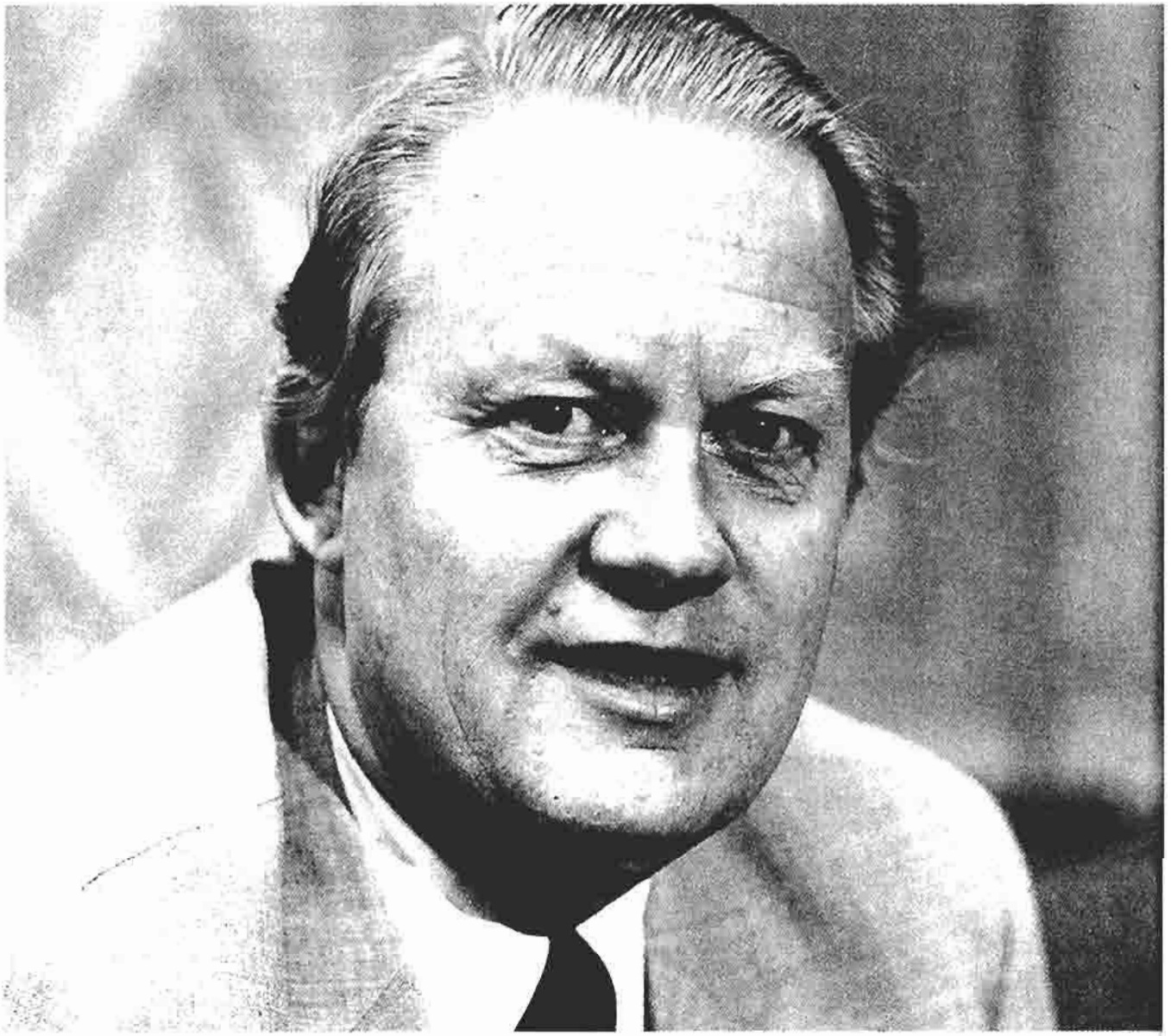
reyerek yanan, dalgalanan ve adeta kaygı dolu olan üst bölümü kendini ateşten sıyırmaya çalışır ve bazen başarır da bunu, ve saniyenin yüzde biri kadar bir süre de olsa kendi bağımsız anını yaşar. Burada, kuvvetli esen rüzgârın etkisiyle bu özgürlüğe kavuşma hali çok daha net ve etkili oldu. Ateş iki parçaya bölünüp alt kısmı ısı saçan ve çatırdayan, üst kısmı da parıldayan, bayrak gibi sallanan birer gövdeye dönüştü. Alt kısım sonunda çöküp bir kor, daha sonra da bir gri kül yığınına dönüşecek, üst kısımdan ise kendisini bize göstermiş olduktan sonra hiç bir iz kalmayacaktı.

(Lyrikvännen, sayı: 6, 1993. Çev.: Y.P.)

bo setterlind (1923-1991)

Växjö doğumlu. Uppsala Üniversitesi'ni bitirdi. 1978'de *Bellman Ödülü*'nü aldı.

1940'lı yıllarda aşırı romantik olarak ün yaptı. Şiirlerinde zeka oyunları ile mistik duygular arasında gidip geldi bir sarkaç gibi. Sonraki eserlerinde dinsel konulara ağırlık vermiştir. 30 şiir kitabı yayınladı.

Döden tänkte jag mig så *Dikter från San Michele'den (1954)*

BÖYLE DÜŞÜNDÜM BEN ÖLÜMÜ

Yaşlı bir çiftçi gitti
şarkılar söyledi tarlasında.
Elinde tohum sepeti
yaşamın başlangıcı ve sonuna dair
sözcükler arasında
tohumlarını serpti.
Yürüdü gündoğumundan gündoğumuna.
O son günün sabahında
Çıkıp geldiğinde şarkısını
söyleye söyleye
Donup kaldım bir tavşan yavrusu gibi
korku içinde.
Aldı beni sepetine koydu,
ben uykuya dalınca devam etti yoluna.
Böyle düşündüm ben ölümü kafamda.

Çev.: Y.P.

En sång om frihet *Dikter'den (1973)*

ÖZGÜRLÜK ÜSTÜNE ŞARKI

Kimsenin görmediği bir deniz vardır
Hiç ölüsü olmayan bir mezar vardır
Hiç batmayan bir güneş vardır
Her ruhun içinde bir kumsal vardır

Anlamak istiyorsan artık en iyisini
Bulutlar gibi özgür olmak istiyorsan
Bir dünya kur içinde yaşayacağın
Yani senin yaşamın, senin kendi yaşamın!

Hiç mazi olmayacak bir dünya vardır
Kimsenin okumadığı bir mektup vardır
Her şeyi anlayan bir rüzgâr vardır
Hiç tasası olmayan bir özgürlük vardır

Çev.: Y.P.

Sång för poeter *Dikter'den (1973)*

ŞAİRLER İÇİN ŞARKI

En büyük mutluluk bir şiir yazmaktır.
Dağın ihtişamı. Çiçek açan bir kır. Ve kuşun uçuşu.
Hiç gördün mü böyle çocuksu bir doğa manzarası?
Taşıdın mı böyle ağır bir yük omuzlarında?

Çev.: Y.P.

Hav *Dikter'den (1973)*

DENİZ

Deniz, dersin
ve birden bir okyanus
    peydahlanır aramızda:
Tanrının
sanatı.

Çev.: Y.P.

Uppbrott *Mörkret och lovsången'den (1978)*

YENİBAŞTAN

Deniz kuruyor o beyaz çadırını
ve bozuyor bir saniye sonra,
hep aynı ustalıkla,
tekrarlıyor defalarca.

Çev.: Y.P.

Japanskt *Dikter'den (1973)*

JAPONCA

Yol ver konuşalım
havadan sudan,
dursun bir kenarda
iş biraz...

Çev.: Y.P.

Det rätta svaret — *Mörkret förgår'dan (1980)*

GERÇEK YANIT

Gök çöktü
bir ot sapı üstüne
bundandır titremesi.

Çev.: Y.P.

Slutord *Mörkret förgår'dan (1980)*

SON SÖZ

Dostlarım!
Ay duruyor göğün ortasında
ve çekiyor kadavrayı
yeryüzünden yukarı.

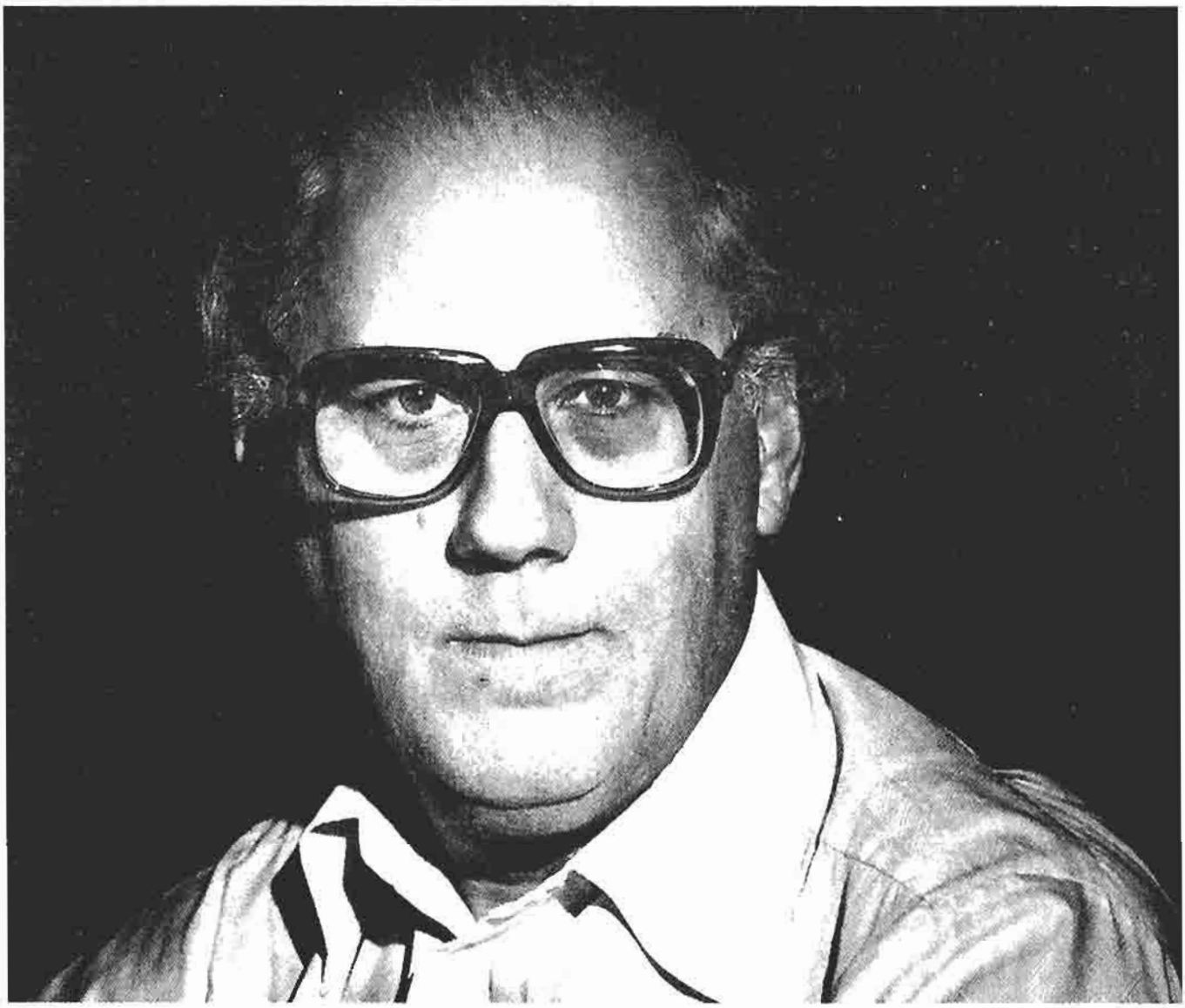
Hâlâ görmüyor musunuz
bu dünyanın hayallerden
ibaret olduğunu?

Çev.: Y.P.

östen sjöstrand (1925-)

Göteborg'da doğdu. Banka görevlisi olarak çalıştı. Gazete ve dergilerde şiir üzerine yazılar yazdı. 1975'de İsveç Kraliyet Akademisi üyeliğine seçildi. 1967'de *Bellman,* 1978'de *Edebiyat Teşvik Ödülleri*'ni aldı.

Sözcüğün önemini vurguladı ilk şiirlerinde. Eleştirel yaklaşımla Hıristiyan mistisizmi ağır basar şiirlerinde. Fransız sembolizmi ve sürrealizminden de izler taşır birçok eleştirmene göre.

Geraneia *Återvändo'dan (1953)*

SARDUNYA

Bizler, deniz üstünde oynaşan yunus balıklarını görmedik
ne de Oğlak burcunun yavaş yavaş kaydığını
Ama biz fırtınayı önceden duyanlardanız
onun vereceği işarete boyun eğeriz.

Ses seda kaybolurken dışarıda geceleyin
gündüzleri ocağımız söner, yorgun düşeriz
anlarız dönüşe kapandığını yolun
Ve yaklaşırız yanına geceyarısının
Duyarız karanlıkta gözyaşlarını
uzaklarda kıyıma uğrayanların.

Biliriz bu boş mezarlar bir gün gelecek
tanıklık edecekler ölülerin adına.

Çev.: L.Ö.

Provins *Återvändo'dan (1953)*

TAŞRA

Ante rem, in re, post rem.

I

Kanal, meydan, kentin beş mahallesi,
taş sütunların hafif zincirleri doğudan batıya dek
(Kraliçe Kapısından Stora Bom mahallesine dek)

Yüzler ve sokaklar yarım dönük
bakıyorlar Kuzey Denizi karası bir geceye.

Çarşıda birbirini omuzlayan köylüler
evlerine dönmüşler, sessizlik bundan.

Balıklarla sürüklenmiş kayıklar ötelere.

Çamaşır yıkayan kadınlar uykuya dalmışlar
Sularda sallanan tahta iskeleler üzerinde.

Çımacılar, avukatlar, fıçıcılar
saraçlar da uykuda...

Yetimhanede karyolaya asılmış mavi elbiseleri çocukların
Arabacılar kurtarmış atlarını dizginlerinden
kara heykeller gibi duruyor gölgede yağız atlar

Yaşam siyah ve saydam, her şey eskisi gibi
Köprüler yumşacık örülmüşler sularda
Sokak fenerleri asılmış bulutlara
cankurtaran simitleri ışıyor karanlıkta

Bir hayal zaman içinde yanan sönen yıldızlar
Ve uzaklardan gelen seslerin boğulması
İtfaiye nöbetçisi yolda geceleyin.

Yangın için ne kolay yok etmek saraylarını uykunun
Ve bizleri
bizler ki her şeyi unutmaya hazırız.

Çev.: L.Ö.

Fullbordan *Återvändo'dan (1953)*

BİTİŞ

"Ve gelecek burada başlar: bu sözcüklerde. Başka sözcüklere yer yok, başlangıçta olduğu gibi, kendiliklerinden *varolur;* ne fazla ne eksik, *vardır!*"
Bir mengeneye sıkışmış gibi, geceyarısına dönüşü olmayan hareketsiz yüzü karşısında, bu taşkesilen yüz!: Her şey onunla birlikte yaşıyor, sanki insanlarla birlikte yaşıyormuş gibi!

Ve her şey süregidiyor sonsuza dek: gölgelerin boşlukları arasından, fısıltıların karanlığı içinden, suların üstünden, suların dibinden, kuruyan toprakla denizin arasından, yeryüzünün yeşillikleri arasından, geceyle gündüz arasından, gündüzlerle geceler arasından bu ölümcül gölgelerin egemen olduğu ülkeye ki burada günışığı gecenin derinliklerinde vurulur ve ten gibi ruh da kordan bir fırına benzer.

Her sözcük kendisine olduğu gibi başkalarına da ölüm ve yaşam anlamına gelir. Burada. Ve uzakta. Daha da uzakta. Ta uzaklarda. Bu daha doğmamış olan çocuk için, havanın kanatlanmış hayvanlarıyla suda kaynaşan balıkların gerisinde geçmişini arayan, denizin gerisinde bulunmayan ölüleri geri vermesi için denizi zorlayan, bu gerçeğin ilk ışığında yerle gök arasına gözlerini diken çocuk.

Şu anda her şey birlikteler: Kentlerin harabeleri, çöllerin kumlarında yok olan şehirler, Atlantis'ten bile denizin daha derinlerine çökecek olanlar, işte buradalar, şu anda şuracıkta bu şehirden oluşmakta, daha derin bir acıyı paylaşmaktadır.

Ama bu öbürküler, yanımıza yaklaşıp bu görünmeyen ülkeye yapışacakmış gibi yapışanlar, bu görünmeyen yerlerde her tarafta, makinaların yanında, şehirlerin göbeğinde, tarlalarda, ormanlarda, günlerin boyunduruğunda ve acıların karanlıklarında, her yerde! onun arkasında, onun önünde, her yerde.

Nasıl ki insan bütün bunların sorumlusuysa, odur bunun asıl sorumlusu, "Nasıl dayanabiliyorum böyle bir baskıya. Anlım bir yumurta kabuğu gibi çatlıyor, kemiklerim kırılıyor bu kocaman kıyma makinesinde, yaşamak ne mümkün, dayanabilmek nerede? Hidayetle mi? Unutmakla mı? Anlatılamayan her an önümüze çıkmakta."

Her devlet sisteminden daha da fazla baskı yapan bu müthiş güçler "Derim kararabilir ve kopabilir etimden, gövdemdeki kemikler bu sıcaktan tutuşabilir, yanabilir, ama hiç bir şey insanlığımı bu zamanın ve yeryüzünün baskısı altında yok edemez."

"Topraktan omuzlarımızla, kuyu gibi gözlerimizle, ince kurumuş otlar gibi ellerimizle baş kaldıracağız, görünen zincirleri kırar gibi görünmeyen kelepçeleri de kıracağız."

"İstek, ruhun isteği! maddenin karabasanını dağıtacak. Göklere yükselen buldozerler gibi fırtınalar başeğmenin acısını topraktan fışkıran bir nehir gibi Arifeyle Bayram arasında altüst edecekler."

"Burada ve şu anda; bu kimseye ait olmayan topraklarda, yalnızlığın kutsallığında ve yanma noktasında, bu sona eren zamanın sonu olmayan dörtyol ağzında"

"Burada ve şimdi, bu sonu olmayan karanlıkta, kar gibi beyaz tutuşan çalıların alevleri içinde"

Hayatta kalanların
eğrilmeyen seslerine

Pierre Emmanuel
Jean Cayrol

Çev.: L.Ö.

De nödvändiga motstroferna *I Vattumannens tecken'den (1967)*

KARŞI DÖRTLÜKLERİN ZORUNLULUĞU

Güneş doğuyor
sınırın her iki yanındaki mezarlar üzerine
Yağmur yağıyor
sınırın her iki yanındaki insanlar üzerine
Ben de soluyorum
aynı havayı hayatta kalanlarla
Uyuyorum her şeye
Hava gibi, su gibi...

Dönmüş,
bakıyorum sessizliğin dibine, görüyorum yitişini
geçen günlerin
aklı çelen resimlerin, fotoğrafların
ve eskimiş
reprodüksiyonların, projeksiyonların

Dönmüşüm
sessizliğe, görüyorum yittiğini bizleri üzerinde
taşıyan dünyanın
gövde devinimlerini, göze görünen atom taneciklerini
denizlerin dibinde
acımasız kavgaları ve sahildeki galiplerin
kayboluşlarını.

Ben ne karşıyım ne de onlarlayım
Sizin olsun şip-şak resimler
ha dışarıda, ha içeride. İyisi, kötüsü
İktidarın yıldızları
sınırlı bir zamanda. Tanrı düşüncesi değil
Tanrının asıl kendisi
Barışı ve huzuru getirecek olan...

Ciddi bir şeyler
söylemek istiyor bana şu sürgündeki haydut
Bir bildiri
getiriyor galiba bana bu herkesin nefret ettiği
cani.
Duyuyorum elinde cerrahın neşterini,
seste de daha hızlı...

Bu gece, duvarının her iki yanında
yaşayan
insanlara ışığını esirgeyen
güneş.
Asıl sağlam olan kırılganlardır.

Çev.: L.Ö.

Återkomst i en främmande stad *I vattumannens tecken'den (1967)*

YABANCI BİR ŞEHRE DÖNÜŞ

İstanbul 1965 baharı

İstiklal Caddesi'nin kalabalığı içinde kendime bir yol açmaya
baktım–
Vitrinlerin birinde Fatih Mehmet'in surları nasıl delip geçtiğini
gösteren renkli resimlerle tasvirler, bir başkasında Gelibolu
kahramanlarının anısına başlarında defne yaprağından taç
konmuş tarihsel kişiler. Yolda itekaka ilerleyen dolmuşlardan
bağıran sesler geliyordu. Akşam olmuştu. Herkes evine
dönüyordu. Boğaziçinden esen serin bir rüzgâr
Galatasaray Lisesi'nin yüksek demir parmaklıklarının
ardındaki çalılar üzeride tereddüt ediyordu.
Gelişigüzel dolaşmalar, beklenmedik rastlantılar:
Görünen bir şehir içinde görünmeyen bir kent. Acaba labirente
giriş burada mı başlıyordu? Yanımdan geçerken kazayla çarpan
birinin pardon (fransızca) deyişini anımsıyorum...
Karşıdaki postaneye insanlar girip çıkıyor...
Yoluma çabucak devam ediyorum. Bunca yangından ve
depremden sonra hâlâ ayakta kalan Resmin önünde
mumların bugün bile yandığı S.. Maria dei Draperis'i geçiyorum.
Eski Avrupa elçilikleri binaları. Sovyetlerin Elçiliği önünde
astronotların ve müslüman liderlerin fotoğrafları. Hayalimden,
Galata Köprüsü'ne yanaşmış küçük kayıklarda ızgara balıklarını
müşterilerine uzatan eller ile beyaz-sarı vapurların
yarasalara özgü tiz ve boğuk sesleri geçti.
Etrafa kalın bir sis gibi yayılan kömür dumanları...

Anımsadığıma göre Beyoğlu'nun ana caddesinde o müthiş insan kalabalığının dalgalarında birdenbire ateş koru kırmızısına çalan birtakım bayrakları, anı parçacıklarını, parlayan bir istiridye kabuğunu, bir mağarayı görür gibi oldum – duvarları canlı bir yaratık gibi devinen bir mağara... Gözüme ilişen ilk izlenimler sanki labirent dehlizinin bittiğini, sonunun geldiğini haber veriyorlardı... Bir ucu Galata Köprüsü'ne varan Tünel'in yukarıdaki giriş kapısı önünde bir an durdum... Kırmızı otobüslerin durağını geçtim. Polis karakolunun bulunduğu bahçeye girdim... Karanlık siluetleriyle mezar taşları, selvi ağaçları... Ve Ariadne'ın yeniden bulunan labirentteki ipi. İşte bu Mevlevi dervişlerinin bahçesinde beni o surete götüren yolu yine buldum.
Bu Suret ki yangınlarla, depremlerle durmaksızın yok oldu, imha edildi, yozlaştırıldı, sürüldü – parçalandı, yine de bütün bu kıyımlara karşı insanda insanlaşan aşkın içinde yaşamını sürdürdü.

Akşama doğru dışarı çıkıp yine Beyoğlu'nun ortasına doğru yürümeye başlayınca, bu akılalmaz insan kalabalığının içinde bir kaç tanıdık yüz görür gibi oldum.

Çev.: L.Ö.

Två tider *Drömmen är ingen fasad'dan (1971)*

İKİ ZAMAN

Eskiden yangınları gözleyen ve haber veren kuleden
(otel olacakmış)
aşağı inen yokuşta siyah giysileri ve beyaz yakalarıyla
birtakım kız öğrenciler neşe dağıtan yüksek sesleriyle şakalaşıyorlar.
Sırtında ışıl ışıl parlayan pirinçten su güğümüyle,
kemerinde şakırdayan bardaklarıyla dolaşan saka, kaldırımda
kocaman
sepetlerinden çıkardığı salata ve yumurtaları satan ihtiyar baba.
Bir *lokanta*dan gelen keskin kebap kokusu– (sokak birdenbire
tenhalaşmadan önce)
İki komanda eri tüfek dipçiğiyle antikacı dükkânının
karşısında bir kapıyı zorluyorlar ve gözleri sorgudan faltaşı gibi
açılmış süklüm püklüm insana benzeyen bir yaratığı dışarı
çıkarıyorlar. Beyaz miğferler, kırmızı kolçaklar, insan avı–
Radyoevi'nin yanındaki garnizonda askerler ve Hilton otelinde
siviller günün yarısını silahları parlatmakla, ortalığı ve giysileri
temizlemekle geçiriyorlar. Bir başka zamanda (benimkinde)
anımsıyorum: Bu sokağa yakın dervişlerin dergâhından–
hiç bir türlü açıklanamayan anlamıyla:
bu Eylemin ortasından merkeze doğru, zorunlu engeli
geçerek, birbiriyle boğuşan, birbirine zıt bu iki ayrı tabiat, iki huy
ve ağını terketmekte olan gizemli, esrarengiz örümcek...
Niçin burada? Neden şu anda?

Çev.: L.Ö.

Till diktens föderska *I vattumannens tecken'den (1967)*

BU ŞİİRİ GÜNIŞIĞINA ÇIKARANA

Kimse sorumlu değildir düşlerinden ötürü,
acımasız örümcek ağlarında
boğuştuğu o kör günlerden?

Hiç bir şey yok edemez
özlemimi denize ve yağmura.

Tüm gölgeler yitip gitmekte–

Bak nasıl toplanıyor tüm damlalar bulutlarda.
İşte bu sensin, diyor düşen yağmurun her damlası.

Bak nasıl tüm damlalar denizde biraraya geliyor
Ve deniz sesleniyor: bütün bunlar hep sensin

Şimdi hem bahar, hem güz

Örtmüş yamaçları üzüm bağları
Açılmış geceyle gündüzün pencereleri,
kırlangıçlara ve meydandan gelen telâşlı seslere
Burası dünyalara gebe bir deniz ki
gizliyor içinde yanıtsız tüm çağrıları!

Hayır, ne kıştan kalma soğuk küller
ne kuşları donduran düşler
ne de gerçeğin sivrilen damı
silemeyecektir birleşen bu iki yaşamı.

Yürüyoruz, yanyanayız.
Ateşliyor kanımızı evimizin sıcaklığı.

Çev.: L.Ö.

ÖSTEN SJÖSTRAND'IN YANITI

Gençlik yıllarımda hep oşinograf, denizbilimci olmak isterdim. Ama bir gün şiir bir vahiy gibi geldi ve birdenbire patlayan bir volkan gibi çıktı karşıma. Bu durumda katalizatörlük rolünü Claude Debussy ile Paul Valéry oynadı. Önceleri şiir anlayışımın tartışmalı felsefe ve "zor açıklanan duygular" olduğunu sanırdım. Oysa Valéry, "yaşam deneylerimizin bir başka türlü dile getirilemediği yerde en fazla sağınlık isteyen sanat şiirdir" dedi. Şiir, kelimeyle fikrin o kelimesiz dünyasını şekillendirebilir ve üstelik de insan tepkilerinin yeteneğini içinde barındırabilir.

Bugün de aynı düşünceyi savunuyorum: Şiirin görevi, insanın tepki yeteneğine öncelik tanıması ve bunu kendisini izleyecek olanlara aktarmasıdır. Ve böylece kötürüm olmamıza, balinaların kulak kemikleri gibi ya da göktaşları gibi denizin dibindeki sonsuz karanlıklara düşmemize engel olmaktır. Arada bir bana da musallat olan karabasanların büyüsünden kurtulmamıza yardım etmekte; kalbin, güzelliğin ve ruhun canlılığını mahvetmeyi hedef alan yıkıcı güçlere karşı yeni bir kurtuluş yolu açmadır. Ama şunu da ekleyeyim: Günümüzde eşyaya tapan toplum içinde yeni bir yol açarak duygularımızı diri bir halde tutan şiir, bizlere adil bir hukuk ve ahlak anlayışını da aşılamaktadır.

19.5.1995

Çev.: L.Ö.

bo carpelan (1926-)

Finlandiya doğumlu. Helsinki Devlet Kütüphanesi ana sorumlusu olarak çalıştı. Sanat profesörü olarak görev aldı üniversitede 1980-1985 yılları arasında. 1961'de *Svenska Dagbladet* günlük gazetesinin *Edebiyat Ödülü*'nü, 1967'de *Carl Emil Englund* ve 1977'de de *İskandinav Konseyi Edebiyat Ödülleri*'ni aldı.

Lirik ve sade şiirleriyle kendi sesini oluşturmasını bilmiştir İsveç şiirinde.

Jag lägger mitt ord på mörkrets städ *Objekt för ord'dan (1954)*

SÖZLERİMİ KOYUYORUM KARANLIĞIN ÖRSÜNE

Sözlerimi koyuyorum karanlığın örsüne
ve dövüyorum senin güzellik denen
gözlerin kadar sert bir yıldızla
Her vuruşumda sıçrıyor uykularından kuşlar
Düşür gölgeni, düşüreyim gölgemi!
Şeffaf bir ortamda kayboluyor sözcükler
anlaşılmaz olanda,
nasıl kaybolursa bir bulut bir ağaçta
öyle yitip gidiyor sende de aşk.

Çev.: Y.P.

Liten dikt — *Landskapets förvandlingar'dan (1957)*

KÜÇÜK ŞİİR

Rüzgâr gülü dönüyor rüzgârda,
ağırlığı rüzgârın ağırlığı.
Duruyor birden.
Sessizlik bir taşa dönüşüyor.
Öyle hızla düşüyor ki senin içine
kan ter içinde uyanıyorsun
bir yaz gecesinde.

Çev.: Y.P.

Hästar *Objekt för ord'dan (1954)*

ATLAR

Atlar! Çılgınca kayboluş bir toz bulutunda!
Dörtnala uzaklaşan atların yankısından
bir yürek çarpıyor hâlâ bu verandada:
alacakaranlıkta o kızıl anaforlar!

Çev.: Y.P.

Att vara sjuk... *Gården'den (1969)*

HASTA OLMAK

Hasta olmak güven içinde saymaktı kendini, bir de yalnızlık
Kımıltısız duruyordu o an pencereden giren ışık
Ateşim şekiller çiziyordu gri duvar kağıtlarına

Sesler hoştu, yumuşakça eriyordu kuru derimin içine girip
Sesler çok uzak bir yerlerden geliyordu
Odam yabancı bir dünya gibi gitgide büyüyordu

Hasta olmak yaşam kapısını sessizce kapatmaktı
Sürüp giderken dışarıda bağrışmalar
Duymazlıktan geldiğin sarhoş bir komşu gibi

Çev.: Y.P.

Jag vaknade... *Gården'den (1969)*

UYANDIM

Bahçede bir çığlık duydum, uyandım
Bir gaz kokusu yayıldı etrafa, uyandım:
uzanmış yatıyordu herkes ölü, ben de ölü.

Savaş çıkmıştı ve yanmıştı giysilerim, uyandım
Ortalıkta hiç çıt çıkmıyordu. Yalnızca babamın horlaması
beni sakinleştiriyordu.

Hep büyük felâketlerdi uykumdan uyandıran beni
Gelecek önünde sanki idman yapıyordum.

Çev.: Y.P.

De gamla *Dagen vänder'den (1983)*

YAŞLILAR

Yokuş aşağı giderlerken
karşılaştık yaşlılarla

yorgundular, hava serin ve gölge altında
olmuş olsalar da

özür diler gibiydiler
cesaret edemeden bir şeyler sormaya

bakışları hep yerde
çekilmekten korkar gibi
göklere

Çev.: Y.P.

HOMEROS

Gece derin, ayışığında
ateş ve yükselen dumanlar,
dalgalar susmuş.

Su ki şefkatle yıkamakta yaraları

Agamemnon
ağır ağır dolaşmakta
denizlerle dolu düş dünyasında

Öfke, o buz gibi rüzgâr
temizliyor karaları
iliklerimize değin:
parlayan her şey beyaz
ama denizde seyrediyor
kapkara bir gemi.

Bir deniz parıltısı, görünmez bir
silahtan gelir gibi –
şimdi dinleniyor deniz, durgun,
yaşam gibi sabırsız,
benim kısa yaşamım.

Sen! Gizlenmişsin karanlığa yükselsin diye ışık

Çiçeklerden bir insan tarlası
gelmeden önce kimseye acımayan güz

Bu çığlık yükseliyor
hem yaşamak adına
hem de ölüm.

Kurban etmeye değer ne var ki şu dünyada,
her şey aynı pahalılıkta aynı ucuzlukta
her şeyi var insanların sağgörüden başka

Gökyüzü yeni sürülmüş toprak gibi karanlık
ama yerden hâlâ yazışığı parlamakta.

Beyazlara bürünmüştü, görünmeden yürür gibi
gidiyordu beyaz surlar arasında – ama
saçları ve derisi ve bütün organları
parlıyordu simsiyah

Sakince yoluna devam ediyordu gemi
güneşin parlattığı o karanlık denizde.

Savaşanlar toza dumana kattılar ortalığı
kendi öfkelerinden

Dalgaların homurtusu hızla yayılıyordu
Ölüm fırtınasının üstünde giden yolda.

Cesaretin yoksa
yoktur hiç anlamı da
bunca güzelliklerin.

Çev.: Y.P.

SOFOKLES

Veda anında
muhteşemdi dağ ve deniz

Sendeki o kör leke
açıyor gözlerini başkalarının

Aşk kaskatı kesilmiş
silaha dönüşmüştü

O muhteşem güç
küçüle küçüle olmuş
şimdi bir yalnızlık

Korkunç gerçek,
bütün canlıların iskeleti

Ezilmiş, özgür

İki büklüm ana rahminde
ölüme doğru başlangıcın
eşiğinde

Tıpkı senin benzerin
Çaresizlik gibi
Çaresizlik içinde

Senin kendi yaşamındır
gizlice öldürdüğün
kendi içinde

Gölgelenmiş gözlerin.
Bir ölünün gözleriyse
hiç ışık görmemekte

Görünen hiç bir şey
durup öyle beklemez
karanlığın önünde.

Senin içindeki
o özgür cennet.

Çev.: Y.P.

BO CARPELAN'IN YANITLARI

1. Ekelöf'ün "Färjesång"u yatağımın başucundaki masadan uzun süre eksik etmedim. 1940'ların İsveçli şairlerinden özellikle Lindegren ve Aspenström benim için önemliydi. Daha sonra Georg Trakl, ve 1950'li yıllarda da Wallace Stevens.
2. Fin-İsveç modern şiir geleneği-somut, doğaya dönük ve "iç lirizm" geleneği, tabii ki aynı zamanda da başlıbaşına lirik bir gelenek. Gelecekte yapılması gerekli olanlar, geçmişte yapılmış olanlardan yola çıkılarak yapılır.
3. "Şairin konumu" – hangi bağlamda? Ekonomik olarak 1960'lardan bu yana devlet bursları ve kütüphanelerden yapılan ödemelerin oldukça katkısı oldu. Ancak diğer bağlamlarda şairin bugünkü durumu çok güvensiz ve hassastır ve şiir kitaplarının baskıları da çok az sayıdadır.
4. Şiir her zaman kendini bir kriz içinde bulmuştur ve orijinalliğini ve kendi gücünü koruduğu sürece de her zaman aşmıştır bu krizleri. Gerçekliğine ve saflığına bir şey bulaşmamışsa, kendi yolunu çizebilmiş ve dağları ve gökleri aşarak vakti geldiğinde dikkatleri çekebilmeyi bilmiştir.
5. "Metafizik gerilim"i tarif edemem, ancak benim bildiğim, bana en yakın duran şeyleri yazmak ve bunu yaparken de hakkını vermek için uğraşmaktır. Söylenenler yalnızca yazılmış satırlarda değil satır aralarında da söylenmişlerdir yazılmadan. Şiirde 2+2=5'tir. Ve gizemli olan da bırakın gizemli kalmış olsun.
6. Hayır, hiçbir riski yoktur. Her şey kendi ve yeni görüş tarzına bağlıdır ve kendine özgü sonuçlarını beraberinde getirir.
7. Tüm sanat dalları, tabii ki resim sanatı, mimari ve müzik. Re-

simde çok şeyler görmekteyim ben ve bu nedenle görsel olan çok önemli benim için. Fotoğraf sanatından bahsetmeyi unuttum!

8. Şiirin kendisi bir mesajdır. Senin içinde yaşadığın yaşam senin mesajındır. Teoriler, şiirin kendi içinden değil ancak dışından doğar.

Çev.: Y.P.

sonja åkesson (1926-1977)

Gotland doğumlu. Hizmetçilik, sekreterlik, santral memureliği gibi görevlerde bulundu. 1974'de *De Nios Ödülü*'nü aldı.

Toplumsal eleştirilerden kaçınmadan, kendine özgü ironik bir yaklaşımla, sade ama duygu yüklü bir söyleyiş geliştirmiştir şiirlerinde.

ARACILIK

İş eder misin kendine
Dişlerini sıkıp
Sövüp saymayı?

Yok öyle şey.

Tası toprağı toplayıp
Buralardan gitmek mi?

Yok öyle şey.

Aşka gelip savaş açmak
Tabak çanağa
Ya da yumruk atmak mermer aynalara?

Yok öyle şey.

At kendini denize
Vur usturayı damara?

Yok öyle şey.

Peki elin kalem de mi tutmaz,
Bir şiircik olsun yazamaz mısın?

Yok öyle şey.

Çev.: L.Ö.

FARE GİBİ

Bağdaş kurmuş soluk alıyorum
Mezarıma yakın.
Ha desem içindeyim,
Ha desem dışındayım,
Ha desem içindeyim.

Dışarda kar yağıyor,
Şimdiden yaşlanmak istemiyorum,
Hiç istemiyorum.

Dışarda kar yağıyor,
Öyle şairane öyle usul usul...

Yararı dokunur mu sağlığıma
Soluk alsam daha yavaş?

Ay, ne bu rüzgâr böyle!
İşte kapandı pencere birden
Bir tabutun kapağı gibi.

Çev.: L.Ö.

Till J. en gång *Hästens öga'dan (1967)*

J'YE BİR KEZ

Bir aşk şiiri yazacak olsam?
Yeni bir şey olurdu.
Biliyorum, aşk üstüne yazmıştım
Fakat şimdi bir aşk şiiri demek istiyorum,
birine, sana,
sana, sana, sana.

Tam erotik bir şiir değil,
kirli dişlerim, eğri burnumla
ve terlemiş bıyıklarımla
ve ameliyat edilecek çirkin bacaklarımla
cesaret edemem doğrusu buna.

Erotik olmayan bir şiir?
Hayır, ayaklarından söz etmek istiyorum
yuvarlak ve etli parmaklarından
o jole gibi görünen.

Bir erkek ince belliyse
İyi midir?
İyidir.
Yardımsever, nazik
ve hesapsız olman çok iyi.
Ey tohumlayan kral!
Tohumlarını saçıp
sonra uyuyakalan, horlayan,
ne olup bittiğini düşünmeden
neyin geliştiğini
ve benim başıma neler açıldığını
düşünmeden.

Gözlüklerini tak!
Uyanmanı istiyorum
ve gözlüklerini takmanı
ve biraz vaaz vermeni bana,
ondan iyi anlarsın sen.

Bir kez olsun ne olur
Kalk o etli, yuvarlak
parmaklarının üstüne,
bütün gün karşımda
yatıp öyle
horlama!

Çev.: L.Ö.

Omöjligt *Hästens öga'dan (1977)*

OLANAKSIZ

Birbirimize karşı
oturuyoruz
birbirimizi görmeden
olmadık bir şey değil bu
fakat
şimdi öylesine
güçlü hissediliyor ki!

Gözlerin
ulaşılmazı
yansıtıyor
duruyor, ilerliyor
bırakıyor ve alıyor
Beynin bırakıp alıyor
yanlış yolda, yanlış yol, yanlış, yanlış, yanlış.

Kuşkuların
kaplıyor beni
tenime yapışıyor
birbirine yapışıyor
ekşi mantarlar gibi
güz ormanlarındaki
meyva fidanları üstündeki.

Kızışmış köpekler gibi
özlüyoruz birbirimizi.

Emeklilerin
birbirlerinin yalnızlıklarına duyduğu
özlem gibi
özlüyoruz
birbirimizi.

İlk aşktan sonra olduğu gibi
özlüyoruz birbirimizi.

Bir şey söyleyemem, yapamam.
Çalışıyorum: İçkiden, ilaçlardan, senin beyin yaralarından
bırakılmış yaşamından.

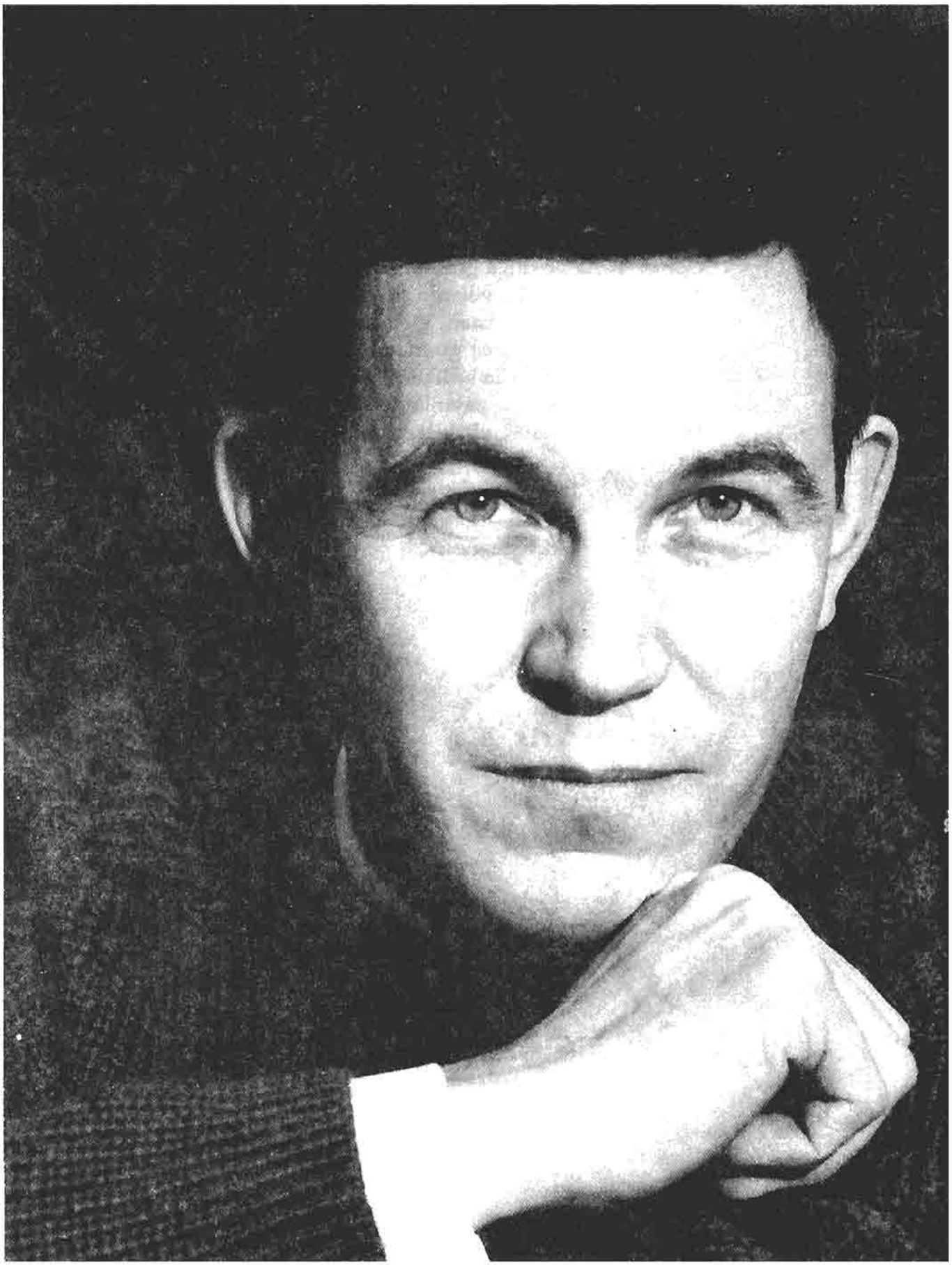
Çalışıyorum
Çalışıyorum
Gözlerin içeri vuruyor
uzağa
ulaşılamaza.

Çev.: L.Ö.

folke isaksson (1927-)

Norrbotten'da doğdu. Uppsala Üniversitesi'nde okudu. Bir çok günlük gazetede yazılar yazdı. 1954'de *Svenska Dagbladet* gazetesinin *Edebiyat* ve 1982'de de *Carl Emil Englund Ödülleri*'ni aldı.

Görsel olana ve doğa gözlemlerine ağırlık veren ilk şiirlerinden sonra, 1960'lı yıllarda sosyal ve politik konulara yöneldi. Polonya, Hindistan, Vietnam, Çin, Fransa gezileri ve söyleşileriyle de İsveç gündeminde önemli yer almıştır. 1963'te Lütfi Özkök'le birlikte Warszawa (Varşova) adında resimli bir kitap da yayınlamış ve İsveç televizyonunda Hölderlin, Rimbaud gibi klâsik şairlerin portrelerini canlandırmıştır.

Första dikten *Dikter från ett årtionde'den (1962)*

İLK ŞİİR

Pencere titredi
Yüreğim çarptı
İlk şiirim gelince dalga dalga
İnce bir soluk gibi.

Kanatlarını vurdu, rüzgârı geçti
Yayıldıkça kapladı tümüyle tanyerini.
Seçti bayram giysisini düşen bir çığda.
Ufacık yapraklardan yaptığı armayı
Yeller aldı götürdü altından benleriyle.

Her yer suskundu, yollar uzundu
Buzlar çözülüyordu, yıldızlar kırılıyordu,
Sözcükler akıyordu düşen sulara doğru.
Dünyanın batışına doğru
Pürüzsüz bir açıklıkla.

Çev.: L.Ö.

Den andra födelsen *Dikter från ett årtionde'den (1962)*

YENİDENDOĞUŞ

İsveç'in kuzeyinde bir çocuk
Mavi başını raylara koyunca
İşitti kilometreleri sürükleyen vagonları.
Kimdir bu yaratıklar, yaşar böyle dalgalanan
evlerde?

Dinledi yıldızların akışını inen akşamla.
Gökkubbenin çemberi bir devir daha yaptı
Pırıl pırıl dönen bir tekerleğin telleri gibi.
Ve aşağı vadide yankılar yandı söndü.

Çev.: L.Ö.

Laetitia *Terra magica'dan (1963)*

LAETTITIA

Solucan üstüne solucan–
ve en sonunda insan yüzü.

Yüzün yanıbaşında:
alçı, İskit altını,
gümüşsü kabuklar.
Ve daha birçok
örtüsüz yüzler,
yalnızca kül.

Güneş göründüğü anda
her biri paramparça.

Katman katman geçiyorum–
ve sonunda sen!

Dudaklardaki mühür
anlamı yaşamımın.

Çev.: Y.P.

Tristitia *Terra magica'dan (1963)*

TRISTITIA

İçim yanıyor.
Dağıtmalıyım düşüncelerimi:
Gözlerimin önüne açılıyor bir alan, gözkapaksız
Bir ürperti geliyor. Bir kar fırtınası
dönüşüyor virgüller sürüsüne.

Ve çöküyor üstüme alacakaranlık.

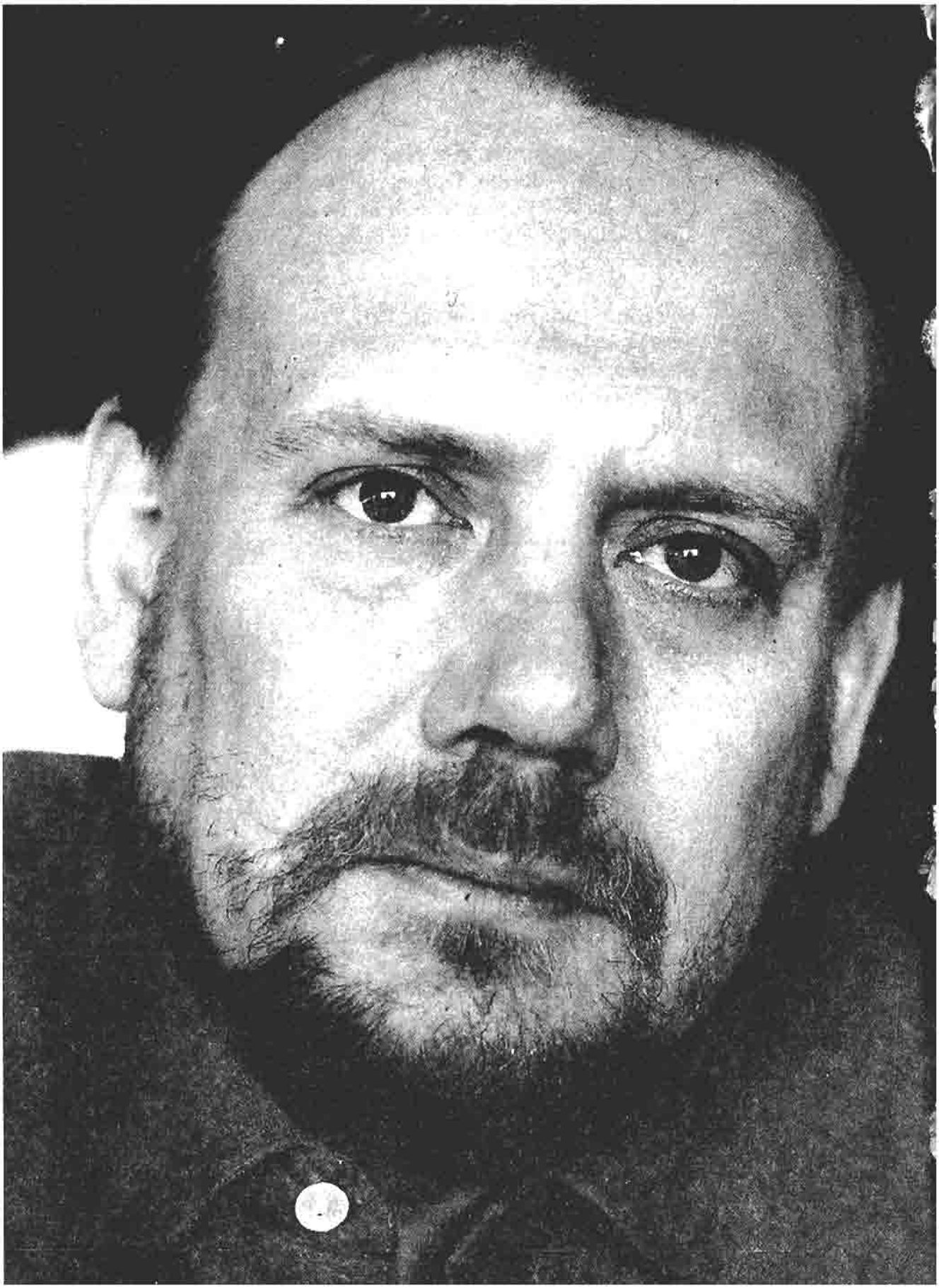
Soluğum durmadan kesilmekte
Ve gitgide küçülmekte
dünyayı taşıyan
o mihenk taşı.

Çev.: Y.P.

lars forssell (1928-)

Stockholm doğumlu. Amerika'da lise eğitimi gördükten sonra İsveç'e dönüp Uppsala Üniversitesi'nde okudu. 1971'de İsveç Kraliyet Akademisi'ne seçildi. 1965'de *Carl Emil Englund,* 1968 ve 1981'de *Bellman* ve 1969'da *De Nios Ödülleri*'ni aldı.

Şiirlerinin yanı sıra, özellikle Ezra Pound çevirileri ve piyesleriyle de önemli bir yeri vardır İsveç Edebiyatı'nda. Sade söyleyişten epik olana uzanır ve tarihsel konuları da irdeler eserlerinde.

Låt dem komma... *Telegram'dan (1957)*

ŞİİR

Bırak gelsinler...
Etkilesinler, değiştirsinler.
Sen daha yeni başladın işe.

Oysa her saatinde bir şiir var
Her dakikasında bir türkü
Yaşamının...

Bırak gelsinler
Atsınlar palavrayı
Ben benim, seni deli gibi seviyorum...

Kulak asma, boş ver gelsinler
İster at üstünde avcı kılığında,
İster yayan, hacı kılığında.
Daha yeni başladın işe sen...

Çev.: L.Ö.

Besvärjelse *Telegram'dan (1957)*

BÜYÜ

Gir içime, öl gemici!
Rüzgâr ol durmadan es!
Kanım ol, korkum ol, ölümüm ol benim!
Yeter ki yardım et, yola çıkayım.
Sonra kum yap beni canın isterse,
Toprak yap!
Ver elini gemici, merhaba!

Korkuyorum, çelimsizim
Önemsizim, püf deseler devrileceğim.
Gir içime bir ülke ol!
Rüzgâr ol, gül ol!
Yüreğimin kıyısına çarpıp kırılan
Dubaları, fıçıları duyuyor musun?

İçimde öl benim gemici!
Ki günışığına çıkabileyim,
Sözcüklerimi bulabileyim,
Sonra gelsin ölüm, yeter ona razıyım.

Çev.: L.Ö.

Mor och barn *Ändå'dan (1968)*

ANNE VE ÇOCUK

Anne uyanır
Çocuk biraz iç çekti
ya da kıpırdadı biraz diye
beşiğinde

Uykudayken sık sık
eli çocuğunun el bileğinde
duymak için nabzını
Bir duracak olsa
durur annenin de nabzı

Hiç bir doktor
açıklayamamıştır bunu

Nasıl anlatabilirler ki
anne ile çocuk
çocuk ile anne arasındaki
o sımsıcak bağı
birlikteliğin sıcaklığını
çaresizliğin ve sorumluluk duygusunun
sıcaklığını
Bir de bak şu dünyanın haline!

Anne yatağında uzanmış eli çocuğunun beşiğinde
parmakları boğazını tıkamış
ya çocuğun nabzı?
yoksa atmıyor mu?
Birden uyanıyor anne
Lâmbayı yakıyor

Çev.: Y.P.

Jag sover i dig — *En kärleksdikt'ten (1960)*

İÇİNDE UYUYORUM

İçinde uyuyorum
Bundan hiç haberin yok senin
Doğuma yakın uyuyorum
Ve yaklaşan o büyüye

Sağa sola dönüyorsun yatağında
Hamile bir balina gibi
İri gözlerimle bir plankton gibi
Uyukluyorum senin içinde

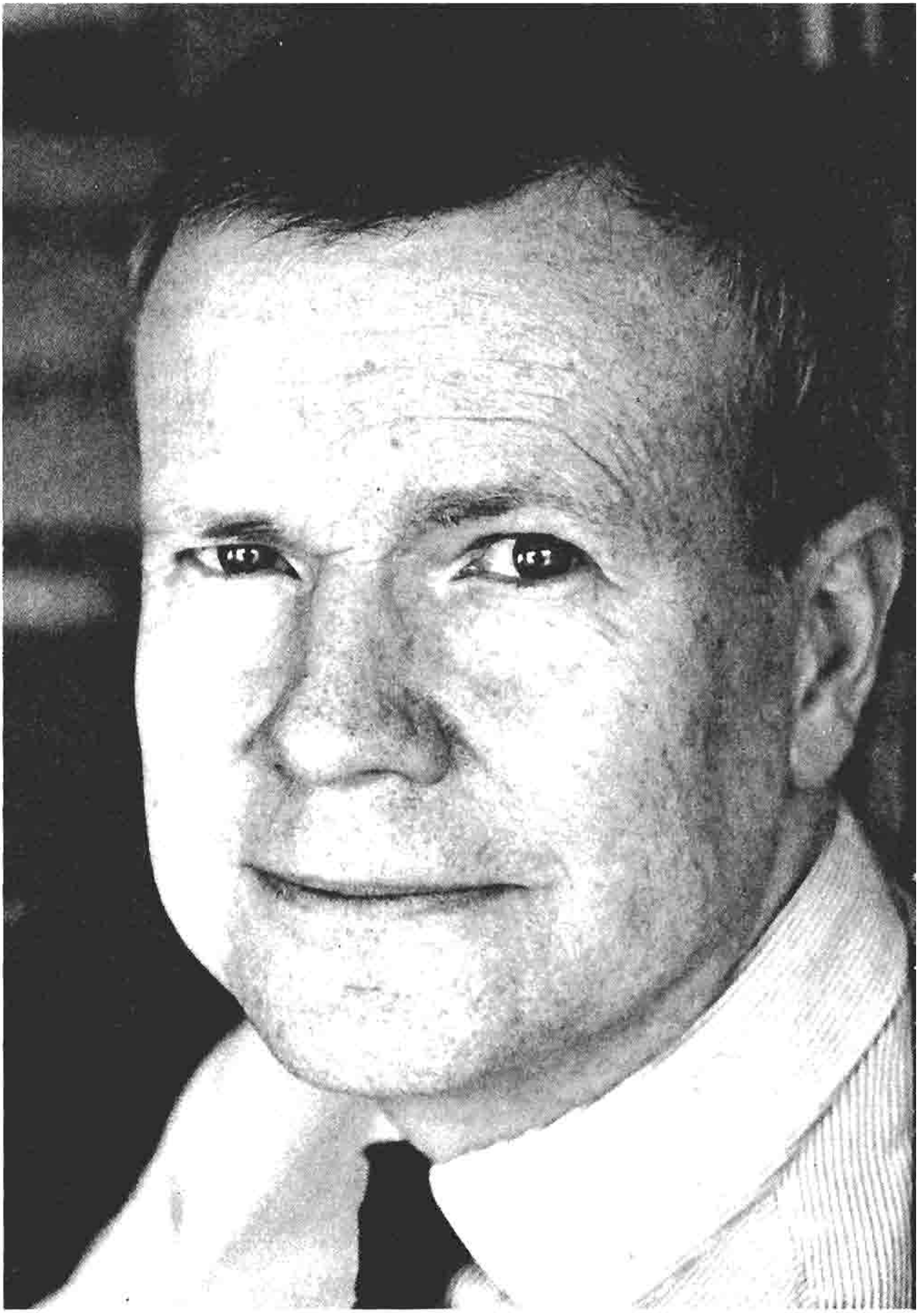
Seni çok seviyorum
Bundan hiç haberin olmayacak senin
Ölüme yakın uyuyorum
Ve birden uçuyor havaya
Kafatasım, kabuklarım

Çev.: Y.P.

kjell espmark (1930-)

Jämtland'da doğdu. Stockholm Üniversitesi'nde edebiyat profesörü. 1981'de İsveç Kraliyet Akademisi Üyeliği'ne seçildi. 1975'de *Svenska Dagbladet* gazetesinin *Edebiyat* ve 1976'da da *Carl Emil Englund Ödülleri*'nin sahibi oldu.

Somut gözlemleriyle dıştan içe bir yolculuğa götürür okuyucusunu şiirlerinde.

En konstnärs jordafärd *Det obevekliga paradiset'ten (1975)*

BİR SANATÇININ ÖLÜMÜ

Tiyatronun *grandseigneur*'u ölmek üzere
Bütün bir ulus salonun koltuklarını doldurmuş
En büyük rolünü oynuyor bizim küskün ihtiyar
Her nefes alıp verişinde
yaşlanıyor seyirciler kendisiyle birlikte.
Sesi, kırılan bir anıt
Görünüşü, cılız bir papaz
Sallıyor yumruğunu karanlıkta gelişigüzel
üzerine hücum edip
gövdesini bir ot çuvalı gibi sarsan
ızbandut gibi birine.
Ve en sonunda böylece
yanıp sönen yıldızlardan oluşan
yeni bir sahneye doğru uzaklaşıp kayboluyor
Karanlıklar köpürüyor çağlayan alkışlarla.

Çev.: L.Ö.

Bela Bartok mot Tredje riket *Tecken till Europa'dan (1982)*

BELA BARTOK ÜÇÜNCÜ DÜNYAYA KARŞI

Hiç kuponunuz kaldı mı?
Fransa aç. Her şey vesikaya bağlanmış.
Nefes almak için iki kupon gerek,
görmek için üç. O bunun farkında.
Bu anlamsız kıtada, her ülke sanki kendi vatanı
Avucunda her çizgi tenha bir sokak.

Şu anda Avrupayı terk etmek üzere,
onu Nimes kentinde aramamız gerek,
Köprülerin atıldığı şu anda.

Sorusuz ve yanıtsız bir söyleşi
Sofra masası iki metre ötede
ama mesafeyi katetmek olanaksız
Suskunluğun ağırlığı 49 kilo geliyor
gözlerinde bakış yerine bir alev var
Elindeki bıçağı ve çatalı
koyuyor üstüne ufacık balık iskeletinin
ve son damlasını içmeden maden suyunun kaldırıyor kadehini–
Derken, duruveriyor.

Köşebaşında hayali bir Citroen, sanki nöbette,
şapkasının kenarları basık iki kişi dikizliyor
bu da saçmalığın bir yüzü.
Provence'in böyle canım bir ekim akşamını,
sözcüklerini ve serinliğini yarıyorlar ikiye, parça parça.
Dokundukları her şey soyutlaşıveriyor.
O şimdi bir numaradır!
Not: Gönüllü ama saf ırktan değil.
Goebbels'e yolladığı mektupta
kendisinin de o dejenere Musikiciler arasına
alınmasını yazması ve dilekçenin altına
bir yahudi diye imza atması.

Ama yaylı sazlar dörtlüsünde bir iki ölçek
yeter mi durdurmaya tankları?
Polisler endişelenirse çıkar foyaları,
ne diyeceklerini bilemez, bocalarlar.

Önemli olan şu anda Kuzey Slovakya'nın bir köyünden
gelmekte olan sinyaller ona:
durmaksızın gıcırdayan ve düdük gibi öten
Şifreyi bildiğinden haberleri anlıyor ama
sinirleri oldukça gergin.
Bardağını hâlâ koymamış masaya. Duyma yetisi
müthiş hassas bir anten: ta uzaklardaki bir meydana
düşen her yaprağın hışırtısını alıyor. Masasından çevreye
parazitli sesler yayılmakta.
Otomobildeki adamlar ise diş gıcırtılarıyla
karşılamakta bu uzaktan duyulan acıyı
oysa bu ezgin duyguları yoğurmak kolay ama anlamak zor.

Sarsılıyor çelimsiz bir hiddetle:
bunlar insan değil, bölünmüş dilleri
İnsanı insan yapan değerden
ayırıyorlar insanı.
"Önlem" sözcüğünü atar gibi oluyorlar
pis kokulu dumanlarından.
Böylece daha kolay varmak amaca.

O vahşi Hayvanın adını taşıdıkça
Macaristan'da herhangi bir sokak
hiç bir levhaya yazmasınlar,
hiç bir çarşıya koymasınlar benim adımı!

Meydan... Çılgınca gelen sinyaller, çamurdan ve gökten,
durmadan yabancı işgal birlikleriyle
yollarını yitiren bir yaşam.
Köyün kilisesine doldurulan rehineler
Akıl almaz acılarla oyulan bir topluluk
dışardaysa yalvaran, dilenen sesler.
Toplanmak yasak. Kimse kimsenin
yaşamını üstelenemez.
Soyut bir topluluk içinde kırılıp kalmışlar
dağılmışlar parça parça kapalı bir ezgiye
İşte kendi şarkılarını yükselten
bu birbirine yaslanan omuzlardır.

O da iyi biliyor bunları. Uzun yıllardan beri
her ses, her nota yağlı kağıt tomarında:
halklar arasında kardeşliğin izleri,
paslanmış tel örgüleri arasından–
uzakların ritimlerinde başlayan ritimler,
uzaklardaki köylere uzanan köyler
Sesten fazla daha ses olan dağınık sesler
Bunlar biliyorlar meydanda sürüklenenleri
ve olayları, aklımızın bir türlü almadığı.
Şimdi sıra onda, her yerde aranıyor
Gıcırtılı dörtlük tonlarla başlayan bir uvertür
sonu gelmez bir partitürde.

Avrupa'yı terk etmem gerek
Avrupanın dilimde kalabilmesi için.

Artık Nimes'te akşam olmak üzere.
"Akşam" kelmesi bile anlamını yitirmiş
İnanılmaz bir karanlık çöküyor
Ancak uzun bir yolculuğa çıkanlar
buraya uğrayabilirler.

O da yolda şimdi
ama o *anlamsızlar,* olmayan elleriyle
yine dokundular ona... Gezen bir
soyut umutsuzluk içinde ikiye ayrılan
sert, haşin bir musiki, daha yazılmamış.
Yıllar geçebilir birbirimize kavuşamadan...

Şu anda yola çıkmak üzere
ama daha yola çıkmadı O.

Çev.: L.Ö.

Jag heter alltjämt Osip Mandelstam *Den hemliga måltiden'den (1984)*

BENİM ADIM HÂLÂ OSİP MANDELSTAM

Hayır, başımın ağrısı migren filan değil
O yapılması gereken bir görevin
kalıtlarıdır
boşlukta bir yürek gibi çarpan.

Yalnız biraz zor nefes alıyorum Nadya
Sanki uzanıp kalmışız bu eski kulübelerde
gözlerimiz tavana dikili; izdiham öylesine büyük ki
izdiham sözcüğü bile hiç kalıyor yanında...
Bu barakalar bir toplu mezar
birbirimizle ölümü paylaştığımız gömüt
Düşünceler kurşun gibi ağır
Tüm gözler odanın küçücük penceresinde
İçerisi koyu sidik kokuyor

Bense ilk kez öğreniyorum
ateşim yükselirken, dışkım ishale dönüşürken
gövdemle düşünmeyi.
Hele bir yel esmeyegörsün odanın içinden
birden gençleşiyor, güçleniyorum yeniden
(nereden geldiği belli olmasa da)
Belki de birisi şu anda benim için nefes alıyor.

Kollarıma dayanarak kalkıyor
pencereye gidiyor, seyrediyor ve dalıyorum
düşüncemin son gücüyle.
Sanki hiç bir şey değişmemiş:
içeride havasızlık, dışarıda aynı boşluk
O sonsuz yalnızlığı Sibirya'nın – Her şey,
her şey eskisi gibi.
Yurdun Başbuğu ölümün neden oluştuğunu
gramı gramına biliyordu. Ve bu memlekette
sanki hiç insan yokmuş gibi yaşadı.
Bakışları kaskatı bir paranoyaydı,
Bıyıkları ise vatanı Rusya'nın içinde bir başka Rusya.
Hırlayan bir gri kurt hiddetini dile getiriyordu
Bu yer görünür hale sokuyordu öbür yerleri de
Ve lastik gibi yumuşak yıldızlar
Bekletmeden veriyorlardı dilediği haberi.

Gerçeği saptırmaya kalkanlar
şiirden korkarlar: beklenilmeyen bir direniş
açar gözleri.

Sesimi kısmaları gerekiyordu
ve koparmaları beni okuyucularımdan
herhangi bir ansiklopediden bir sayfa koparmak gibi
Oysa kimsenin dinlemediği biri
kendi sözcüklerinde tıkanır kalır
Şimdi beş derin solunum diyor ki
yazdıklarımı kurtarmışsın ve kimileri
onları hâlâ okumaktalar.
Sayfayı çeviren her kişi bana
yeni bir sözcük verir görebilmem için
Saptıyorum pencerenin çerçevesini. Köşede duran
bir kova ise çarpık bir ideolojinin kokusunu dağıtmakta
Gayet iyi görüyorum ki tam ölmüşüm
Bu hiç bir şeyi değiştirmez
Gerçekten yeni sözcükler boşalıyor ağzımdan
ve boşlukta dalga dalga dolaşıyor
Odayı dezenfekte etseler bile
yine de şiirle bitlenmiş olarak bulacaklardır beni.

Diyorsun ki kimse ölümünden sonra yazamaz
burada yanılıyorsun Nadya!
Eğer ben son verseydim yazmaya
senin kalbin de son olarak çarpacaktı
Ve Rusya da boş bir kavram olacaktı o zaman.

İnanmaya korkuyorsun değil mi?
Pencerenin dışında kök atarak yayıldığını görüyorum
inanmamanın ve şüphenin yeşille birleşerek
Kelimelerim çarpa çarpa vuruyor
Bazı deneysel sesler çıkıyor yaprak oluşturan
nemli bir kıvrım yeşile çalan
her biri tıpatıp beş parmağın ta kendisi
Belki de bir dakikalığına sözcüklerin
olmayan bir kayınağacı yaratıyor
Bu görünmeyen ağaçtan çıkan kelimeler
bir saka kuşu yaratıyor dal ucunda sallanan
hiç bir ton yükselmiyor
beklenilen yerden.

Bir ara belirginleşiyor
üzerinde durduğun yol
Vladivoslok yolu
Farkındayım sensin o, karanlıkları delen
Sakın durma benim için nefes almaktan
Ben ki kollarımı senin rüzgârında kaldırıyorum
O çamurlu ovana bir Akdeniz sığar
Yunus balıklarının yüzgeçleri yerin altını
pulluk gibi durmadan harmanlamakta
yazan bir el ardından.
Bu çamurda sanki bir Girit adası var
parlayan deriden tepeleriyle. Dalgalar
yükseliyor, ama tutamıyor ağzından kaçan evet'i.

Karanlık basmış ama daha erken.
Yalnız kalan düşüncelerim üşüyor
Nasıl oldu da tutabildim ellerimle "palto" kavramını
Bunu herhalde sen yollamış olmalısın
O kadar yıpranmış ki
Tamir edebilmek için elimde bir şey yok
Ne de olsa bir palto
Ama yine de örtebilirim bu üşüyen, titreyen toprakları.

Daha sabırlı olmam gerek
İşe en yakından başlamam gerek

Şimdi de oldukça sıradan bir sözcük bulayım:
Kulakakrebi. Bak, pencerenin pervazında ilerliyor
Hayır, o pervazın olması gereken yere doğru
Ama olası değil önceden görmek bunu
Ölümün içine dalmak ve yara almadan sıyrılmak
Benim dünyamdan çıkmak, seninkisine girmek.
Parmağında bulmak en kestirme yolu
Kısacık bir anda vuslatı yaşar gibi
müthiş bir mutluluk verir insana
sözcüklerin direnişi.

Çev.: L.Ö.

göran palm (1931-)

Uppsala doğumlu. Yüksek öğrenimini aynı şehrin üniversitesinde yaptı. Çeşitli dergilerde ve günlük gazetelerde yazılar yazdı.

Sanatsal sembollerden bilinçli olarak kaçınarak somut olanın peşine düştü şiirlerinde. İsveç ve Batı dünyasının kültürel ve ekonomik yapısına olan eleştirel yaklaşımlarıyla toplumcu şiirin önemli isimlerindendir.

NILS FERLIN

Havet *Världen ser dig'den (1964)*

DENİZ

İşte karşımda deniz.
Gerçek deniz karşımda.
Asıl deniz buna derler.
Bakıyorum,
Baktıkça dalıyorum.
Hayret doğrusu, hayret!
Tam Louvre'dakine benziyor.

Çev.: L.Ö.

(Bu şiir, genç kuşak arkadaşları arasında, sadeliği ve saydamlığı bakımından, yarattığı tepki ve taklit dalgası bakımından, bizde Orhan Veli'nin uyandırdığı duygular anımsatır. - L.Ö.)

Glitter *Aynı adlı kitaptan (1971)*

PARILTI

Töre kabul etmektir
Beni kimse kabul etsin istemiyorum,
Dünya böylesine zengin oldukça
Evlerde ve duvarlarda.

Çev.: L.Ö.

Varför har nätterna inga namn? *Aynı adlı kitaptan (1971)*

NEDEN GECELERİN ADI YOKTUR?

1.
Üstümüzde ya da bulutlarda, güneş parladığı sürece,
günlerden
Pazar, pazartesi, salı, çarşamba, perşembe, cuma, cumartesi.
Ama gecelerin hiç bir adı yoktur.
Kimse ad takamaz onlara.
Yadsır ad koyanları geceler.

26.

Kimseye adını bildirmeden gelir gece.

31.

Kuzeyde renkleriyle göz kamaştıran bir tabuttur güz.

55.

Susun, susun, susun! Komşuları uyandırıncaya dek susun.

85.

Ölüm korkutmaya başlarsa adına erinç deriz.
Boş odalar korkutmaya başlarsa adına ev deriz.
Sokaklardaki kalabalık korkutmaya başlarsa adına
beraberlik deriz.
Uluslararası faiz korkutmaya başlarsa adına ticaret deriz.
Az kişinin yönetimi korkutmaya başlarsa adına
demokrasi deriz.
Devlet korkutmaya başlarsa adına toplum deriz.
Karışıklık korkutmaya başlarsa adına özgürlük deriz.
Zorluluk korkutmaya başlarsa adına yasa deriz.
Gece korkutmaya başlarsa adına gündüz deriz.
Ya da pazar, pazartesi deriz.
Güneş hiç batmıyormuş gibi günler ad değiştirir tam
gece yarısı.
Yalan söyleyen bir dil üzerinde güneş batmaz.

120.

Birden bir kızımız oldu evimizde.
Geceler bir kürk gibi yumuşayıverdi.
Emeklemeyi öğreniyoruz şimdilerde.
Mona adı dillere destan oldu semtimizde.

Çev.: L.Ö.

KURŞUNLU KÖY

Bu köy zengin mi yoksa yoksul mu
Bakan göze bağlı bu
Denizi bol, ormanı zengin
Kimi ev bakımlı, görünüşü de güzel

Bu köyde hiç bir uğraşı boşuna değil
Yüzlerde bir rahatlık var, yiğitlik var
Ama İsveç'teki bolluğa vurursan bunu
Hemen yoksul görünüyor ilk bakışta
Elektrik yok, akar su yok evlerde
Ama koca bir çeşme yol kenarında
Durmadan herkes için akmakta şarıl şarıl

Para sıkıntısı çekse de köy biraz
Dostlular, sevgiler, dayanışmalar bol

Bir köy ne kadar yoksul görünse de
Galiba o kadar da cömert oluyor
Nereye gittikse, nereye çağrıldıksa
Ellerinden gelen ikramdan kaçınmadılar
Bazen bir avuç kestane, bazen bir portakal...
Ama her zaman yüzlerinde bir tebessüm
Buyurun, hoş geldiniz derken seslerinde
Yürekten gelen bir içtenlik var
Balıkçı Ali tokalaşırken bile
Ayrıca sol elini de koyuyordu elim üstüne
Tokalaşmayı bir kat daha kutsallaştırmak için

Ramazanda oruç tutanların başlar şöleni
İftar vakti gelince karanlıkla birlikte
Ama güneş gözlerini açar açmaz
Görünmez olur çanakla bardak

Köylüler okulun bahçesinde toplanırlar
Güneş doğduktan sonra Bayram sabahı
Erkekleri mezarlıkta buluşur
Kadınlar evlerinde
Ölülerini anmak için

Sonra köylüler okulun bahçesinde
Otururlar sıralara usul usul
Kutlamak için hep birlikte Bayramı

Öğretmen söz alır, çıkar kürsüye
Anlatır Türkiye Cumhuriyetini kuran Atatürk'ü
Çocuklar vatan şiirleri okurlar ezberden
Ve köylüler alkışlar gönülden
Bayrama katılıp da alkışlamayan
Yalnızca koyunlardır
Onlar da köyün ihtiyarları gibi
Katkıda bulunmak isterler oyuna akıllarınca
Bir şey olunca köylerinde

Ancak bu köy mahkûm mu ölüme
Ormana zarar vermeden
Ormandan geçinen
Ihlamur çiçeklerinden çay yapıp içen
Kerestelerinden kayıklar
Kenevirinden balık ağı yapan
Denize zarar vermeden
Denizden geçinen bu köy?

Toprağı genişledikçe
Köy o kadar büyüyecek
Toprağı daraldıkça
Köy o kadar küçülecek
Ama bu köy yaşayacak
Toprağı yaşadığı sürece

1974

Çev.: L.Ö.

(Kurşunlu Köy, Marmara'nın Bandırma'sına yakın ufak bir balıkçı köyüdür. 1974 güzünde İsveçli ozan dostumla orada bir ay kadar konakladık. İsveç Televizyonu'na 15'er dakikalık 4 bölümden oluşan bir dizi yaptık. Bunu sinema kamerasıyla değil normal fotoğraf makinasıyla, dia pozitif filmlerle gerçekleştirdim. Mümkün olduğu kadar sade olacaktı. TV filminin amacı özürlü seyircilere hitap etmekti. Film öylesine beğenildi ki, bundan, zekaları yavaş gelişen okuyucular için de ayrıca bir kitap yapmamızı önerdi Öğretim Bakanlığı. Bu şiir siyah "KURŞUNLU KÖY" TV dizisinden alınmış olup son iki bölüm sonradan eklenmiştir. – L.Ö.)

Kortslutningsdikter och enstaka meningar *(1958-1976)*

KISA DEVRELİ ŞİİRLER VE TEK TÜK ANLAMLAR

Fotoğrafı içinden çekilen bir yüz acaba nasıl görünür

Yaşamın uzun olması komik ama kısa olması da trajik

Kapanması gereken kapılar hep açık duranlardır

Her türlü yalnızlığın sonu acıyla biter

Geceler isim vermeden karanlığa karışır

Fareler, karabasan kentine geceleyin kedilerin uğramayacağını bilir

Cehennem yalnız inancını yitirmek değil, aynı zamanda bir inanca tutulmadır. Cehennem, yokluğunu duymadan yokluğuna inanmaktır.

Kumarhane baskınlarında nadiren amirler tutuklanır.

Mizah, sabit fikirlerin düşmanıdır der Finlandiyalı Vaino Linna.

Güz gelince Kuzey rengârenk bir tabuta benzer.

Kendimi bulmak için başkalarını aramalıyım.

Ayrılmak güçlenmektir.

Yalnızlık kendi kendine dayanamamaktır.

Oturmuş karanlıkta sinek avlıyor.

Çev.: L.Ö.

GÖRAN PALM'IN YANITLARI

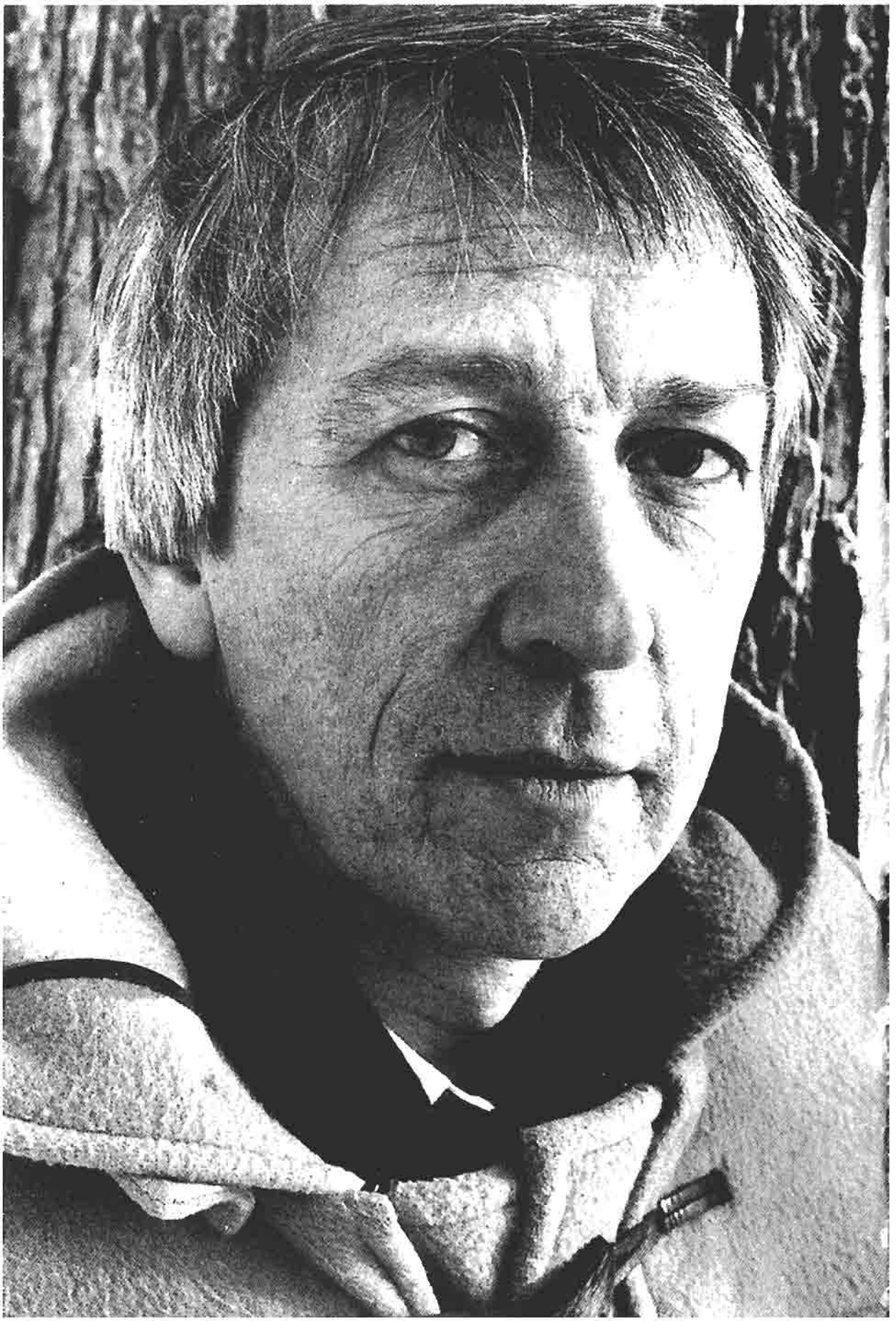
1. Gunnar Ekelöf ve T.S. Eliot.
2. Genç şair başını gelenek duvarına vura vura sonunda kendi sesini bulur.
3. Çok zayıf. Dış alanlarda bir yerlerde.
4. Hayır, kriz halkta. Avangard şiir toplumun şiirden ürkmesine yol açtı.
5. Hayır.
6. Doğanın bugünkü haline bakacak olursak, şairlerin büyük şehir ve kültür yaşamı içinde izole olmaları riski vardır.
7. Görsel olan tabii ki önemlidir ama şiire en yakın sanat dalı yine de müziktir, çünkü ritm şiirin kalbidir.
8. Evet.

Çev.: Y.P.

tomas tranströmer (1931-)

Stockholm doğumlu. Psikolog olarak değişik enstitülerde görev aldı. 1966'da *Bellman,* 1971'de *Poetry Forum Ödülü*'nü (Amerika), 1979'da *De Nios,* ayrıca 1981'de *Kellgren* ve *Petrarca Ödülleri*'ni (Batı Almanya), 1982'de *Edebiyat Büyük Teşvik Ödülü*'nü ve 1988'de de *Pilot Şiir Ödülü*'nü aldı.

Sıradan insanların günlük sıkıntılarından evrensel temalara kadar geniş bir alanda şiirler yazan Tranströmer, bir iç sesin önemini vurgular ve doğa dikkatini en ince ayrıntılarıyla kullanır eserlerinde. Şiirleri birçok dile çevrilmiştir.

Lissabon *Klanger och spår'dan (1966)*

LİZBON

Bayırı çıkarken şarkı söylüyordu sarı tramvaylar.
Alfama mahallesinde iki cezaevi vardı
Biri hırsızlar için. Demir pencerelerinden
Elleri uzanmış dışarı, bağırıyorlardı resimleri çekilsin diye.
Ama burası, dedi biletçi ortasından ayrılan bir insan gibi
sırıtarak,
"Siyasiler için". Göz attım yapıya, duvarlarına.
Ta en üst katta birisi pencereye dayanmış
Ellerinde dürbün, denizi seyrediyordu.

Çamaşırlar mavilikte asılmış, duvarlar sıcaktan çatlamıştı.
Sinekler mikroskopik mektuplar okumaktaydı.

Altı yıl aradan sonra Lizbon'lu bir kadına rastladım
Sordum: Aslı var mıydı bunların, yoksa bir düş müydü
gördüklerim?

Çev.: L.Ö.

Storm *17 Dikter'den (1952)*

FIRTINA

Ve ansızın yolcunun önüne çıktı
İhtiyar bir çınar bütün heybetiyle,
İri taçlarıyla, taşlaşmış bir geyik gibi
Yeşil kalesi önünde eylül denizinin.

Ey kuzey fırtınası!
Şimdi böğürtlenlerin olma mevsimi.
Uyanık dur karanlıkta, dinle mahmuz şıkırtılarını,
Ağaçların doruğunda esen yıldızların.

Çev.: L.Ö.

GOGOL

Bir kurt sürüsü gibi üstü başı perişan
Yüzü çatlak bir mermer
Oturmuş inleyen ormanına alayın, mektupların, yanılgının
Yürek esmeye başlarken bir kağıt parçası gibi
Konuk sevmez yolcular arasında.

Şimdi bu topraklar üzerine sinsi sinsi inen
Güneş, çayır otlarını tutuşturmakta
Hava tırnak ve boynuzla dolu.
Faytonum gölge gibi mekik dokumakta
Babamın aydınlık çiftlikleri arasında.

Petersburg kenti yok olmanın kavşağında kurulmuş,
(Gördün mü o güzel kadını eğri kulede?)
Ve yoksul paltosuyla bir deniz anası gibi
Hâlâ sallanmakta buzlu yollarda.
Eski kahkahaların koptuğu eşik önünde
Artık kimse kalmamış, öteye göçmüşler.
Ey, insanların sendeleyen masası!
Dışarı bak, karanlıklar nasıl yakmakta samanyollarını.
Atla sen de alevden arabana, terk et bu illeri.

Çev.: L.Ö.

Den halvfärdiga himlen *Aynı adlı kitaptan (1962)*

YARIHAZIR GÖKYÜZÜ

Keder bir yanda kalıyor
Korku bir yanda
Akbaba yarıda bırakıyor uçuşunu

O coşkulu ışık düşüyor birden
Hayaletlere bile düşüyor bir pay

Günyüzü görüyor çizdiğimiz tablolar
Buzçağı atelyelerimizin kırmızı hayvanları

Her şey çevresine bakınmaya başlıyor
Yüzlerce insan güneşte yürüyoruz

Her insan bir yarı açık kapı
Herkesin sığacağı bir odaya açılan

Ayaklarımızın altında sonsuz toprak

Su ışıyor ağaçlar arasından

Göl bir penceredir yeryüzüne bakan.

Çev.: Y.P.

Elegi *Stigar'dan (1973)*

MERSİYE

İlk kapıyı açıyorum
Güneş gören koskocaman bir oda
Ağır bir kamyon geçiyor yoldan
Porseleni titretiyor.

İki nolu kapıyı açıyorum
Dostlar! Görünür oldunuz
İçerek karanlığı

Üç nolu kapı. Dar bir otel odası.
Penceresi bakıyor bir arka sokağa
Asfalta vuran bir sokak lambası
Tecrübelerimizin güzel posası.

Çev.: Y.P.

Svarta vykort *Det vilda torget'den (1983)*

SİYAH KARTPOSTALLAR

II

Yaşamın tam ortasında ölüm gelir
ölçüsünü alır insanın. Bu ziyaret unutulur,
sürer yaşam. Ama elbise dikilir
sessizlikte.

Çev.: Y.P.

Långsam musik *Klanger och spår'dan (1966)*

YAVAŞ MÜZİK

Bürom kapalı. Güneş, pencereden içeri sızıp
ısıtıyor çalışma masalarını.
Masalar ki güçlüdür taşıyacak kadar
insan yazgısının bile ağırlığını.

Dışarıda yürüyoruz, uzun ve geniş bir yokuşta.
Çoğumuzun üstünde koyu giysiler. İnsan güneşte durup
şöyle bir kapatsa gözlerini, duyacak
rüzgârın tatlı ve hafif esintisini.

Öyle pek gelmesem de bu göl kıyısına, buradayım işte
sakin sırtlarıyla duran büyük taşların ortasında.
Taşlar ki sanki sessizce gerisingeri
çıkıp gelmişler gibi dalgalar arasından.

Çev.: Y.P.

Stationen *Det vilda torget'den (1983)*

İSTASYON

Bir tren geldi. Vagonlar birbiri ardına dizili,
Hiç bir kapı açılmıyor, ne binen var ne de inen.
Yok mu hiç kapısı bu trenin? İçeriden sesleri geliyor oysa
Sürekli dolaşan insanların.
Hiç dokunmadan pencerelere dışarıya bakıyorlar.
Ve dışarıda yürüyor bir adam elinde balyozuyla
Vuruyor tek tek tekerlerine vagonların, hafifçe çınlıyor ortalık
–Burası hariç!– Dehşet bir gürültü kopmakta burada,
Bir şimşek çakışı, bir gemi sireni, bir kilise çanı,
Kımıldatıyor yerinden bütün vagonları ve semtin ıslak
taşlarını,
Her şey hiç unutulmayacak bir şarkıya dönüşüyor.
Yola devam!

Çev.: Y.P.

OKLAHOMA

I

Kuzeyde bir yerlerde durdu tren. New York'a kar yağmıştı.
İnsan bütün gece kısa kollu gömlekle dolaşsa dolaşırdı.
Ama kimseler yoktu dışarıda. Yalnızca arabalar
havada uçuşan çay tabakları gibi hızla gidiyorlardı
kendi ışıklarıyla.

II

"Biz savaş meydanları
övünürüz ölülerimizin çokluğuyla..."
Dedi bir ses uyandığımda.

Sonra bulaşık yıkayan adam
"Bunu satmak istemiyorum,
Satmak istemiyorum bunu,
Yalnız bakmanızı istiyorum!"
Deyip gösterdi baltalarını
Kızılderililerin.

Ve çocuk dedi ki:
"Biliyorum ben önyargılıyım,
Önyargılı kalmak istemiyorum bayım.
Ne düşünüyorsunuz hakkımızda?"

III
Bu otelin yabancı bir kabuğu var.
Kiralık bir arabanın içinde
(Kapının önünde dev bir beyaz hizmetçi)
Belleğini yitirmiş bir işsiz gibi
Sonunda gömülüyorum ben de
kendi merkezime.

Çev.: Y.P.

En vinternatt *Den halvfärdiga himlen'den (1962)*

BİR KIŞ GECESİ

Eve dayayıp ağzını fırtına
üflüyor ses getirmek için.
Uykum bölünüyor, sağa sola dönüyorum,
gözlerim kapalı okuyorum yazdıklarını fırtınanın.

Ama çocuğun gözleri iridir karanlıkta,
Gürlerken fırtına gözlerinin önünde.
İkisi de severler sallanan lambaları
Az kalmıştır konuşmaya başlamalarına.

Çocuksudur fırtınanın elleri ve kanatları
Ve yürür kervan Lappland'a doğru ağır ağır
Ev duyar çivilerden oluşmuş yıldızlar takımını
Çiviler ki yıkılmaktan kurtarırlar duvarlarını

Gece, sessizce uzanmış evimizin içine
(Uzanır orada bütün ayak sesleri
bir gölette yüzen yapraklar gibi)
Dışarıya çıkınca vahşileşir birden gece!

Daha büyük bir fırtınadır kopan yeryüzünde
Dayamış ağzını ruhlarımıza
Üflüyor ses getirmek için. Korkuyoruz,
boşaltacak diye
içimizde ne kaldıysa.

Çev.: Y.P.

LAMENTO

Adam kalemini bıraktı
Bir masada hareketsiz duruyor
Boşlukta öylece duruyor
Adam kalemini bıraktı

Susulması ve yazılması olanaksız ne çok şey var!
Adama felç inmiş sanki uzaklarda olan bir şeylerden
Gerçi dağarcığı bir kalp gibi çarpmakta.

Yaz geliyor
Fısıltılar duyuluyor yeşillikler arasından
–kuşlardan mı geliyor, insanlardan mı?
Ve çiçeğe durmuş kiraz ağaçları
Selamlıyor yoldan geçen kamyonları.

Haftalar geçiyor
Sessizce çöküyor gece
Güveler yerleşmiş pencerelere
–küçük soluk telgraflar
dünyanın her yerinden gelen.

Çev.: Y.P.

Spår *Hemligheter på vägen'den (1952)*

TREN YOLU

Gece saat iki: ay ışığı. Tren bir ovanın
ortasında durmakta. Şehrin ışıkları
uzaktan donuk donuk sönüp yanmakta.

Tıpkı bir insanın derin bir düşe dalıp da
bir düş gördüğünü anımsamadığı gibi
döndüğünde odasına.

Ve tıpkı birinin ağır bir hastalığa yakalanıp da
donukça yanıp sönen birkaç kıvılcıma
dönüşmesi gibi kalan son günlerinin.

Tren durmakta, hiç kıpırtısız.
Saat iki: Gökte ay ve birkaç yıldız.

Çev.: Y.P.

Kyrie *Hemligheter på vägen'den (1952)*

KYRIE

Karanlıkta açılırdı bazen gözleri yaşamımın
Sokaklarda kalabalıklar kör ve kaygılı
sürüklenip giderken bir mucizeye doğru,
ben görünmez bir halde, olduğum yerde,
kalakalmışım gibi bir duygu.

Hani bir çocuk dinlerken kendi kalp atışlarını
dalıp gider ya derin bir uykuya korku içinde,
açılıncaya dek kapıları karanlığın,
sabahın ilk ışıkları değdiğinde kilitlere.

Çev.: Y.P.

Hemligheter på vägen — *Aynı adlı kitaptan (1952)*

YOLDAKİ GİZEMLER

Gün ışığı vurdu yüzüne uykudaki birinin
Adamın düşlerine can geldi
ama uyanmadı uykusundan.

Karanlık düştü yüzüne yürüyen birinin
yürürken kalabalıklar güneşin
sonsuz ışıkları altında

Ve birden karardı hava, bir sağanak öncesi gibi
Bütün anları içine almış bir odaya sığındım
– bir kelebek müzesi

Ve güneş hâlâ tam tepede durmakta
Yeryüzünü boyamakta sonsuz fırçalarıyla.

Çev.: Y.P.

TOMAS TRANSTRÖMER'İN YANITI

Bu yazı ilk olarak 1977'de Macar edebiyat dergisi Uj Iras'ta yayımlandı. Dergi benden (ve diğer Avrupalı şairlerden) şiirimi tanımlamamı ve modern şiir ve bu şiirin genel olarak durumu hakkında görüşlerimi istemişti.

(T. Tranströmer)

Benim şiirim buluşma noktalarıdır. Günlük dilin ve yaklaşımların genelde bir arada tutulamadığı parça parça gerçekler arasında birdenbire bir ilişki doğar bu noktalarda. Doğadaki küçük ve büyük ayrıntılar arasında bir bağlantı vardır, değişik kültürler ve insanlar bir sanat eserinde bir araya gelebilirler, doğayla endüstri arasında da bir bağlantı kurulabilir, vesaire. İlk bakışta bir çatışma gibi görünen şeyler bir uzlaşmaya dönüşebilirler.

Dünyayla ilgili sorunları ele alırken, belirgin ve somut hedeflere ulaşmak için gündelik dil ve yaklaşımlar gerekli olabilir. Ama yaşamımızın bazı önemli anlarında bunların yetersiz olduğunu deneyimlerimizden biliyoruz. Eğer bu gündelik dil ve yaklaşımların bütün yaşantımızı doldurmasına izin verecek olursak tam bir iletişim kopukluğu ve tamiri zor yıkımlarla karşı karşıya gelebiliriz. Ben şiiri, bunun gibi tehlikelerin karşısında durabilecek bir güç olarak görüyorum. Şiirler uyutmak için değil uyandırmak için yapılan etkin meditasyonlardır.

Çağdaş şairlere gelince: Benim de içinde bulunduğum medeniyette şiir, genellikle vaktini doldurmuş, neredeyse nesli tükenmiş ve hiçbir fonksiyonu olmayan çok cins bir sanat dalı olarak görülmektedir. Ve şairler de bir parça dikkat çekebilmek için medyadan medet ummaya başlamışlardır. Ama sanırım, bütün kötü şiirlere ve kötü okuyuculara rağmen, artık şiirin de avantajlı bir başlangıç noktası olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bir kağıt parça-

sı ve birkaç sözcük: Basit ve pratik. Bu öyle bir bağımsızlık vermektedir ki! Şiirin, kendisini taşıtmak için ağır ve hassas bir makineye gereksinimi yoktur; mizaç taşkını tiyatro oyuncularına, diktatör yönetmenlere ve karşı koyulması zor olan düşüncelere sahip cambaz yapımcılara minnet etmesine hiç gerek yoktur. Sözkonusu olan öyle büyük paralar hiç değildir. Şiir öyle tek adet basılıp da birinin satın alıp ileride piyasa değeri yükselince satışa çıkarmak üzere bir banka kasasına saklayacağı bir şey de değildir; bir müzeden çalınamaz, bir uyuşturucu madde pazarlığında döviz gibi kullanılamaz ve bir vandal halinde de yakılıp atılamaz.

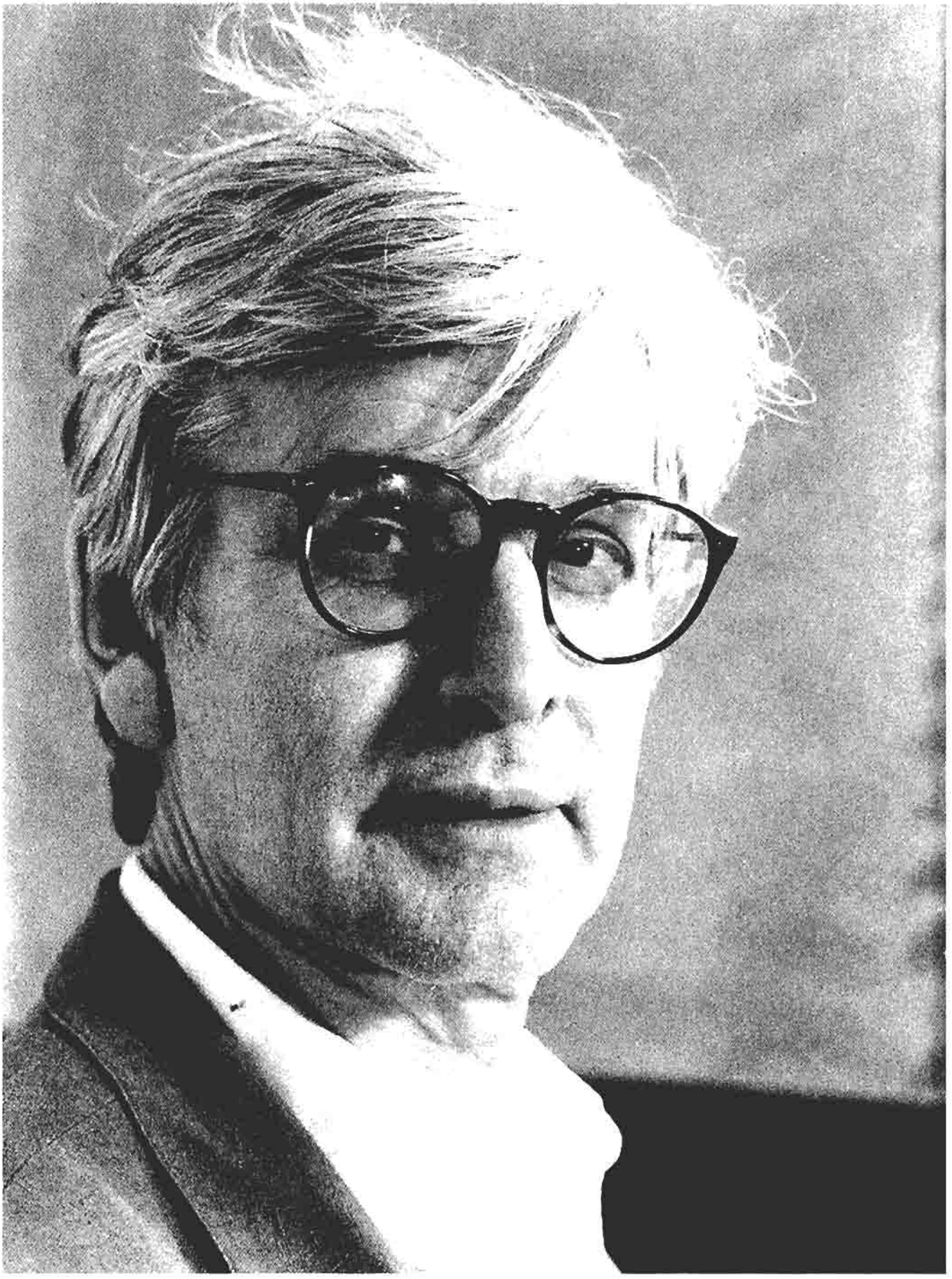
16 yaşımda şiir yazmaya başladığımda okulda aynı heveste arkadaşlarım vardı. Bazen dersler gereğinden fazla sıkmaya başladığında birbirimize sıra altlarından kağıtlar gönderirdik – şiirler ve aforizmalar az ya da çok heyecanlı yorumlarla geri gelirdi. Bir anlık bir sürede kağıda dökülen o birkaç sözcük ne etkiler uyandırıyordu! İşte şiirin temel konumu burada yatmaktadır. Resmi yaşamın verdiği ders sıkmaya başlıyor. Ve birbirimize ilhamlar verici mesajlar gönderiyoruz.

(Lyrikvännen, sayı 6, 1993, Çev.: Y.P.)

lasse söderberg (1931-)

Stockholm doğumlu. Yabancı edebiyatlara duyduğu ilgi onu dış ülkelerde yaşamaya yöneltti; uzun yıllar İspanya ve Fransa'da geçirdi günlerini. Daha sonra döndüğü ülkesinde birçok gazete ve dergide edebiyat eleştirileri yazdı, yayınladığı şiir kitaplarının yanı sıra. Özellikle İspanyol ve Kübalı şairlerden yaptığı çeviriler büyük ilgi topladı.

Şiirlerinde Fransız sürrealizminin etkisi izlense de toplumsal eleştirileri ağır basmaktadır daha sonraki eserlerinde.

Med hjärtats krita *Aynı adlı kitaptan (1968)*

YÜREĞİMİN TEBEŞİRİYLE

N'oldu senin Amerika'na bugün Walt Whitman?
Neye döndü türküler yaktığın o yüce senin,
Ve yadsıdığın kurumlar?
Sen, demokrasinin etten kemikten tanığı!
Ne oldu çocuklarına bugün?
Bir görsen nasıl yıkanıyorlar
Altının pis kokusunda,
Nasıl kör ediyor makineler gözlerini,
Solucanların yaşamaktan hoşlandığı
Ayak yolunda,
Nasıl zehirliyorlar öz kardeşlerini ırkçılıkla?
Bugünkü Amerika senin Amerika'n değil artık.
Bunun için yazıyorum yüreğimin tebeşiriyle
Hiç duraksamadan ey koca Whitman
Adının üzerine Vietnam sözcüğünü.

Çev.: L.Ö.

Paul Eluard in memoriam *Akrobaterna'dan (1955)*

PAUL ELUARD'IN ANISINA

Su testisi sudan güzel olur mu?
Bir ozanın ölümü dünyayı ışıtır mı?

O gün inci gibi bir gündü, kışın en güzel günü.
Işıktan bir at dalgalandı gökyüzünde,
Bir mektup geldi boşluktan
Yankısı bol bir sesle kırılırken kar saati.

Kulak verin vızıldayışına sarışın sözcüklerin,
Yüreklerin çarpışına ve çeşmelerin gücüne.
Korku armalarının incelendiği sihirli bahçemizde
Şimdi samandan çin fenerleri ışık vermekte

Fıskiyeler, metro durakları, tıkanan banliyöler!
Paris'te biri öldü, kaç kez doğmuş olduğu Paris'te,
Yaralı yüreğiyle umut güneşi altında
Dolaşırken uyuz bir köpek sürünerek kapılara.

Yaşlandın, görüyorum, fikirlerin eskimeden
Sinirli ve saydam. Görüyorum yavaşça aslına döndüğünü.
Görüyorum uzaklaştığını ipince bir duman gibi
Kara kardan bir bulutla bembeyaz gecelerde.

Çev.: L.Ö.

Jag tänker på Orhan Veli *"Ord och Bild" dergisinden (1977)*

ORHAN VELİ'Yİ DÜŞÜNÜYORUM

1.

Limon rengi bir gök altında kulağıma şarkılar çalındı.
işittim kötülüğün soluk alışını
Açık arazisinde kara düşüncelerin.
İşte şimdi geliyorum
Doğunun yıldızlarını göğsünden içmek için
Ey dilinde güvercinlerin tünediği,
Yalın içkilerle kadınların sevdalısı!
Ey şiirlerindeki güzelliğin
Kelebek hafifliğini hapsetmeye çalıştığım ozan kardeş!

2.

Yurdumda kar meydanlarda ölürken
Savsaklamanın uyuşukluğu kaplar içimi.

Yurdumda çalınır o ezici, kahredici
Avrupai ölümün tekdüze oda musikisi.

Yurdumda kar, genç kızların düşleri gibi kokar
Beyaz dallar altında okurken yabancı şiirlerini.

3.

Her gece bir gündüzün içine akar.
Her tedirgin pencere bir çığlık fırlatır
Kapanırken karanlığın göğsüne.
An olur uzak ülkeler özlenir,
An olur zaman anaforu kösnüyle içilir.
Ama bugün seni düşünüyorum ey yaşamın kırdığı ozan!

4.

Görüyorum ölümünü herkesinkine benzeyen,
Görüyorum yalınlığını kahramanlara yaraşan,
Duruyorum bir dakika hayale dalmak için
Gök denen şu koskoca erinçin altında.

Çev.: L.Ö.

Flyttfåglar

GÖÇMEN KUŞLAR

1

İşsiz kalır ölüler kış gelince
Dönerken evlerine sessiz sedasız
Kara dönüşürler
lapa lapa yağarlar
yeryüzüne
ve konarlar canlıların ellerine
Sonra kaybolurlar iz bırakmadan
Kışı geçirirler kimseye görünmeden
Yükselirler göklere bahar gelince
Gözlerimiz kamaşır bembeyaz giysilerinden

2

Ölenlerden kimi kalır yeryüzünde
Kimi karışır aramıza
Biri asansöre girer, yanımıza sokulur
gözler arkamızdan biz katları çıkarken
dinler fısıldaşmalarımızı fark ettirmeden
Yoksa çoktan unutulmuş gitmiştik bu dünyada.

Çev.: L.Ö.

Svensk sjökapten *Pilar mot molnen'den (1992)*

İSVEÇLİ KAPTAN

(Malaga'da İngiliz mezarlığı)

Sonunda buraya demir atmış
Yatıyor tozlu çalılar altında
Kırık dökük çiçek saksıları
Adını bile yanlış yazmışlar

Seyir defterinde istikamet burası
Burası, o yabancı meçhul sahil
Çocukluğunda bindiği kayık burada
Çekilmiş takoza çürüyüp durmakta

Yalnız bu topraktan teknede
Bu daracık kovukta, nasıl da
Hazır ol durumuna geçmiş
Yedi deryalar kurdu bizim kaptan

Yıldızlar ışıldıyor geceleri
Üniformasının yaldızlı düğmelerinde
Ve beyaz mezar taşı, göksel rüzgârda
Sanki yelken açmış sonsuza doğru.

Çev.: L.Ö.

Siesta *Fågeln i handen'den (1959)*

İKİNDİ KESTİRMESİ

Kahvelerde uykusu kaçan aynalar
hiç bir devim yansıtmaz artık
Çıplak ayakla dolaşan yalnız saatlerdir
Kapıları kapanmış odalar arasında

Hasırın hışırtısı kağıt paraya benzer
sevişen çiftlerin altında.
Mangizin kokusu bir değildir naneyle
portakallar ışıldarken ölü duvarlar üzerinde.

Arada bir küçük saatler
uyanır hayata sarışın dağda
Son kadınlar kaybolur uzakta
su testisi omuzlarında

Ölüler paylaşır ekmeği aralarında,
yaslanıp yeşiline gölgelerin
Fakirin çeşmesi akar şırıl şırıl
beklenmeyen zenginliklere doğru.

Çev.: L.Ö.

Mitt nittonde år *Aynı adlı kitaptan (1993)*

YAŞ ON DOKUZ

On dokuzuncu yaşım dudakları gösteren bir fotoğrafla
başlar
banyoda yavaş yavaş görünen
ve şömineye ağır mor bir havayla çöken
Her sene omuzlara düşen saçlar yanar kül olur
Her akşamüstü kar, aşk ve umutsuzluğun bileşimini
yansıtır
Hepsinde aynı sayıda beyaz yapraklar vardır
Her akşam gözüm alevler içinde koşar umutsuz
deniz kabukları gibi
hiç bir yere çıkmayan boş sokaklar boyunca
Yanağını yaslarsın kimyasal maddelerin solunumuna
uzaklarda kara lambaların aydınlattığı bir sahil görürsün
yaprak gibi mobilyaları olan
piyanoları bulutlar gibi meydanlara yayılan
ve her zaman kapanma saatinde dışarda kalan
ve yirmi yaşıma ellerimle dokunmaya kalkmam
bir yabancının tüylü eldiveni
diken gibi bir göz
el yordamıyla aradığın gökyüzünde
uyuyan yıldızla dolu bir su testisi
Her akşam göğsümüz ince bir saydamlık arıyor
son bilyam da yuvarlana yuvarlana yitip gidiyor
Düşlerinin içine kök salıyorsun ve bayram
giysine bir lotus çiçeği takıyorsun
On dokuz yaşım benim
gölgelerin piruet yaptığı bir bahçeyle başlıyor
ya da zamanın çocukları olan bir sis tabakasıyla
Elle yokluyorum bulutları, yumrukluyorum durmadan
Yaş günüm daha neşeli masa örtüsünden
Daha meyus gömülmüş çatal kaşıktan

On dokuzuncu yaşım bir demet alçak sesle başlıyor
Bütün on dokuz yaşım bir demet su yüzü
On dokuz yaşım alçacık el aracılıklarıyla
başlıyor
Ve hazırlanıyorum dünyaya
doğurmak için
kapkara bir iskelet

Çev.: L.Ö.

Tuå folksamlingar *Småsten till pyramiden'den (1989)*

MEYDAN GÖSTERİLERİ

2

Köylülerin Gösterisi

Devlet konağı önünde
toplanmışlar meydana
sessizlikle çivili
dilsiz ithamlarıyla

Ne bir haykırış ne bir afiş
Dilenmenin duvarı
saydam taşlarla örülmüş
baştan aşağı

Gündüz gece oradalar
Sessizlik dinamitle yüklü
fitil ateşini bekliyor
yüzyıllardır durmadan.

Çev.: L.Ö.

De söndervittrade

PARAMPARÇA OLANLAR

Ey Işık, terk etme beni
bu bir türlü baş eğmeyen serzenişin altında
Terk etme beni
Seni bu zavallı taşların üstüne bir lamba gibi
kaldırıp tutacağım

Bırakın biraz daha kalayım pencerenin yanında
son tarlayı seyredeyim ormanların ardında
Tüm pencereler bir tek olmuş
kapanmışlar rüzgâr esmiyor diye
Tüm görüntüler parça parça olmuşlar
Hava ışık kokuyor

Bizi terk edenler savaşı kazandılar
Karanlıkta, sessiz sedasız yaklaşıyorlar
Rüzgâr esmiyor bu taraflarda
Kardinal sandalyelerinde oturmaktan
benzemiyorlar artık bizlere
Biziz yakında benzeyecek olan onlara

Çev.: L.Ö.

Till Francesca *Slottet La Coste ligger i ruiner'den (1989)*

FRANCESCA'YA

Büyük savaş yaklaşıyordu. Her taraf sigara kutuları, korseler ve gramofon kutularıyla dolmuştu. Bense yeniden kapı arkasına saklanan o küçük çocuk olmuştum. Ah bir kerecik olsun Francesca'nın akşamları soyunurken odada o ince giysisini gövdesinden şöyle bir raconla kaydırarak halıya düşürdüğünü görebilmek için neler vermez, neleri feda etmezdim. Ertesi gün cepheye giden askerlerin geçirdikleri bu son gecede yere düşen dekolte sanki düşmanın eline geçen terk edilmiş bir sınır karakoluydu.

Çev.: L.Ö.

Till Alejandra *Slottet La Coste ligger i ruiner'den (1989)*

ALEJANDRA'YA

Ufacık bir ateş yakabilmek için sokaktaki taşlar arasına sıkışan kurumuş otların saplarını topladı. Önünden geçenlerin saçlarından saman saplarını topladı. Apartman balkonlarından düşen çiçeklerin saplarını topladı. (Pencerelerde, matem giysileri giyinmiş valslere ayak uyduran gölgeler gördü) Ağaçların gözyaşlarını topladı. Hepsini ateşe attı. Ateş ancak parmak uçlarını ısıtabilecek kadar yanıyordu.
İşte o anda külün aynasında kendini sönen ateş gibi gördü.

Çev.: L.Ö.

sun axelsson (1935-)

Göteborg doğumlu. Stockholm Üniversitesi'nde okudu. Öğretmenlik yaptı, gazetelerde yazılar yazdı. Özellikle Latin Amerika ve Yunanistan'a yaptığı uzun geziler verimli çalışmalar doğurdu. Son yıllarda İsveç'le Yunanistan arasında mekik dokumaktadır.

Şiirlerinde kişinin ruhsal bunalımlarını ve siyasi olayların bireyler üzerinde etkilerini yansıtır. Pablo Neruda'dan yaptığı çeviriler büyük ilgi uyandırmıştır. Ayrıca tiyatro, roman ve film çalışmaları da vardır.

In i världen *Aynı adlı kitaptan (1974)*

YERYÜZÜNDEN

Kapıyı çalmasan da olur
gir içeri
Seni elimde satırla
beklemiyorum artık
Zaten kök attı bekleyişim
bir ağaç oldu beş yaşında
Basamaklar uzandı kapına dek
Ama bir uçurum açıldı önünde
Oysa yürümeye başlatınca
kısalır mesafeler
Eğer evde yoksam
it kapıyı
zaten kilidi yok
Gir içeri, karşında
o ağacı bulacaksın
otur keyfine bak sen.

Çev.: L.Ö.

Utanför din tröskel *In i världen'den (1974)*

BAŞLA

Kapının önünden yeni bir yol geçiyor
bunu pencerenden de görebilirsin
Evinin içinde yollar var her yöne giden
Gece gündüz onları izliyorsun
Resmin içinde yeni bir resim yaratıyorsun
ama akşam olunca çöküyorsun birden
Uykuya dalmadan hemen önce
bir başka birini hissediyorsun dışarıda
Ve yine başlıyorsun aynı yaşama şafak sökerken

Çev.: L.Ö.

AGAPİ

...
Birbiri ardından
asıldılar
kurşuna dizildiler
ihanet edildiler
birbiri ardından.
Gerçek, bir liman oldu
doğumla ölüm arasında.
Birbiri ardından sendeliyorlar
kayboluyorlar
ellerinde silahları
bakışları yarı açık
köprünün dibinde
uyuyorlar mışıl mışıl
gerçeğin çirkin yanında
ölümün o güzel yanında
Birbiri ardından yaşamı yüceltiyorlar
Birbiri ardından köprüyü tutuyorlar
küller vadisi üzerinde
zulmün volkanı üzeride
Birbiri ardından geceyi aydınlatıyorlar
senin adına yanan bir meşale gibi
Acının yuvası karanlığı deliyorlar
hepsi senin adına
birbiri ardından
arka arkaya
ya sen

Grekland *In i världen'den (1974)*

YUNANİSTAN

VI

Yunanistan!
Geceden sonra yine gece, ey Yunanistan!
Gün ışığındaysa ben bulutlarda ve anılarda
hayaller içinde.
Çaldığım gerçeklik
beni geri çeliyor kendisine
Rüzgârda dalgalanan rengi uçmuş çamaşırlara
benzeyen sözcükleri duyuyor musunuz?
Kyria bana ayakta durmasını ve yürümesini öğretti
Kostas bana konuşmayı
Despina anlamayı
Christopher görmesini öğretti ve gördüm
Maria bana ağlamasını öğretti
Sevgiyi çocuklardan öğrendim – duyuyu da
onlardan öğrendim
Ölüme gelince. Bir gün onu da anladım
karşıma çıkınca silah kıyafetinde.

Çev.: L.Ö.

En hand över mitt ansikte *In i världen'den (1974)*

ELLER

Yüzümde bir el
Göbeğimin üzerinde bir el
Yazılarımda bir el
Üşüyen bacaklarım için
Ruhumdan yorgan yapan bir el
Çocuğumun üzerinde bir el
Ekmeğimin üzerinde bir el
Mitralyöz üzerinde bir el
Kalbin minnacık vuruşlarına
Karar veren bir el
Ölüme yollayan bir el

Göbeğimin üzerinde bir el
Yumruğumun üzerinde bir el
Gülleri öldürenden öcünü alan bir el
Bir el, iki el, üç el...
Hepsinin niyetleri iyiydi ama
Öyle aldandılar ki!

Çev.: L.Ö.

KIZMA

Üzülme
kızma
canavarsam benim suçum mu?
Ağlama,
düşme umutsuzluğa
Acı kimseyi esirgemez
Kurtsan kurt gibi uluyacaksın
bu bağırış kendi korkunu gizlemen içindir
Üzülme
sakın kızma
Kurt oluşun senin suçun değil ki!

Çev.: L.Ö.

KÜLLER

Vatan cephesinden son haberler:
Akbabalar birleşmişler!
Kokan leşler doldurmuşlar dünyanın her köşesini
Biri kız kardeşine ihanet ediyor
öbürü erkek kardeşine
Ana babayı asıyor, baba anayı
gazeteler güz kıyımının başladığını bildiriyor
Hiç bir şey yeni değil
Bu cephede hiç bir yeni haber yok
Ama yürekte bir gerçek çarpıyor
Kuru odun yanıyor ve inliyor
Gövdemden ağır bir duman yükseliyor
bunu görmem yeter bana
küllerin külden başka bir şey değildir
ve küllerden başka bir şey doğmadığını bilirim –
Ama yine de serpin yeryüzüne:
belki bir yerlerde bir çiçek açar.

Çev.: L.Ö.

SUN AXELSSON'UN YANITI

Yazmaya ilk başladığım yıllarda en çok sevdiğim şairler: Finlandiyalı Edith Södergran, vatandaşım Tomas Tranströmer ile Paul Eluard, V. Mayakovski, T.S. Eliot, Pablo Neruda, R.M. Rilke.

Bir genç şair için geleneğin önemi yadsınamaz, yeter ki akademik anlayışın dışında olsun. Çünkü şiirin dili binlerce yıldan bu yana yaratıcı bir süreklilik gösterir...

Şiir her zorluğu aşar. Bunalımlar ne kadar çok olursa olsun şiiri hiç bir zaman engelleyemeyecektir. Şiir, Pablo Neruda'nın dediği gibi, bir köylü kadını kadar güçlüdür.

Şiir, müzik ve resim, hepsi birbirinin kardeşidir.

Şiirin işi ruhladır, bilinçdışı yaratıcılıkladır, içimizdeki güçlerle doğrudan doğruya ilişki kurmakladır. Yaşamın en önemli yollarını ve yönlerini gösterir, gizli kalmış zenginlikleri keşfettirir, asfaltın dibinde kalan yaratıcı düşleri, zifti delerek yaşama kavuşturur.

Şiir, durmadan doğuran bir süreçtir. Ölümsüzdür ama çabucak da yara alabilir...

Şiiri hiç beklenmedik anlarda karşımızda buluruz. Işığa çıkamayan duygularımıza yeni bir dil getirir, göze görme yeteneği sağlar.

Şiir bizi yeni olanakların ve başkaldırmaların çocuksu sevinci içinde büyütür. Düşünce ve duygunun birleşmesiyle yeni yaratılan sözcükler yaşantımızı değiştirir, tahammülü zor olan bu yaşamı yaşanılır hale sokar ve içimizi tatlı birtakım isteklerle doldurur.

Şiir her zaman bildiri taşır; hem bağışlatır, hem yenileştirir, hem hiddeti doğurur, hem de insan sevgisini (eğer bu sonuncusu yaşayabilecekse bir gün).

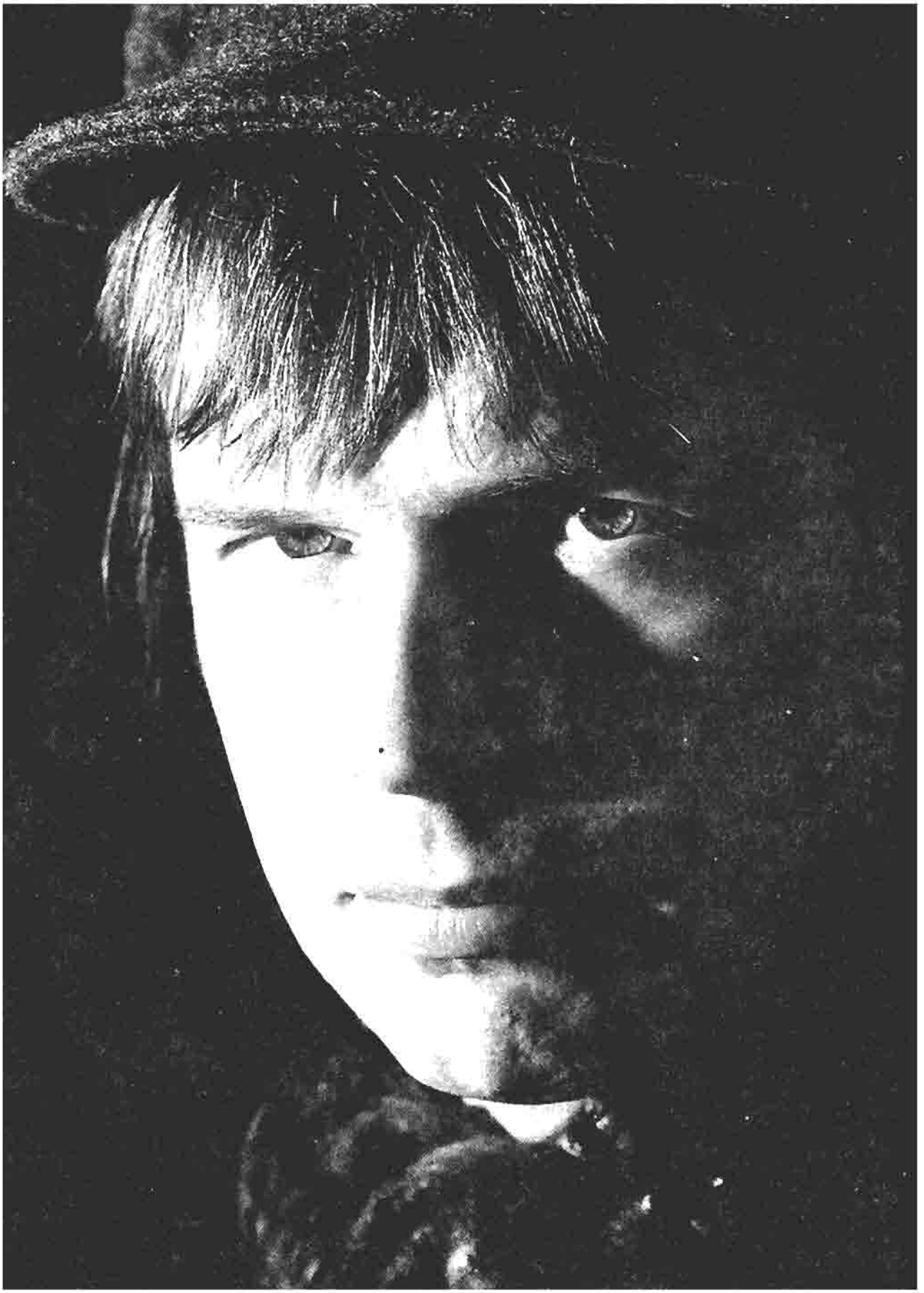
Ben şiiri durmayan bir devinim olarak görüyorum önümde: Uçup kaçan bir kuş ya da yerinden uğuldayan koca bir dağ...

Çev.: L.Ö.

göran sonnevi (1939-)

Lund doğumlu. Kütüphanecilik eğitimi gördü. 1971'de *Carl Emil Englund,* 1979'da *Bellman* ve *Svenska Dagbladet* gazetesinin *Edebiyat Ödülleri*'ni aldı.

Kısa ve öz söyleyişiyle iç ile dış'ın ilişkisini vurgular, kişisel olanın toplumsal olan karşısındaki konumunu irdeler şiirlerinde. Sonraki yıllarında epik şiire de yönelmiştir. Ezra Pound'dan çeviriler yapmıştır.

Steninge, 1971 *Det oavslutade språket'ten (1972)*

KISA ŞİİRLER

Kıvançla sıktım yumruğumu
Denize karşı
Bağırdım sonsuzluklara
Egemenlik ulusundur
Egemenlik denizindir

Kıyıdaki çakıl taşlarına uzandım
Verdim dudaklarımı ilk gelen dalgaya
Aktı içime hafif tuzun tadı tertemiz
Ve ılık bir ışık

Doğruldum, kahkahalar fırlattım
Dolandım kayalıklar arasında
Sıktım yumruğumu yaklaşan fırtınaya
Sudan tattım üç kez
Yekindim kalktım, deniz de kalktı benimle

Çev.: L.Ö.

Mandelstam... *Språk; Vektyg; Eld'den (1979)*

SÜRGÜNDE BADEM GÖVDESİ

Sürgünde badem gövdesi
"İktidar şiirindir"

ve şair
yapamaz başka bir şey
alamaz üzerine
başka bir iktidar

Çev.: Y.P.

Språket är... *Språk; Verktyg; Eld'den (1979)*

DİL SONSUZ BİR AĞAÇTIR

Dil sonsuz bir ağaçtır
hiç durmadan çoğalan
yepyeni kökleriyle

Çev.: Y.P.

Konsten är... *Språk; Verktyg; Eld'den (1979)*

SANAT

Sjklovsij'in sandığı gibi
gecikmiş algılama değildir sanat
belki gecikmiş bir dil oluşumu
kendiliğinden
bir araya gelmiş
benzerliklerin
çözülüp gidiverişi
her çeşit bileşimlere dehşet açık olmak
ve biraz da gerileyiş

Çev.: Y.P.

I metaforen... *Språk; Verktyg; Eld'den (1979)*

MECAZDA

Mecazda şiddet vardır
ve emin olamayış
kendinden

ve henüz o bilinmeyende gizli
gerçeklik

Çev.: Y.P.

Kan bara... *Språk; Verktyg; Eld'den (1979)*

KONUŞMA DİLİ

ben yalnız
olduğum dilden
konuşabilirim

Çev.: Y.P.

Sanningen... *Språk; Verktyg; Eld'den (1979)*

HAKİKAT

Hakikatı
göremez insan
Hakikat
yalanlar kaybolduğunda
geride kalandır

Çev.: Y.P.

GÖRAN SONNEVI'NİN YANITI

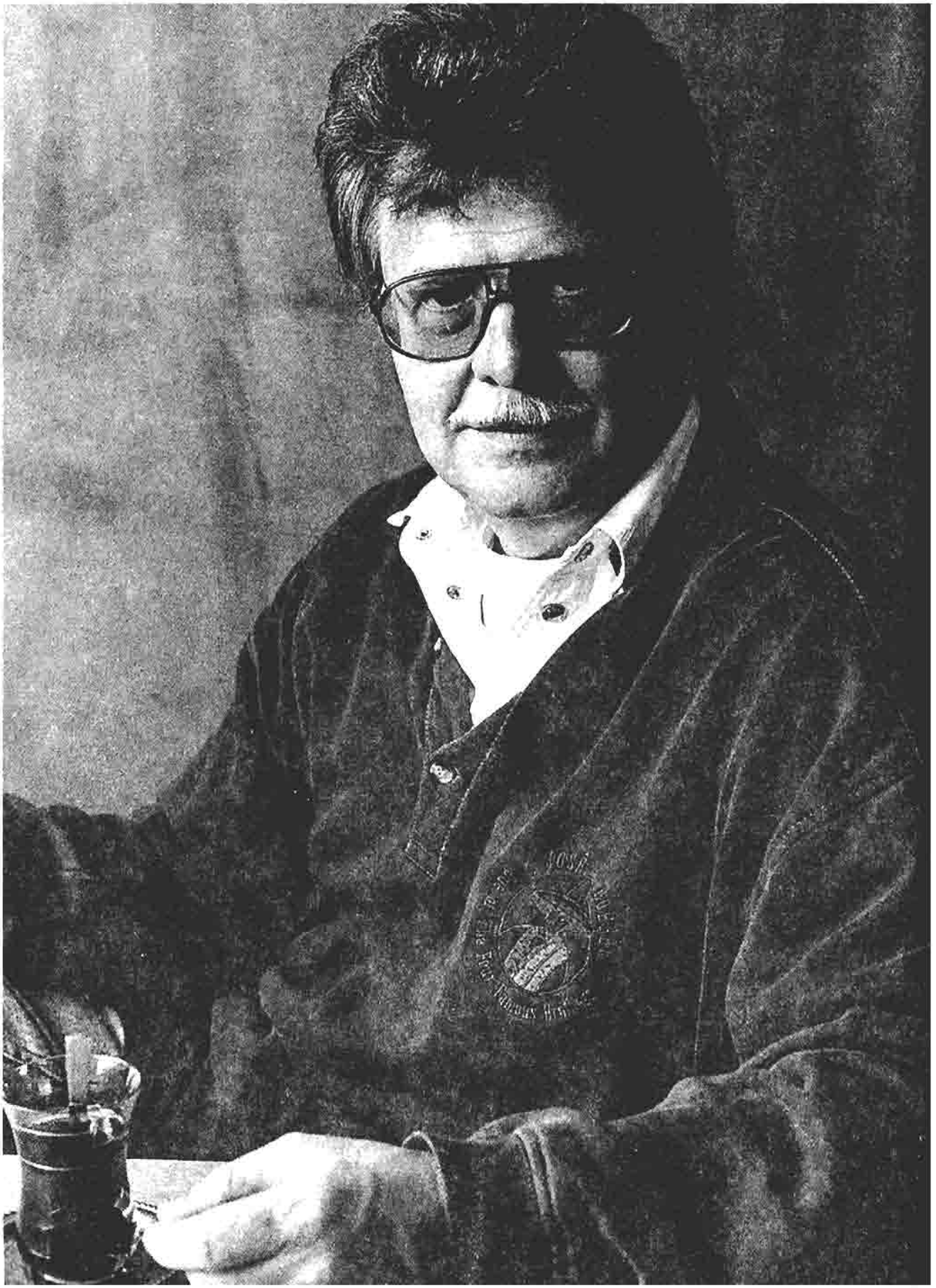
Şiir hakkında söyleşilerden kaçınıyorum; çünkü tecrübelerim, söyleşilerin şiir yazmamı engellediği yönündedir. Sonra kendimi hoşnutsuz hissetmememin tek yolu şiir hakkında yine ancak şiir formunda konuşabileceğidir. "Mandelstam...", "språket är...", "konsten är...", "-i metaforen", "kan bara..." ile başlayan şiirlerimi önerebilirim bu konuda...

Çev.: Y.P.

gunnar harding (1940-)

Sundsvall doğumlu. Stockholm Üniversitesi'nde öğrenim görürken aynı dönemde Resim ve Sanat Okulu'na da devam etti. Amerikan Üniversitesi'nde "misafir şair" sıfatıyla burs aldı 1968-69 yıllarında.

Amerikan ve ayrıca Fransız şairlerinden çeviriler yaptı. Dergilerde sanat ve edebiyat eleştirileriyle de önemli bir yer sahibi oldu edebiyat dünyasında.

BİRAZ KENDİNDEN SÖZ AÇ

Yaşadığım sürece
Resimler biriktirdim
Başkasına zararım
Dokunmasın diye.
Of, neden böyle kötü kokuyor burası...

Çev.: L.Ö.

NE DEMEK İSTİYORSUN BU ŞİİRİNLE?

Bu şiiri yırtıp
Dışına çıkmak istiyorum
Bir de dudaklarından öpesim geliyor
Ama bir yerde saplanıp kalmışım
Yine de
Doğal bir duygu bu
Sanki elele vermiş bir yere gidiyormuşuz
Gibi geliyor bana

Çev.: L.Ö.

İSVEÇ

Özgürlük heykeli
Demişler adına bu anıtın. Öyle büyük ki
Burnunun içine bir piyano sokmak
İşten bile değil. Öyle güzel ki
Yalnız denize düşenler görebilir
Yüzünü.
Ve meşaleleri
El Greco'nun bir tablosu gibi
Yeni bir dünyayı aydınlatır yukarıdan.
Oradaki ışık daha güçlüdür buradakinden.
İnsanları daha uzun
Daha güzeldir.
Koca alevlerine karşın
Öyle soğuktur ki orası
Donduruverir hepimizi. Hele bir yel esmeye görsün
Bir yel ki durmadan
Yaklaştırır insanları birbirine.

Çev.: L.Ö.

Den förvirrade dövläraren *Skallgång'dan (1972)*

ŞAŞKIN SAĞIR ÖĞRETMEN

2.

Amerika. düşün ki hiç aklımdan çıkmıyor
Amerika. paslı araba enkazları üzerinde
o beyaz ıslak karlar. parklarda yatan
hasta kızılderililer. gencecik ölmekteler
öksüre öksüre ıslak giysileriyle
kar suyu akarken damdan barakanın içine.
"benim halkım" dedi yaşlı
kızılderili kadın. sonra oturdu
gıkını çıkarmadan.

"benim halkım". şimdi her yerdeler
ağaçlar altında büzülmüş
vedalaşırlar birbirleriyle gözleriyle
gelişip büyürken Amerika çevrelerinde.
zehir ve yalanlar
bizim içimizde de var. tavşanlar
küçük kafeslerinde
yüzlerce sigara içmeye
mecbur edilmekteler her gün.
göğsümdeki o garip yanık yarası
büyümekte günden güne.
evet, evet gördüm ben de
nasıl göklere sıkıştığını kafalarımızın
ve nasıl sokulmaya çalıştığını göklerin
kafalarımızın içine.

(başını çevirip konuşmaya başladığında
kimse görmüyor dudaklarını. hiç bir şey anlamıyorlar
söylediklerinden. ve o da çeviriyor başını)

toprağa çakılıp kalmak
gezinip dururken düşüncelerimiz
dünyanın dört yönünde. gözler göğüs kemikler
yosunlarla örtülü. ve sözcüklerin de
oradadır kökleri. konuşmak
ağzı doluyken bir yığın toprakla
ve elleri taşlarla. konuş bakalım konuş
biterken üstümüzde boy boy
ot.

3.

bana mektup yaz
diyordu:

yeni şeyler düşüneceğiz birlikte
yeni düşünceler
biz ancak birlikte düşünebiliriz
kafalarımız
dünyanın her yerinde dolaşmakta.
sözcükler geçiyor ağızlarımızdan
her şeyi görünür kılaraktan
sımsıcak tutaraktan bizleri.

kafamın içinden geçiyor
vagon vagon üstüne. gürültüsü
çılgınca çalan çanlar gibi. UZAN PENCEREDEN
BİR DIŞARI BAK. ilerliyorsun. eve doğru
gidiyorsun. gerisingeri gidenler
hep yerinde duranlardır
bakarsan pencereden
dışarı.

herkes garip garip bakıyor ona.
yanlış dil mi konuşmakta? yanlış işaretler mi
veriyor? birden şaşkın bir hal alıyor
sanki içine bir karanlık çökmüş gibi
eline tebeşiri alıp
köprünün beton kemerine
ve kara tahtaya
yazmaya başlıyor: *dünya olduğu yerde durmakta*
dönüp duran benim

Çev.: Y.P.

GUNNAR HARDING'IN YANITLARI

1. 1960'ların ilk yarısında şiire başladığım yıllarda benim için önemli olan şairlerin başında Tomas Tranströmer gelmektedir. Bunun en doğal nedeni de onun şiirinde görsel çizgilerin derinliğidir. Ben daha önceleri resim okuluna gitmiştim ve Tranströmer gibi şairler de resim sanatından gelen deneyimleri şiire aktarabilmemde yardımcı oldular bana. Fransız şairleri, Apollinaire ve Cendrars da aynı ölçüde önemliydi benim için. Bu şairler de resim sanatı etkisinde şiir yazmışlardı. Amerikan şairlerinden Allen Ginsberg ve Lawrence Ferlinghetti'yi de saymalıyım burada. Bu şairlere olan ilgimin temelinde de caz müziğine olan tutkum gelmektedir.
2. Genç bir şair olarak gelenekten daha çok çağdaş şiire ayak uydurmaya çalıştım. Sanırım bu en olağan olanı. Ancak zaman ilerledikçe geçmişteki şairlerin her zaman aktüel olan problemlerle uğraşmış olduklarını fark ediyor insan. Şu sıralarda ise klasik şiirleri okumaktayım – özellikle antik çağın şairlerini.
3. Bunun nedeni İsveç şiirindeki akımlar: Toplumla çok az ilgisi olan bir çeşit estetik koruma alanı. 1960 ve 1970'li yıllarda şiir toplumsal sorunlara çok açıktı ve şairler de topluma ulaşmak için aktif olarak çalışıyorlardı.
4. Küçük bir ülkenin şairlerinin çok zayıf bir uluslararası ilgi uyandırabileceğini anlamak kolay. İsveçli şairlerin çoğunun da böyle bir kaygısının olmadığını belirtmek gerek. Kendi şiirlerimin birçok dile çevrilmiş olmasına seviniyorum ben doğrusu.
5. Şu sıralarda benim vaktimi alan o kadar çok şey var ki, artık şiirin kendisinin beni zorla oturtup kendisini yazmamı istediğini hissettiğim anlarda alıyorum kalemi elime. Neredeyse her

gün, şiir yazdığım eski günlerimde ilhamın genellikle çalışma halindeyken geldiği duygusunu yaşamaktaydım.

6. İsveç gibi doğa şiirinin önemli bir gelenek olduğu ülkelerde şairlerin klişelere takılıp kalması çok kolay oluyor ve bu da şairin kendine özgü şiirini yaratabilmesini güçleştiriyor.
7. İlk soruya verdiğim yanıtı yineleyebilirim. Görsel olanı yansıtamayan şairleri anlamakta güçlük çekiyorum. Ama müziğin de çok önemli bir yeri vardır bende.
8. Benim biraz komplike olan montaj tekniğimle basit mesajlar vermem çok zor. Ama hiç bir mesaj taşmasa bile şiir, en azından "varolma" denen olayın herkesin sandığından çok daha komplike olduğu mesajını vermektedir insanlığa.

Çev.: Y.P.

peter curman (1941-)

Stockholm doğumlu. Stockholm Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni bitirdi. 1967'de iki şair arkadaşıyla birlikte, şiiri geniş kitlelere yaymak amacıyla Yazarlar Merkezi adında yeni bir örgüt kurdu. Yazarlar Merkezi, o günden bu yana hastanelerde, okullarda, cezaevlerinde ve benzeri toplumsal kuruluşlarda toplantılar düzenledi. 1987'den bu yana İsveç Yazarlar Birliği'nin başkanlığını yapmaktadır.

Sosyal içeriğin ağır bastığı şiirlerinde keskin bir söyleyişi vardır. Gazete ve dergilerde eleştiri ve denemeler yazmıştır. Birçok ülke gezmiş ve bu arada Türkiye'de de uzun süre kalıp, Anadolu'da birçok yeri karış karış dolaşmıştır.

ORTAKOY

İSTANBUL 1969

Yine Galata: Vapurların soluya soluya astımlı öten düdükleri
taksilerin durmadan öten kornaları gazete satıcılarının kısılan
sesleri sakaların pırıl pırıl bardakları balıkçı kayıklarında tavada
pişen
balıkların kokusu karaborsacı kurtların çağrıları
turistlerin fotoğraf makineleri vapurların durmaksızın gidiş
gelişleri
sakatların suskun homurtuları ve sonu gelmeyen
akıntısı insanların insanların insanların insanların...

Bir zamanlar hayrandım böyle karmakarışık bir yaşama
Çeşitliliğine, değişimlerine, yoğunluğuna
Bugünse hoşlanmıyorum hiç
seyretmekten Galata'yı
bir fahişe gibi kendini sergilemesini
"An Exhibition of Life" gibisinden.
Galata bir sergi değildir
Galata sapına dek bir köprüdür
gerçekten sömürülen ve sömürenlerin köprüsü
Eklemsiz dilenciler yalnızca para değil
yitirdikleri eklemlerini
ve yaşamlarını da geri istiyorlar
Çürüyor İstanbul
altın hazineleri ve camileriyle
turist otobüsleri, yatırım bankaları, gece kulüpleriyle
İstiklal Caddesi boyunca bir ileri bir geri
gidip geliyorlar ak tolgalı toplum polisleri
önlerinde *banka, banka, gece kulübü, banka, banka, gece kulübü,*
hediyelik eşya dükkanı, banka, gece kulübü, dilenci, tartıcı,
gece kulübü, sakat bir adam, banka, gece kulübü, lokanta,
gece kulübü, banka, banka, banka

Gece çökerken Boğaziçi üzerine yanar ışıklar karınca yuvaları gibi
Neon ışıkları titrer, karpit lambaları cızırdar
Restoranlar dolup taşar
Patronlarla dilenciler sayarlar vurdukları paraları
Artık her şey yolundadır
Canlı çerçevesinden bakarken Mustafa Kemal Atatürk
Müezzin şükreder Allah'a bu günler için

Çev.: L.Ö.

Därför är jag en av dem *Hemmaliv'den (1970)*

BEN VE ÖTEKİLER

Uzun süre inandım varlığına iliklerime dek
Bir noktaya varmanın, bir amaca ulaşmanın.
Yalnız bana özgü bir gerçek var sandım.
Ama şimdi anlıyorum yaşamın anlamını
Başkalarına ne ölçüde bağlı olduğumu,
Başkalarının koşullarını paylaşma zorunluluğunu
Ve kimliğimin başkalarıyla birlikte doğduğunu.
İşte bundandır kendimi adadığım toplum hizmetine.

Ben imtiyazlı bir ülkede imtiyazlı bir vatandaşım,
Bu olağandışı ülkede olağandışı bir yaşamım var,
Konum hep bunlarla ilgili,
Hem İsveç'te oturup hem de pasaportumu yakmak
Ya da haritanın herhangi bir noktasına taşınmak,
Akıl kârı değildir derim.
Ama bu Zenginler Kulübünde yaşadığıma tanıklık etmek
Ve televizyonda yoksul ülkelerin yoksulluğunu görmek
Acı verse de haklı çıkarıyor yine de yazarlık mesleğimi.

Çev.: L.Ö.

Mörka hästar *Fönstren'den (1972)*

KARA ATLAR

Bir Madonna gibi temiz
Ve aydınlık yüzünde
Birdenbire şaha kalkıyor atlar.

Bunları da basmam gerekiyor bağrıma
korkmadan.

Çev.: L.Ö.

Det försvaret ytterst gäller *Vänd dig om och ta emot mig'den (1975)*

SÖZKONUSU OLAN SAVUNMAK

Odamın duvarları
simsiyah boyasını dışarı kusan
gazete başlıklarıyla kaplı
Radyo durmaksızın
alarm gönderiyor kuruyan Afrika'dan
Televizyonun parçalanmış ekranında
geçiyor silindir gibi tanklar
Golan Tepelerinden

bense oturmuşum, başım eğik
beyaz kağıdım üstünde
bekliyorum
bir şiir çiçek açsın diye:
bir çiçek
matbaa kokusundan daha
keskin bir koku yayan
ve yayın yapan
bir başka frekanstan

İğrenç gazlar
ve ezilmişlerin çığlıkları arasında
anlatmaya çalışıyorum
gizli bir çiçek türünün kokusunu
neredeyse hava kirliliğinden ölecek
göçmen kuşların
uğultusunu dinleyerek.

Bu bir kaçış değil
sözkonusu olan savunmak
bu dokunsan kırılacak yaşamın
kutsallık hakkını
Karşı koyma gücünü otların
ve gökyüzünde kuşların
bağımsızlığını.

Çev.: Y.P.

Om att odla sin trädgård *Fönstren'den (1972)*

KENDİ BAHÇESİYLE UĞRAŞMAK ÜSTÜNE

Bahçesiz biri şöyle söylüyor bahçesiyle uğraşana:
– Evet, diktin şimdi bunca çalı, bunca soğan, temizledin
çakıllardan çilek toprağını, tırmıkladın onca
bahçe yolu ve gücün kalmadı artık kendin olmaya.
İnsan olarak gelmişken dünyaya kendin dönüştün
bir bahçe bakıcısına ve bahçede yetişenler çok daha
önemli oldu kendi yaşamında boy vereceklerden.

Bahçesiyle uğraşan bahçesize:
– Biliyorum, ama ben de böylece bulmuş oldum seveceğim
ve üzerinde titreyeceğim, vaktimi dolduracak bir şey.
Ama ya sen, bir bahçesi bile olmayan, asıl sen düşürdün
kendini zor duruma. Koyvermişsin kendini rüzgârlara,
bir çalın bile yok arkasında gizlenecek, bir tek çileğin bile
yok ağzında eriyecek. Denizde bir ıssız kaya gibi, çırılçıplak,
sesin çıkmıyor yaşamın seni sırılsıklam ıslatmasına.

Bahçesiz, bahçesiyle uğraşana:
– Evet, haklısın söylerken kendimi rüzgârlara bıraktığımı,
ardında gizlenecek bir çalım bile olmadığını, ama yaşadım
en azından, ciddiye aldım yaşamı ve yaşadım yaşamın
kendi kurallarınca. Senin yaptığın gibi, çalılar, soğanlar,
çilekler için yazılanlara göre değil bahçe elkitaplarında.

Çev.: Y.P.

Vad jag älskar dessa moskéer *Kretsloppa'dan (1966)*

ÖYLE SEVİYORUM Kİ BU CAMİLERİ

Öyle seviyorum ki bu camileri!
Şadırvanın tatlı sesini
Halıların canlı rengini
Ne Golgata ne de İsa'nın tacı
Hat sanatının o cömert duyarlığı
Yansımaktadır orada

Yalnızca koskocaman bir oda
Ve hiç yokmuşcasına duran
O muhteşem kubbe altında
Öyle güzel öyle özgür
Düşünceler boy atmakta

Çev.: Y.P.

Varför poesi? *Födelsemärken'den (1981)*

NEDEN ŞİİR?

Roman yazsana şiir yerine!
Dedi yayıncım
Nesirde yatmakta paranın şiiri!
İyi ama
Niçin öyle hep şairane
Konuşuyorsun
Romandan bahsederken?

Çev.: Y.P.

PETER CURMAN'IN YANITLARI

1. Tabii ki kendim şiire başlamadan önce çok şiir okudum. Özellikle 1940'lı yılların şairlerini, ama aynı zamanda Fin-İsveç modernizminin önde gelenlerinden Gunnar Björling, Henry Parland ve Elmer Diktonius'u. Bir de gençlik yıllarımda, şiir keskinliği ve insani coşkusu beni çok etkilemiş olan Nâzım Hikmet'in çevirilerini okumuştum. Ama insanın başkasının yaşamını yaşamasının olanaksızlığı kadar, kendisine örnek aldığı şairler gibi yazması da hemen hemen olanaksızdır. İnsan sonuçta sözcük sözcük kendi dilinin peşine düşmek zorunda kalıyor.
2. Kimse bir boşlukta yaşamıyor. Bir yazar her zaman hem yazınsal gelenekle birlikte ve hem de ona karşı yazar. Tıpkı bir sanatçının bir başkaldırı yapmadan önce sanatın temel prensiplerini öğrenmesi gerektiği gibi şairin de kendi yazınsal geleneğini çok iyi bilmesi gerekmektedir, onda daha da derinleşmeyi mi yoksa ona karşı yeni bir yolu mu seçeceğine karar vermeden önce. Sanatsal bilinç oluşmadan gerçek sanat ortaya çıkamaz.
3. Şairler her zaman hep dışarıda kalmışlardır. Bu 1940'larda da, 1950'lerde de böyleydi, günümüzde olduğu gibi. Ama şiirler söyleyiş biçimi olarak farklı olabilir. 1940 ve 1950'li yıllarda şairler yazınsal bir başkaldırı yaptılar. 1940'ların şairleri soğuk savaş ağlarına yakalanmış yalnız kurtlar gibi dehşet içinde haykırdılar. 1950'lerin şairleri romantizmin unutulmuş yıldızını görmek istediler yeniden. 1960'lı yıllarda şiirin içine politika karıştı – daha doğrusu, şairler politikanın içine karışmaya başladılar. Ancak şiir politik olduğu anlarda bile poetik olma özelliğini korumak zorundadır; dünyada olup bitenleri yorumlar-

ken bireysel perspektiften yaklaşmalıdır. Kendisini iktidarın hoparlörü yapan bir şair anında ölür. Okuyucu nasıl sahte bir ses çıkardığını anlar onun. Şiir ve yalan bir arada barınamaz.

4. Şiir her zaman bireysel bir konuşmadır. Okuyucudan ilgi bekler, ama medyanın yaygın olanaklarıyla ulaşabileceği alanlardan çok daha uzaklara ulaşır. İnsanların kalplerinin attığı sürece şiir hiç bir zaman ciddi bir kriz yaşamaz. Ancak bazen piyasa, şiirin yayılmasının önüne engeller koyar. Bazen krizden bahsedilecek olsa da, bu egzistansiyal olmaktan çok ticaridir. Günümüzde de geçmişte olduğu gibi mükemmel şiirler yazan birçok şair var. Bazen Nobel Ödülü hiç tanınmamış bir şaire verildiğinde hemen bütün dünya gazetelerinin ilk manşetini oluşturuyor. Ama biz görmesek de bazı şairlerin şiirleri hissedilmektedir görünmez alevleriyle.
5. Yazmak, her zaman bilinmeyene bir kapı aralamaktır. Her şey zaten biliniyor ve her şeyin zaten adı konulmuş olsaydı yazmanın hiç bir gereği olmazdı. Yazmak, sürekli kendi içinde bir keşifler yolculuğuna çıkmaktır, ne olduğunu kendinin de bilmediğin bir şeylerin peşine düşmek. Güzel bir şiir ortaya çıktığında şiir değil, asıl şairdir yazılmış olunan. Şiir, dilin içinde bir yerlere gizlenmiş hakikat gibidir. Şair için önemli olan onu yakalayabilmektir. Tabii ben bunu metafizik bir gerilim olarak niteleyebilirim.
6. Şair ilham kaynağını her yerde bulabilir. Yeter ki böyle bir kaynak bulunsun, mutludur o. Doğa –ve aşk–, yazmaya sürükleyen birer güç olmuşlardır her zaman. Doğayı betimlerken ortaya çıkar şiir. İç doğa çoğu zaman dış doğanın bir aynasıdır. Coğrafyaya ait toprakların altında ruhun da kendi toprakları vardır. Denize bir bak ve sonra Strindberg'in denizine göz gezdir resimde ve yazıda. Vilhelm Ekelund'un göğünü hava durumu raporlarındaki göklerle karşılaştırınız!
7. Şiir yazma işinin içinde ve arka planında her zaman müzik vardır. Yazmak, soluk almaktır. Her şairin kendi soluğu ve soluk alıp verişinde kendi ritmi vardır. Bazen insan, bir şiirin dize yapısındaki melodiden o şiiri yazanın kim olduğunu tahmin edebilir. Resim sanatı da şiirin bir diğer yakınıdır. Mecaz, şairin düşünceleri ve mesajı için birer elbise askısıdırlar. Resmin yardımıyla belki söylenebilmesi için hiçbir sözcük bulunmayan bir şeyleri anlatabiliriz. Şiir, çeşitli hilelerle bir hakikatı

ya da bir yaşama halini ortaya koyma ve bunu yaparken de okuyucunun, bunları sanki kendi bulmuş ya da yaşamış olduğu duygusunu uyandırma denemesidir. Tıpkı bir müzik gibi bilinçaltımıza işler ve sonra birden kendiliğinden bir ıslık olarak çıkıverir dudaklarımızdan!

8. İnsan, kalbi dopdolu olunca yazar her zaman. Ama her zaman kalbinin ne ile dolu olduğunu bilemez. Şiir ortaya çıkmadan onun nasıl olacağını bilen ya da karar veren şair yoktur, varsa da kendini aldatmaktadır o yalnızca. Şiirin kendi içinde barındırdığı kendi konuları vardır her zaman. Ama tabii ki bazen şiirin çok önemli bir mesaj taşıdığını ve bunu da tek başına yaptığını fark eder insan. Ama bunu her zaman kendi isteğiyle yapar, öyle emir altında durduğu için değil. Eğer bir şairin susmasını istiyorsanız şöyle bağırmalısınız: Yazsana be! O anda poetik akış biter ve sözcükler greve gider. Bunun içindir ki değişik iktidar sahipleri şairleri uysal bir araç haline getirememişlerdir hiç bir zaman. Şiir, kendisine emir verilmesine katlanamaz. İsveç şairi Gunnar Ekelöf "Non Serviam" demişti; hatta bu başlık altında bir şiir kitabı bile vardır Ekelöf'ün!

Çev.: Y.P.

bibliyografya

Karl Vennberg

Şiir:
Hymn och Hunger (İlahi ve Açlık-1937)
Halmfackla (Samanışığı-1944)
Tideräkning (Zaman Dizini-1945)
Fiskefärd (Balık Yolculuğu-1949)
Gatukorsning (Sokak Kavşağı-1952)
Vårövning (Bahar Denemesi-1953)
Synfält (Görüş Alanı-1954)
Vid det röda trädet (Kızıl Ağacın Altında-1955)
Tillskrift (Atıf-1960)
Sju ord på tunnelbanan (Metroda Yedi Sözcük-1971)
Vägen till Spånga·Folken (Spånga Sakinlerine Giden Yol-1976)
Visa solen ditt ansikte (Güneşe Yüzünü Göster-1978)
Från ö till ö (Adadan Adaya-1979)
Bilder I-XXVI (Tablolar I-XXVI-1981)
Dikter kring noll (Sıfır Üzerine Şiirler-1983)
Längtan till Egypten (Mısır'a Özlem-1987)
I väntan på pendeltåget (Banliyö Trenini Beklerken-1990)
Du är min landsflykt (Sen Sürgünümsün Benim-1990)
Dikter 1944-1960 (Şiirler-1993)
Dikter 1971-1990 (Şiirler-1993)

Deneme, Edebiyat Eleştirileri:
På mitt samvete (Elimi Vicdanıma Koyarak-1987)

Maria Wine

Şiir:
Vinden ur mörkret (Karanlıktan Gelen Rüzgar-1943)
Naken som ljuset (Işık Kadar Çıplak-1945)
Feberfötter (Ateşli Ayaklar-1947)
Ring i ring (Halka İçinde Halka-1948)
Född med svarta segel (Kara Yelkenle Doğan-1950)
Stenens källa (Taşın Kaynağı-1954)
Skönhet och död (Güzellik ve Ölüm-1959)
Där skönheten tigger sitt bröd (Güzelliğin Ekmeğini Dilendiği Yerde-1970)
Djurkrets (Zodyak-1971)
Vredens och kärlekens hand (Öfkenin ve Sevginin Eli-1973)
Nattlandia (Nattlandia-1975)
Svårmodets mod (Kasvet Modası-1977
Lövsus i moll (Tenor Yaprak Hışırtısı-1979)
Under höstens stjärnor (Güz Yıldızları Altında-1982)
Skuggan av molnet (Bulutun Gölgesi-1984)
Kärleken: Den Ljusa, Den Mörka (Aşk: Hem Karanlık, Hem Aydınlık-1984)
Den Bevingade Drömmen (Kanatlanan Düş-1987)

Öykü:
Man har skjutit ett lejon (Adam Bir Aslan Vurmuş-1951)
Virveldans (Anafor Dansı-1953)
Munspel under molnen (Bulut Altında Mızıka-1956)
Kanskes osäkra båt (Belkinin Güvensiz Gemisi-1957)
En bortkastad ros (Boşa Atılmış Bir Gül-1958)
Svarta serenader (Siyah Serenadlar-1967)

Düzyazı, Anı:
Kärlek i svart och rött (Kırmızı ve Siyah Aşk-1961)
Vinge (Kanat-1961)
Jag i andra (Başkalarındaki Ben-1963)
Talar fågel, talar jag (Kuş Konuşursa Konuşurum Ben de-1964)
Byta daggkåpa (Aslanpençesini Değiştirmek-1965)
Skärvor av pärlemor (Sedef Kırpıntıları-1969)

Resor i glädje och fruktan (Neşe ve Korku İçinde Geziler-1976)
Tala! Jag lyssnar (Konuş: Dinliyorum-1978)

Werner Aspenström

Şiir:
Förberedelse (Hazırlık-1943)
Skriket och tystnaden (Çığlık ve Sessizlik-1946)
Snölegend (Kış Masalı-1949)
Litania (Litania-1952)
Hundarna (Köpekler-1954)
Dikter under träden (Ağaçlar Altında Şiirler-1956)
Om dagen om natten (Gün Üstüne Gece Üstüne-1961)
Trappan (Merdiven-1963)
66 Dikter (66 Şiir-1964)
Inre (İç Dünya-1969)
Under tiden (Zamanla-1972)
Jordvagga-Himmelstak (Yerbeşiği-Gökkubbe-1973)
Ordbok (Sözlük-1976)
Tidigt en morgon, sent på jorden (Bir Sabah Erken, Yeryüzünde Geç-1980)
Sorl (Uğultu-1983)
Det röda molnet (Kırmızı Bulut-1986)
Varelser (Yaratıklar-1988)
Ty (Çünkü-1993)

Öykü, Piyes, Deneme:
Oändligt är vårt äventyr (Sonsuzdur Maceramız Bizim-1945)
Förebud (Belirti-1953)
Bäcken (Havza-1958)
Teater 1-3 (Piyesler 1-3-1959-1966)
Motsägelser (Karşıtlıklar-1968)
Sommar (Yaz-1968)
Skäl (Gerekçe-1970)
Stackars Job (Zavallı Job-1971)
Teater 4 (Piyesler 4-1978)
Vissa sidor och orättvisa (Bazı Yönler ve Haksızlıklar-1979)
Ögonvittnen (Tanıklar-1980)

Bo Setterlind

Şiir:
Månvagga (Ay Beşiği-1948)
Resa i ditt inre (İç Dünyana Yolculuk-1949)
Brev (Mektup-1950)
Poeternas himmel (Şairlerin Göğü-1950)
Hjärta och trafiken (Kalp ve Trafik-1951)
Dikter från san Michele (San Michele'den Şiirler-1954)
Svävande över paniken (Panik İçinde Dolaşırken-1956)
Jag har två själar (İki Ruhum Var Benim-1957)
Det ljusnar (Hava Aydınlanıyor-1961)
Via Dolorosa (Dolorosa Yoluyla-1964)
Främling på stranden (Kumsaldaki Yabancı-1964)
Från natt till näktergal (Geceden Bülbüle-1967)
Nefertites visdom (Nefertite'nin Bilgeliği-1968)
Förnekarens bild (İnkârcının Resmi-1969)
Ögon av aska (Külden Göz-1970)
Himlen har landat (Gök Çöktü-1971)
Landet i höjden (Tepedeki Ülke-1972)
Dikter (Şiirler-1973)
På detta stoftkorn (Bu Toprak Tanesinde-1974)
Troshjärtat (İnanç Kalbi-1975)
Också fåglarna är fångar i sorgspelet (Kuşlar da Tutsaktır Keder Oyununda-1975)
Det ringer på dörren (Kapı Çalıyor-1976)
Härtats ballader (Kalp Baladları-1977)
Mörkret och lovsånger (Karanlık ve Ayinler-1978)
Stryk molnet från din panna (Sil At Alnındaki Bulutu-1979)
Drömmens skepp och andra ballader (Düş Gemisi ve Diğer Baladlar-1979)
Mörkret förgår (Karanlık Dağılıyor-1980)
Från hjärta till hjärta (Kalpten Kalbe-1980)
Dikter 1948-78 (Şiirler 1948-78- 1980)
Till en musiker (Bir Müzikçiye-1982)

Öykü, Roman, Anı:
Alexandrine (1952)

Hamlet i Strängnäs (Strängnäs'teki Hamlet-1953)
Poeten och samhället (Şair ve Toplum-1954)
Tabu (1954)
Ett underligt sällskap (Garip Bir Birliktelik-1955)
Pandoras ask (Pandoranın Kutusu-1957)
Pojken som trodde på djävulen (Şeytana İnanan Çocuk-1962)
Stoft och skuggor (Toprak ve Gölgeler-1963)
Mor Augustins diamenter (Augustin'in Elmas Taşı-1968)
Maria och barnet (Meryem ve Çocuğu-1970)

Östen Sjöstrand

Şiir:
Unio (1949)
Invigelse (Açılış-1950)
Dikter mellan midnatt och gryning (Geceyarısıyla Şafak Arasında Şiirler-1954)
Främmande mörker, främmande ljus (Yabancı Karanlık, Yabancı Işık-1955)
Hemlöshet och hem (Evsizlik ve Ev-1958)
De gåtfulla hindren (Esrarengiz Engeller-1961)
En vinter i Norden (Kuzeyde Bir Kış-1963)
I vattumannens tecken (Kova Burcunun İşaretleri-1967)
Drömmen är ingen fasad (Düşün Öncephesi Yoktur-1971)
Strömöverföring (Akım Geçişi-1977)
Dikter (Şiirler-1981)
På återvägen från Jasna Gora (Josna Gora'dan Dönerken-1987)

Deneme:
Ande och verklighet (Ruh ve Gerçek-1954)
Världen skapas varje dag (Yeniden Yaratılmakta Her Gün Dünya-1960)
Fantasins nödvändighet (Fantezinin Gerekliliği-1971)

Bo Carpelan

Şiir:
Som en dunkel värme (Loş Bir Sıcaklık Gibi-1946)
Du mörka överlevande (Sen Karanlık Yaşamsürücü-1947)
Variationer (Varyasyonlar-1950)
Minus sju (Eksi Yedi-1952)
Objekt för ord (Sözcük Konusu-1954)
Landskapets förvandlingar (Manzara Değişimleri-1957)
Den svala dagen (Serin Gün-1961)
73 Dikter (73 Şiir-1966)
Gården (Bahçe-1969)
Källan (Kaynak-1973)
I de mörka rummen, i de ljusa (Karanlık ve Aydınlık Odalarda-1976)
Dikter från trettio år (Otuz Yıllık Şiirler-1980)
Dagen vänder (Gün Dönüyor-1983)
Marginalia (1984)
Måla himlen (Göğü Boya-1984)
År som löv (Yaprak Gibi Yıllar-1989)

Öykü, Roman:
Bågen (Yay-1968)
Rösterna i den sena timmen (Son Saatte Duyulan Sesler-1971)
Paradiset (Cennet-1974)
Din gestalt bakom dörren (Kapı Arkasındaki Suretin-1975)
Vandrande skugga (Yürüyen Gölge-1977)
Jag minns att jag drömde (Düş Gördüğümü Anımsıyorum-1979)
Axel (Omuz-1986)
Armbandsuret (Kol Saati-1986)

Sonja Åkesson

Şiir:
Situationer (Durumlar-1957)
Glasveranda (Camdan Varenda-1959)
Leva livet (Hayatı Yaşa-1961)
Husfrid (Ev Huzuru-1963)

Ute skiner solen (Dışarıda Parlıyor Güneş-1965)
Jag bor i Sverige (Ben İsveç'te Yaşıyorum-1966)
Man får vara glad och tacka för Gud (İnsan Şükretmeli Halinden Tanrı'ya-1967)
Strålande dikter (Muhteşem Şiirler-1967)
Pris (Değer-1968)
Ljuva sextiotal (Tatlı 60'lı Yıllar-1970)
Dödens ungar (Ölümün Çocukları-1973)
Sagan om Siv (Siv'in Öyküsü-1974)
Hästens öga (Atın Gözü-1977)

Folke Isaksson

Şiir:
Vinterresa (Kış Yolculuğu-1951)
Det gröna året (Yeşil Yıl-1954)
Blått och svart (Mavi ve Siyah-1957)
Teckenspråk (İşaret Dili-1959)
Terra magica (1963)
Tecken och Under (İşaret ve Mucize-1981)
Skiftningar i en väv (Bir Kumaşta Değişenler-1985)
Från mörker till ljus (Karanlıktan Aydınlığa-1985)
Vingslag (Kanat Çırpması-1986)
Ombord på skymningsexpressen (Alacakaranlık Ekspresi'nde-1988)
Hos Mormor (Anneannemle-1993)

Roman:
Irrfärder (Kaçamak Yolculuklar-1953)

Deneme, Anı:
Dubbelliv (Çift Yaşam-1968)
Har Indien en chans? (Hindistan'ın Bir Şansı Var mı?-1969)
De svarta (Siyahlar-1970)
Nere på verkstadsgolvet (Atölyenin Döşeme Tahtalarında-1971)
En revolution en vår (Bir Devrim Bir Bahar-1971)
72 dagar i Paris (Paris'te 72 Gün-1971)
Människor i Nord-Vietnam (Kuzey Vietnam'daki İnsanlar-1975)

Hemma i Kina (Çin'de-1980)
Gnistor under himlavalvet (Gökkubbe Altında Kıvılcımlar/şiir eleştirileri-1982)
Levande Bilder (Canlı Resimler-1983)

Lars Forssell

Şiir:
Ryttaten (Süvari-1949)
Narren (Soytarı-1952)
F.C. Tietjens (1954)
Telegram (Telgraf-1957)
Snurra min jord (Dön Dünyam Dön-1958)
En kärleksdikt (Bir Aşk Şiiri-1960)
Don Quixates drömmar (Don Kişot'un Düşleri-1960)
Röster (Sesler-1964)
Samtal vid Ganges (Ganj Nehrinde Söyleşi-1967)
Ändå (Yine de-1968)
Oktoberdikter (Ekim Şiirleri-1971)
Solen lyser på havet blå (Güneş Vuruyor Denize Mavi-1971)
Försök (Deneme-1972)
Det enda vi har är varandra (Tek Sahip Olduğumuz Şey Birbirimiz-1973)
Det möjliga (Mümkün Olan-1974)
Dikter (Şiirler-1975)
Stenar (Taşlar-1980)
Poesi (Şiir-1986)
Sånger (Şarkılar-1992)

Çeviri Şiir:
25 dikter av Ezra Pound (Ezra Pound'dan 25 Şiir-1953)
Cantos av Ezra Pound (Kantolar IXVII-1959)

Deneme:
Chaplin (1953)
Nedslag (Düşüş-1969)
En bok för alla människor (Tüm İnsanlar İçin Bir Kitap-1975)

Brokigheter (Alaca Bulaca-1980)

Roman:
De rika (Zenginler-1976)

Piyes:
Teater (Toplu Piyesler-1977)

Kjell Espmark

Şiir:
Mordet på Benjamin (Benjamin'in Katli-1956)
Världen genom kameraögat (Fotoğraf Kamerasından Dünyaya Bakış-1958)
Mikrokosmos (1961)
Det offentliga samtalet (Açık Konuşma-1968)
Samtal under jorden (Yeraltında Konuşma-1972)
Det obevekliga paradiset (Amansız Cennet-1975)
Sent i Sverige (İsveç'te Geç Saatler-1976)
Försök till liv (Yaşamaya Çalışmak-1979)
Tecken till Europa (Avrupa İşareti-1982)
Den hemliga måltiden (Gizli Yemek-1984)

Deneme:
Att översätta själen (Ruhu Tercüme Etmek/modern şiir üzerine-1975)
Själen i bild (Resim Halinde Ruh/şiir üstüne-1977)

Göran Palm

Şiir:
Hundens besök (İtin Ziyareti-1961)
Världen ser dig (Dünya Görmekte Seni-1964)
Varför har nätterna inga namn? (Neden Gecelerin Adı Yoktur?-1971)

Dikter på vers och prosa (Nazım ve Nesir Şiirler-1976)
Sverige-En vintersaga (İsveç-Bir Kış Masalı-1984)
Fosterlandet i bitar (Anavatan Paramparça-1988)
Sverige-En vintersaga-2 (İsveç-Bir Kış Masalı 2-1989)

Deneme:
En orättvis betraktelse (Haksız Bir Düşünce-1966)
Själens furir (Ruhun Çavuşu-1967)
Indoktrineringen i Sverige (İsveç'te Doktrinleşme-1968)
Vad kan man göra? (Ne Yapabiliriz?-1969)
En by i Turkiet (Türkiye'de Bir Köy-1975)
Flykten från arbetet (İşten Kaçış-1977)
Kritik av kulturen (Kültür Eleştirisi-1978)
Folkets historia (Halkın Tarihi-1991)

Tomas Tranströmer

Şiir:
17 dikter (17 Şiir-1954)
Hemligheter på vägen (Yoldaki Gizemler-1958)
Den halvfärdiga himlen (Yarıhazır Gökyüzü-1962)
Klanger och spår (Tıngırtılar ve İzler-1966)
Kvartett (Kvartet-1967)
Mörkerseende (Karanlıkta Gören-1970)
Stigar (Patikalar-1973)
Östersjöar (Baltık Denizleri-1974)
Sanningsbarriären (Hakikatın Önündeki Engel-1978)
Dikter (Şiirler-1979)
Det vilda torget (Vahşi Meydan-1983)
För levande och döda (Yaşayanlar ve Ölüler İçin-1989)

Lasse Söderberg

Şiir:
Akrobaterna (Akrobatlar-1955)
Fågeln i handen (Elimdeki Kuş-1959)

Nuptiales (1962)
Det obeständiga (Değişken Olan-1963)
Dikter utan näktergal (Bülbülsüz Şiirler-1963)
En dörr med lås (Kilitli Bir Kapı-1965)
Med hjärtats krita (Yüreğimin Tebeşiriyle-1968)
Generalens måltid (Generalin Yemeği-1969)
Ros för en revolution (Bir Devrime Alkış-1972)
Undrens tid (Mucize Vakti-1974)
Småsten till pyramiden (Piramide Küçük Bir Taş-1989)
Slottet La Coste ligger i ruiner (La Coste Sarayı Harabeye Dönmüş-1989)
Mitt nittonde år (Ondokuzuncu Yaşım-1993)
Pilar mot månen (Aya Atılan Oklar-1993)

Sun Axelsson

Şiir:
Mållös (Hedefsiz-1959)
In i världen (Dünyanın Ortasında-1974)
Allt levande (Tüm Canlılar-1981)

Roman:
Väktare (Nöbetçi-1963)
Opera Komick (1965)
Drömmen om ett liv (Bir Yaşam Düşü-1978)

Deneme:
Eldens vagga (Ateşin Beşiği/Şili Üzerine-1962)
Stenar i munnen (Ağıza Tıkalı Taşlar/Yunanistan Üzerine-1969)
Terrorn i Chile (Şili'deki Terör-1974)

Göran Sonnevi

Şiir:
Outfört (Hazır Olmayan-1961)
Abstrakta dikter (Soyut Şiirler-1963)

Ingrepp-modeller (Saldırı Modelleri-1965)
Och nu! (Tam Şimdi!-1967)
Det gäller oss (Bizi İlgilendiriyor-1969)
Det måste gå (Bu İş Yürümek Zorunda-1970)
Det oavslutade språket (Yarım Kalmış Dil-1972)
Dikter (Şiirler-1974)
Det omöjliga (İmkânsız Olan-1975)
Språk; verktyg; eld (Dil; Malzeme; Ateş-1979)
Små klanger; en röst (Küçük Tıngırtılar; Bir Ses-1981)
Dikter utan ordning (Düzensiz Şiirler-1983)
Oavslutade dikter (Yarım Kalan Şiirler-1987)
Trädet-Oavslutade dikter 2 (Ağaç-Yarım Kalan Şiirler 2-1991)

Gunnar Harding

Şiir:
Lokomotivet som frös fast (Buz Tutan Lokomotif-1967)
Den svenska cyklistens sång (İsveçli Bisikletçinin Şarkısı-1968)
Blommor till James Dean (James Dean'e Çiçekler-1969
Örnen har landat (Kartal Kondu-1970)
Guillaume Apollinaires fantastiska liv (Apollinaire'in Muhteşem Yaşamı-1971)
Skallgång (Sürek Avı-1972)
Poesi 1967-1973 (Şiirler,1974)
Ballader (Baladlar-1975)
Starnberger See (1977)
Tillbaka till dig (Sana Dönüş-1980)
Gasljus (Gaz Lambası Işığı-1983)
Stjärndyrkaren (Yıldız Tapıcısı-1987)
Mitt vinterland (Kış ülkem-1990)

Peter Curman

Şiir:
Obs! Viktigt! (Dikkat! Önemlidir!-1965)
Kretsloppa (Dönence-1966)

Genom nålsögat (İğne Deliğinden-1967)
Hemmaliv (Evde Geçen Yaşam-1970)
Fönstren (Pencereler-1972)
Vänd dig om och ta emot mig (Geri Dön ve Karşıla Beni-1975)
Fåglarna (Kuşlar,1977)
Ännu spinner tiden (Yine de Akmakta Zaman-1978)
Födelsemärken (Benler-1981)
Barnens maskerad (Çocukların Maskeli Balosu-1986)
Fotspår (Ayakizi/Şiirler-1986)

"Eğer yüzyılın başlarıyla bir kıyaslama yaparsak, şairin İsveç toplumundaki konumunun son elli yıl içinde kökten değiştiğini görebiliriz. Günümüzde bizler, az ya da çok, önemsiz figürleriz. Şiir ise artık, eğer edebiyat dışı özellikleriyle dikkat çekmemişse, çok az insan için bir önem taşıyor," diye konuşuyor İsveçli şair Karl Vennberg.

Söyleyiş şekli, içerik ve biçim ne kadar değişirse değişsin, değişmeyen en büyük özelliği "doğa tutkusu" olan İsveç şiiri, İskandinav şiirinin belkemiği durumunda.

Karl Vennberg, Maria Wine, Werner Aspenström, Bo Setterlind, Östen Sjöstrand, Bo Carpelan, Sonja Åkesson, Folke Isaksson, Lars Forssell, Kjell Espmark, Göran Palm, Tomas Tranströmer, Lasse Söderberg, Sun Axelsson, Göran Sonnevi, Gunnar Harding ve Peter Curman'ın şiirlerinden oluşan, Lütfi Özkök ve Yüksel Peker'in hazırladığı bu antoloji, İkinci Dünya Savaşı sonrası İsveç şiirinin bir panoramasını sunuyor.